

**ART NOUVEAU AKIMI'NIN
TAKI SANATINA ETKİLERİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Merve KETEN

Kütahya-2023

T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**ART NOUVEAU AKIMI'NIN
TAKİ SANATINA ETKİLERİ**

Danışman:
Doç. Haldun ŞEKERCİ

Hazırlayan:
Merve KETEN

Kütahya- 2023

Kabul ve Onay

KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Sanat ve Tasarım Ana Sanat dalında, 202285471025 öğrenci numaralı, Merve KETEN'in hazırlamış olduğu "ART NOUVEAU AKIMI'NIN TAKİ SANATINA ETKİLERİ" başlıklı yüksek lisans tez çalışması ile ilgili tez savunma sınavı jüri tarafından yapılmış ve adayın tezinin OY BİRLİĞİ ile kabul edilmesine karar verilmiştir.

13/10/2023

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Ret
Doç. Haldun ŞEKERCİ (Danışman)		
Doç. Dr. Nesrin YEŞİLMEN		
Dr. Öğr. Üyesi Meral BÜYÜKYAZICI		

Onay

Doç. Dr. Eray ACAR

Enstitü Müdürü

Bilimsel Etik Bildirimi

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “*Art Nouveau Akımı’nın Takı Sanatına Etkileri*” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

13/10/2023

Merve KETEN

Özgeçmiř

Sırayla Sümer İlköğretim Okulu ve Fatma Aliye Borsa İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ni bitirdi. 2018 yılında Atatürk Üniversitesi Oltu Meslek Yüksek Okulu Kuyumculuk ve Takı Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu. 2021 yılında Mersin Üniversitesi Takı Teknolojisi ve Tasarımı Yüksek Okulu Takı Teknolojisi ve Tasarımı Bölümünden mezun oldu. 2021 yılında Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Anabilim Dalında tezsiz yüksek lisans programına başlayıp, 2022 yılında tezli yüksek lisans programına başladı.

ÖZET

ART NOUVEAU AKIMI'NIN TAKI SANATINA ETKİLERİ

KETEN, Merve

Yüksek Lisans Tezi, Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Haldun ŞEKERCİ

Ekim, 2023, 146 sayfa

19. yy. sonları ve 20. yy. başlarında ortaya çıkan modern sanat akımları, önemli tarihsel gelişmelerle birlikte şekillenmiştir. Bu akımların yükselişi, toplumsal, ekonomik ve kültürel değişimlerin etkisi altında gerçekleşmiş ve sanatçıları farklı arayışlar içine sokmuştur. Sanatçılar, geleneksel kalıpları sorgulamış, doğadaki nesneleri taklit etmek yerine, izlenim ve özgün bakış açılarına dayalı tasarımlar oluşturmuşlardır. Ayrıca, doğadaki nesneleri malzeme olarak kullanmışlar ve bu malzemeleri farklı bir bakış açısıyla işlemişlerdir. Modern sanat akımlarıyla birlikte dünyada hızla değişen koşullar, zanaatkârların takı sanatındaki tasarımlarını da dönüştürmüştür. Bu değişimler, takı tasarımının diğer sanat disiplinleriyle entegrasyonunu sağlamıştır.

Araştırmanın ilk bölümünde, sanat ve modern sanat akımlarının ortaya çıkışı ve gelişim süreçleri üzerine kavramsal açıklamalar yapılmış ve modern sanat akımlarının takı sanatına etkileri görsel örneklerle birlikte incelenmiştir.

İkinci bölümde, takı sanatına yönelik kavramsal açıklamalar yapılmış ve takının tarihsel gelişim süreci ele alınmış, aynı zamanda takı süsleme teknikleri detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, Art Nouveau sanat akımının ortaya çıkışı ve gelişimi üzerine açıklamalar yapılmış, bu akımın içerisinde kullanılan desenler ve motiflerin tasarımsal özellikleri incelenmiştir. Ayrıca, Art Nouveau'nun takı sanatına etkisi olan ülkeler, bu akım içinde takı sanatıyla ilgilenen sanatçıların yaşamları ve takı sanatına yönelimleri, görsel örneklerle birlikte açıklanmıştır. Art Nouveau ve takı kapsamında; altı sanatçı ve altı eseri, altı adet takı süsleme tekniği, on iki adet takı eser ayrıntılı olarak elen alınıp incelenmiştir. Dördüncü bölümde, Art Nouveau sanat akımının etkisiyle metal malzemeler kullanılarak oluşturulan sekiz adet özgün kişisel takı tasarımlarına yer verilmiştir. Üretilen bu takıların Art Nouveau sanat akımı kapsamında elde edilen verileri üzerinde durulmuştur. Sonuç bölümünde ise, modern sanat akımlarının takı sanatına olan etkilerinin öne çıkan noktaları ve bu etkilerin takı sanatındaki dönüşümünü vurgulanmıştır. Aynı zamanda, Art Nouveau'nun takı sanatına olan etkisi ve bu etkinin

özgün takı tasarımlarının oluşturulmasında nasıl bir rol oynadığı özetlenmiştir. Takı sanatının modern sanatın evrimine katkı sağladığı ve sanatsal ifadenin farklı bir boyutunu temsil ettiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Art Nouveau, Etki, Modern Sanat Akımları, Takı

ABSTRACT**THE EFFECTS OF ART NOUVEAU ON JEWELRY ART****KETEN, Merve****Master Thesis, Art and Design Department****Supervisor: Doç. Haldun ŞEKERCİ****October, 2023, 146 pages**

19th century late and 20th century. The modern art movements that emerged at the beginning were shaped by important historical developments. The rise of these movements took place under the influence of social, economic and cultural changes and put artists in different pursuits. Artists questioned traditional patterns and created designs based on impressions and original perspectives rather than imitating objects in nature. Additionally, they used objects from nature as materials and processed these materials from a different perspective. Rapidly changing conditions in the world along with modern art movements have also transformed the designs of craftsmen in jewelry art. These changes have enabled the integration of jewelry design with other art disciplines.

In the first part of the research, conceptual explanations were made on the emergence and development processes of art and modern art movements, and the effects of modern art movements on jewelry art were examined with visual examples.

In the second chapter, conceptual explanations for the art of jewelry were made, the historical development process of jewelry was discussed, and jewelry decoration techniques were examined in detail.

In the third chapter, explanations were made about the emergence and development of the Art Nouveau art movement, and the design features of the patterns and motifs used in this movement were examined. In addition, the countries that influenced Art Nouveau's jewelry art, the lives of the artists interested in jewelry art within this movement and their orientation towards jewelry art are explained with visual examples. Within the scope of Art Nouveau and jewelry; Six artists and their six works, six jewelry decoration techniques, and twelve jewelry works were examined in detail. In the fourth section, eight unique personal jewelry designs created using metal materials under the influence of the Art Nouveau art movement are included. The data obtained from these jewelries produced within the scope of the Art Nouveau art movement were emphasized. In the conclusion, the prominent points of the effects of modern art movements on jewelry art and the transformation of these effects in jewelry art are

emphasized. At the same time, the influence of Art Nouveau on jewelry art and what role this influence played in the creation of original jewelry designs are summarized. It has been concluded that jewelry art contributes to the evolution of modern art and represents a different dimension of artistic expression.

Keywords: Art Nouveau, Influence, Jewelry, Modern Art Movements

ÖNSÖZ

Tez çalışmamı yürütülmesi sürecinde sanatsal becerisi ve engin bilgi birikimi ile bana rehber olan, her konuda desteğini esirgemeyen ve her zaman öğrencisi olmaktan gurur duyduğum ve kendisiyle çalışmayı büyük bir şans olarak gördüğüm danışmanım Sayın Doç. Haldun ŞEKERCİ hocama teşekkür ederim.

Eğitim hayatım içerisinde bilgi ve beceri konularında gerekli altyapı oluşturarak ilerlememde bana bilgileriyle ışık tutan tüm anasanat dalı hocalarıma, tez jürime katılarak değerli fikir ve önerilerini sunan Sayın hocalarıma çok teşekkür ederim.

Değerli bilgileri ile bana destek olan arkadaşım Sayın Metin DEMİRKAYA'ya ayrıca teşekkür ederim.

Son olarak tüm hayatım boyunca benim yanımda olan, aldığım kararları her zaman destekleyen, sadece bu çalışma sürecinde değil tüm hayatım boyunca başarıya doğru giden yolda karşılaştığım her zorlukta yanımda olup yoluma ışık tutan ve beni cesaretlendirip moral veren canım annem Nihal KETEN'e ve canım babam Mehmet KETEN'e ve kardeşlerime sonsuz şükranlarımı sunar ve teşekkür ederim.

Kadınlara eğitimde fırsat eşitliğinin yapı taşını oluşturarak kadınlara her konuda özgürlük sunan Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	v
ABSTRACT	vii
TABLolar LİSTESİ	xiii
GÖRSELLER LİSTESİ	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR	xvii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SANAT VE YENİ SANAT AKIMLARI ÜZERİNE KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR

1.1. SANAT KAVRAMI	5
1.1.1. Sanatın Doğuşu ve Gelişimi.....	5
1.1.2. Modern Sanat Akımları.....	6
1.1.2.1. Art & Crafts Akımı	8
1.1.2.1.1. Art & Crafts Sanat Akımının Takı Sanatına Etkileri	9
1.1.2.2. Op Art Akımı	11
1.1.2.2.1. Op Art Sanat Akımının Takı Sanatına Etkileri	12
1.1.2.3. Art Deco Akımı	13
1.1.2.3.1. Art Deco Sanat Akımının Takı Sanatına Etkileri	15
1.1.2.4. Pop Art Akımı	16
1.1.2.4.1. Pop Art Sanat Akımının Takı Sanatına Etkileri	17
1.1.2.5. Art Nouveau (Sezasyonizm) Akımı	19
1.1.2.5.1. Art Nouveau Akım'ının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	21
1.1.2.5.2. Art Nouveau Sanat Akımının Takı Sanatına Etkileri	21

İKİNCİ BÖLÜM

TAKI SANATI ÜZERİNE KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR

2.1. TAKI KAVRAMI	25
2.1.1. Takı Sanatının Tarihsel Gelişimi	26
2.1.1.1. Paleolitik (Eski Taş) Dönem	27
2.1.1.1.1. Alt Paleolitik Dönem	29
2.1.1.1.2. Orta Paleolitik Dönem	30
2.1.1.1.3. Üst Paleolitik Dönem	30
2.1.1.2. Neolitik (Yeni Taş) Dönem	34
2.1.1.3. Kalkolitik (Bakır-Taş) Dönem	36
2.1.1.4. Tunç (Bronz) Dönemi	37
2.1.1.5. Demir Dönemi	38
2.1.2. Takı Süsleme Teknikleri	42
2.1.2.1. Gravür Tekniği	42
2.1.2.2. Telkari (Filigre) Tekniği	44

2.1.2.3. Güverse (Granülasyon) Tekniği	45
2.1.2.4. Çökertme-Kabartma (Repousse) Tekniği	46
2.1.2.5. Mine (Enamel) Tekniği	48
2.1.2.5.1. Mine Türleri	50
2.1.2.5.2. Mine Teknikleri	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAKI SANATI ÜZERİNE KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR

3.1. ART NOUVEAU SANAT AKIMININ TAKI SANATINA ETKİLERİ63

3.1.1. Art Nouveau Desen, Tasarım ve Kullanım Özellikleri	64
3.1.1.1. Bitkisel Desenli Takılar	65
3.1.1.2. Kadın Figürlü Takılar	67
3.1.1.3. Hayvan Figürlü Takılar	69
3.1.2. Takı Sanatında Art Nouveau Akımı'nın Yansımasının Görüldüğü	
Ülkeler	71
3.1.2.1. İngiltere	71
3.1.2.2. Fransa	72
3.1.2.3. Belçika	74
3.1.2.4. İspanya	75
3.1.2.5. Avusturya	76
3.1.2.6. Amerika	77
3.1.2.7. Rusya	78
3.1.3. Art Nouveau Döneminin Takı Sanatı ile İlgilenen Sanatçılar	79
3.1.3.1. René Lalique	79
3.1.3.2. Louis Aucoc	81
3.1.3.3. Georges Fouguet & Charles Destrosier	82
3.1.3.4. Lucien Gautrait	84
3.1.3.5. Henri Vever	85
3.1.3.6. Lluís Masriera	86

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

UYGULAMALAR

4.1. ART NOUVEAU AKIMINDAN ESİNLENEREK YAPILAN TASARIMLAR89

4.1.1. Zerâfet	89
4.1.2. Nazenin	91
4.1.3. Berceste	94
4.1.4. Tumturak	97
4.1.5. Efsunkâr	99
4.1.6. Dionysus	102
4.1.7. Ruh-u Revan	105
4.1.8. Lepidoptera Rüyası	108

SONUÇ VE ÖNERİLER	111
KAYNAKÇA	117
DİZİN	127

TABLÖLAR LİSTESİ**Sayfa**

Tablo 3.1: Art Nouveau Bitkisel Motifli Tasarımlar	66
Tablo 3.2: Art Nouveau Kadın Figürlü Takılar	68
Tablo 3.3: Art Nouveau Hayvan Figürlü Tasarımlar	70

GÖRSELLER LİSTESİ

Sayfa

Görsel 1.1: Berekhat Ram Venüs	6
Görsel 1.2: Modern Sanat Akımları	7
Görsel 1.3: Art & Crafts, John Ruskin, 1889	9
Görsel 1.4: Sibyl Dunlop, Arts & Crafts, Broş/Pendant, 1925	10
Görsel 1.5: Op Art, Victor Vasarely	12
Görsel 1.6: Victor Vasarely, Op Art, Küpe, 1985	13
Görsel 1.7: Art Deco, M. Kungl	14
Görsel 1.8: Jacques Cartier, Art Deco, Yüzük, 1935	16
Görsel 1.9: Pop Art, Roy Lichtenstein, 1963	17
Görsel 1.10: Roy Lichtenstein, Pop Art, Broş/Pendant, 1968	18
Görsel 1.11: Art Nouveau, Alfons Mucha	20
Görsel 1.12: René Lalique, Art Nouveau, Broş	22
Görsel 2.1: Mağara Resimleri	28
Görsel 2.2: Paleolitik Dönem, İskeletler, Deniz Kabuklarından Kolyeler	28
Görsel 2.3: Alt Paleolitik Dönem, Mağara Yaşamı	29
Görsel 2.4: Orta Paleolitik, El Baltası	30
Görsel 2.5: Üst Paleolitik Dönemde Mamut Fildişinden Oymalı Kolye	32
Görsel 2.6: Sungir Bölgesinde Yapılan Kazıda, Üst Paleolitik Çağa Ait Hayvan Kemiklerden Yapılmış Figürlerinden Seçilmiş İki Örnek	33
Görsel 2.7: Neolitik Çağ, Taş Boncuklardan Kolye	35
Görsel 2.8: Son Avrupa Toplayıcı Toplulukları Tarafından Kullanılan Kişisel Süs Eşyalarına Örnekler	35
Görsel 2.9: Kalkolitik Çağ, Aletler	37
Görsel 2.10: Tunç Çağı, Gerdanlık	38
Görsel 2.11: Demir Çağı, Savaş Aletleri	39
Görsel 2.12: Gravür kolye ucu, Art Nouveau, 1900	43
Görsel 2.13: Telkâri, Kelebek Broş İğnesi, 1950	45
Görsel 2.14: Güverse kolye ucu, Art Nouveau, 1900	46
Görsel 2.15: Çökertme-Kabartma, Broş, Art Nouveau, 1900	48
Görsel 2.16: Mine Tekniği, Broş	50
Görsel 2.17: Şeffaf Emay, Broş	51

Görsel 2.18: Opak Emay, Küpe	52
Görsel 2.19: Opal Emay, Yüzük	53
Görsel 2.20: Sıcak Emay, Yüzük	54
Görsel 2.21: Soğuk Mine Örneği	55
Görsel 2.22: Lazer Mine Örneği	56
Görsel 2.23: Art Nouveau Plique-à-jour Emaye ve Elmas Yusufçuk Broş, Fransız, 1900.	57
Görsel 2.24: Léonard Limosin, Madalyon, Grisaille Mine, 1540	58
Görsel 2.25: Chamlevé Mine, Madalyon, 13. yüzyıl	60
Görsel 2.26: Kabaşon Mine, Pedant	61
Görsel 3.1: Charles Robert Ashbee, Kardelen Pandantif, İngiltere, 1863-1942	72
Görsel 3.2: Lucien Gaillard, Peri Broş, Fransa, 1900	73
Görsel 3.3: Philippe Wolfers, Nike Broş, 1902	74
Görsel 3.4: Luis Masriera, Pendant/Broş, 1939	75
Görsel 3.5: Koloman Moser, Broş, 1900	76
Görsel 3.6: Louis Comfort Tiffany, Kolye, 1914- 1927	77
Görsel 3.7: Peter Carl Fabergé, Kolye, 1880-1910	79
Görsel 3.8: Art Nouveau, René-Jules Lalique, Kolye Ucu, 1905	80
Görsel 3.9: Art Nouveau, Louis Aucoc, Broş, 1990	82
Görsel 3.10: Art Nouveau, Georges Fouguet, Kolye Ucu, 1905	83
Görsel 3.11: Art Nouveau, Charles De Rosier, Broş, 1901 Londra V&A South Kensington Müzesi Koleksiyonundan	83
Görsel 3.12: Art Nouveau, Lucien Gautrait, Broş ve Kolye Ucu, 1900	84
Görsel 3.13: Art Nouveau, Henri Vever, Sylvia Kolye Ucu, 1900	86
Görsel 3.14: Art Nouveau, Lluís Masriera, Lütuf Broş	87
Görsel 4.1: Kolye Ucu, Eskiz Çalışması	89
Görsel 4.2: Kolye Ucu, Yapım Aşamaları	90
Görsel 4.3: Zerâfet, Kolye Ucu	90
Görsel 4.4: Kolye Ucu, Eskiz Çalışması	92
Görsel 4.5: Kolye Ucu, Yapım Aşamaları	92
Görsel 4.6: Nazenin, Kolye Ucu	93
Görsel 4.7: Küpe, Eskiz Çalışması	95
Görsel 4.8: Yapım Aşamaları	95
Görsel 4.9: Berceste, Küpe	96

Görsel 4.10: Taraklı Saç Aksesuarı, Eskiz Çalışması	97
Görsel 4.11: Taraklı Saç Aksesuarı, Yapım Aşamaları	98
Görsel 4.12: Tumturak, Taraklı Saç Aksesuarı	98
Görsel 4.13: Taraklı Saç Aksesuarı, Eskiz Çalışması	100
Görsel 4.14: Taraklı Saç Aksesuarı, Yapım Aşamaları	101
Görsel 4.15: Efsunkâr, Taraklı Saç Aksesuarı	101
Görsel 4.16: Kolye Ucu, Eskiz Çalışması	103
Görsel 4.17: Kolye Ucu, Yapım Aşamaları	104
Görsel 4.18: Dionysus, Kolye Ucu	104
Görsel 4.19: Yüzük, Eskiz Çalışması	106
Görsel 4.20: Yüzük, Yapım Aşamaları	106
Görsel 4.21: Ruh-u Revan, Yüzük	107
Görsel 4.22: Broş, Eskiz Çalışması	108
Görsel 4.23: Broş, Yapım Aşamaları	109
Görsel 4.24: Lepidoptera Rüyası, Broş	109

SİMGELER VE KISALTMALAR**Simgeler****Açıklamalar****°C**

Santigrat Derece

Cm

Santimetre

Kısaltmalar**Açıklamalar****ABD**

Amerika Birleşik Devletleri

M.Ö

Milattan Önce

T.C

Türkiye Cumhuriyeti

UV

Ultraviyole

YY

Yüzyıl

V.B

Ve Benzeri

TEZ METNİ

GİRİŞ

Takı sanatı, insanlık tarihine uzanan köklü bir geçmişe sahiptir. İlk çağlardan günümüze kadar farklı kültürler, malzemeler ve tasarım anlayışlarıyla takılar üretilmiş ve insanları süslemişlerdir. Bu takılar, hem estetik bir ifade biçimi olarak kullanılmış hem de inançlar, gelenekler ve sosyal statü açısından önemli bir rol oynamıştır. Ancak çağ ilerledikçe, takı sanatı geleneksel formlarından sıyrılarak modernleşme yolunda ilerlemiştir. Bu ilerleyişte modern sanat akımları, takı sanatına önemli ve büyük bir etki bırakmaktadır. Sanat dünyasında ortaya çıkan yeni yaklaşımlar, takı sanatının tasarım anlayışını da derinden etkilemiş ve değiştirmiştir.

Yeni yaklaşımlarla ortaya çıkan ve takı sanatında da etkili olan sanat akımlarından biride Art Nouveau'dur. Bu sanat akımı 19. yy.'ın sonlarından 20. yy.'ın başlarına kadar Avrupa'da etkili olmuştur. Bu akım, doğanın organik formlarından esinlenerek tasarımlarda yumuşak kıvrımlı çizgilere, stilize edilmiş motiflere ve estetik bir anlayışa vurgu yapmıştır. Art Nouveau, takı sanatında da büyük bir dönüşüm yaratmış ve takı tasarımlarının estetik bakış açısını kökten değiştirmiştir.

Araştırmanın Problemi

Araştırmada Art Nouveau sanatının sanat yaklaşımı kapsamındaki estetik bakış açısı ile ortaya çıkartılmış takıların estetik özelliklerini ortaya çıkararak, bu sanat akımının kendine özgü ortaya çıkarttığı estetik yansımanın, günümüz takılarında görülmediği düşünüldüğünden bu konudaki potansiyel katkıları tespit etmek için “Art Nouveau Sanat Akımının Takı Sanatına Etkileri” araştırma konusu olarak seçilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı Art Nouveau sanat akımının takı sanatına olan etkilerinin incelenmesidir. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda Art Nouveau sanat akımı kapsamında; sanat akımının estetik bakış açısını, sanat yaklaşımı, takı süsleme teknikleri, tarihsel süreç, takı tasarımıdaki rolü, günümüz takı sanatına etkileri, sanatın estetik değerleri ile yeni takı tasarımlarının ortaya çıkartılması alt amaçları oluşturmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Takı sanatı sadece bir süsleme aracı olmanın ötesinde bir kültürel ifade biçimi ve tarihî bir belge olarak değerlendirildiği görülür. Modern sanat akımlarının takı sanatına

olan etkisi, bu sanat dalının geleneksel sınırlarını aşarak yeni fikirlerin, tasarımların ve malzemelerin kullanımının sağladığı görülür. Takı sanatının gelişimini ve değişimini anlamak, sanatın genel evrimini anlamayı sağlayacağı düşünülmektedir. Art Nouveau'nun takı sanatına kazandırdığı düşünülen özgün estetik bakış açısı, sanatın takı tasarımlarında rol oynadığı görülür. Bu nedenle araştırmada, takı sanatının modernleşme sürecini ve özellikle Art Nouveau sanat akımının bu süreçteki etkisini daha derinlemesine incelenerek, takı tasarımının evrimini anlamamıza ve takı sanatının sanatsal ifadesini daha iyi değerlendirmemize katkı sağlayamaya çalışılmıştır. Art Nouveau sanat akımının takı sanatına etkilerini detaylı bir şekilde incelenmiş ve bu etkilerin takı sanatındaki evrimine nasıl katkı sağladığı ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Art Nouveau sanat akımının takılarda kullanım durumunun tespit edilmesi ve bu sanat akımıyla güncel takıların yapımı ile bulgularının bilimsel bir çalışma haline getirilmesi bu alanda gelişime ve ileriye aktarılmasına olanak sağlayacaktır. Yapılan literatür taramasında araştırma kapsamında ele alındığı şekliyle bir veriye ulaşılamamıştır. Ele alınan nedenlerden dolayı bu araştırma önemlidir.

Varsayımlar

Literatür taramasını ile elde edilen bilgiler yeterlidir. Araştırma için belirlenen yöntem ve teknikler araştırmanın amacını karşılar niteliktedir. Yöntem ve teknikleri belirlemede başvurulmuş uzman görüşleri yeterlidir. Araştırma kapsamında incelenen takılar ve takı uygulamaları evreni temsil edebilecek niteliklere sahiptir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Art Nouveau ve takı kapsamında; altı sanatçı ve altı eseri, altı adet takı süsleme tekniği, on iki adet takı, sekiz adet takı tasarım uygulamasıyla sınırlıdır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Konu kapsamına giren ilgili literatür taranarak konu başlıkları altında sunulmuştur. Ürün fotoğrafları incelenerek ürünler hakkında bilgi verilmiştir. Art Nouveau kapsamında değerlendirilen özgün tasarımlar yapılarak yapım aşamaları fotoğraflanmış ve belgelenmiştir. Araştırmanın evrenini art Nouveau sanatına bağlı takılar oluşturmaktadır. Bu kapsamda örneklem olarak rastgele seçilen altı sayıda sanatçının altı sayıda eseri ele alınmış sekiz sayıda uygulama yapılmıştır. Araştırmayı oluşturan verilere literatür taraması ve uygulanan ürünlerin yapım aşamaları fotoğraflanarak ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular düzenli hale

getirilmiş Art Nouveau takılarda kullanılan yapım teknikleri ve uygulama aşamaları ifade edilmiş uygulama yapılan takıların yapım aşamaları (analizi) yapılarak ürünler oluşturulması suretiyle verile analiz edilmiştir. Araştırma bulguları tablolaştırılmıştır. Elde edilen verilerden sonuçlar çıkarılarak öneriler sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM
SANAT VE YENİ SANAT AKIMLARI ÜZERİNE KAVRAMSAL
AÇIKLAMALAR

1.1. SANAT KAVRAMI

Sanat kelimesi, ifade açısından zengin ve karmaşık çağrışımlara sahip bir kelimedir. Bu sözcük; sanat, dekorasyon, resim, hat sanatı, müzik, dans, mimari, heykel, atölye, üslup ve daha birden fazla konseptleri bünyesinde barındırmaktadır (Kaplan, 2016, s. 32).

Özünde manevi ifadeler barındıran sanat kavramı, somut dünyanın sanatçıların üretilen objelerde taklit ve tekrar yöntemleriyle nitelikli hale dönüşmesidir. Bu değişim, sanat objeleriyle ilgili kavramların anlamlandırılmasını zorunlu kılmıştır. Ancak bu değişimin, yanında birtakım kavramsal ifadelerin çözümü olmayan tasvirleri meydana getirirken, gizemli Ortaçağ fikirlerine ittifak oluşturmayacak formda şekillendirerek manifestolarla detaylandırılmıştır. Sanat tarihsel süreçte sadece estetik endişelerinden kurtularak düşüncelerin çoğunluklu kısmını oluşturmakta ve nesnelerin kavramsal ölçüsünü sorgulamaktadır (Başbuğ ve Güngör, 2021, s. 1711).

Çeşitli duygu ve görüşleri aksettiren sanat insandan ve insanlık tarihinden ayrı düşünülemez. Sanat tarihindeki en önemli temalarından biri de insanın kendi formunu oluşturmaktır. “İnsan, doğduğu an itibarıyla çevresini ve kendisini keşfeder ve yaşamı süresince kendine benzeyen her şeye sevgi ve güven duyar. Çevresine ve kendi formu dışındakileri diğer varlıkları anlamlandırmada çoğunlukla kendi varlığını ölçüt alarak sanatsal nesneler oluşturmuşlardır (Gürel, 2015, s. 65).

1.1.1. Sanatın Doğuşu ve Gelişimi

İnsanoğlu, varoluşun başlangıcından itibaren kendisini ifade etmek için farklı yöntemler denemiştir. İnsanları tasarlamaya ve sanat eserleri ortaya çıkarmaya yönlendiren temel itici gücün ne olduğu düşünüldüğünde, yüzyıllardır insanlar hayal güçlerini boş yüzeyler üzerinde, yeni şeyler ortaya çıkartmak için kullanmışlardır. Bu, estetik bakış açılarını, teknik ve kültürel yapıları ifade eden göstergeler olarak da tanımlanabilir. İnsan zihni, hiçlik karşısında duyarlılıkla işleyen bir zihin olarak, tasarım arzusunu, sanatın metafiziksel boyutuna vurgu yaparak açıklamaktadır (Atik, 2019, s. 6).

İnsanoğlu, ilk çağlarda herhangi bir beceriye sahip değilken çeşitli doğa olayları ile karşı karşıya kalmıştır. Sanatın doğuşuyla ilk çağlar taşlardan ve çeşitli malzemeler kullanarak araç-gereçler yapmışlardır. Resimler yoluyla duygularını ve yaşantılarını ifade etmek adına mağara duvarlarına günlük yaşamlarında olan olguları yansıtacak

betimlemeler ile resim sanatının temellerini oluşturmuş olup zaman içerisinde hayvan kanı, toprak ve bitkilerden faydalanarak renkleri keşfetmiş ve mağara duvarlarına tasvir ettikleri resimlerde bu renkleri kullanmışlardır. Bir diğer taraftan avlanmak için gereçler geliştirirken, kemik ve boynuzdan iğne ve kanca gibi objeler yaparak zanaatın ilk köklerini atmışlardır. Küçük kayalardan veya avlanılan hayvanların diş ve kemiklerinden süs objeleri heykelcikler yapmaya başlamışlar ve bu ürettikleri objeler sanatın ana öğelerini oluşturmuştur (Ören, 2015, s. 210). Sanatın ana ögesini oluşturan küçük kayalardan oluşan bu heykelciklerden üç değişik formda olanları Görsel 1.1’de görülmektedir.

Görsel 1.1: Berekhath Ram Venüs

Kaynak: <https://derstarih.com/tarihte-kesfedilmis-en-eski-10-sanat-eseri/>, 2022.

1.1.2. Modern Sanat Akımları

Terim olarak “modern” çok eski bir geçmişe sahiptir. Modern sözcüğü Latince tam şimdi manasına gelen “modo” sözcülüğünden türetilmiştir (Beşir ve Bal, 2019, s. 443). Modern çağın öncesindeki sanat ve modern sanat fikirleri arasında büyük değişim yaşanmış ve “sanat” sözcüğü bugüne kadar gelen anlaşılmazlıklar ile karşımıza çıkmıştır. Bu sebeple sanat çoğu zaman reddedilmiş, çoğu zaman ise insanlarda hayranlık duygusu yaratmıştır (Abay, 2021, s. 25).

Modern sanat, 19.yy.’ın sonlarından itibaren ortaya çıkan ve 20. yy’ da etkisini artıran bir sanat akımıdır. Görsel 1.2’de bu dönem içerisindeki sanatçılar geleneksel kalıplardan sıyrılarak yeni ifade biçimleri aramışlardır. Modern sanat, yeniliği, deneyselliği, özgünlüğü vurgulayan bir yaklaşımdır.

Görsel 1.2: Modern Sanat Akımları

Kaynak: <https://www.arkhesanat.com/sanat-akimlari-nelerdir/>, 2022.

1890'ların başlarında, bir dizi yeni sanat akımı ve düşünsel akım, takı tasarımlarının pek çok farklı sanat akımından ilham almasına neden oldu. Bu sanat akımları, gündelik nesnelerin ve mimarinin standartlaşmasına ve duyarsızlaşmasına bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Victoria döneminde seri üretilen ürünlerin yaygınlaşması, yeni ve özgün ürünlerin yaratılmasını zorunlu kılmıştır. Bu dönemin sanatçıları, geçmiş zanaat geleneğinden ve malzemelerinden ilham alarak yeni sanat akımları geliştirmeye karar vermişlerdir. Yaratıcı tasarımın yanı sıra işlevselliğe odaklanarak, fonksiyonel ürünler üretmeye odaklandılar. Aynı zamanda, canlandırma, malzeme uygunluğu ve tasarımın doğru kullanımı gibi ilkeleri benimseyerek sektörü yaratıcı bir sürecin içine dahil etmişlerdir (Bayburtlu, vd. 2018, s. 51). Sanatsal bir hareket asla kendiliğinden ortaya çıkmamıştır. Sanatsal akımlar çoğu zaman içinde geliştikleri coğrafya ve kültürün etkileriyle birleşerek ortaya çıkmıştır. Bir akımın şekillenmesi, yani sanatın temel amacı olan “farkındalık yaratmak ve görünmeyeni sergilemek” eylemini, ilhamı da bünyesine katarak bu eğitimin düz çizgisinde bir üst seviyeye çıkarmaktır. Daha önceki sanat hareketleri, dönemin etkilerinden yararlanarak ve kendine özgü yenilikleri ekleyerek ortaya çıkmaya başladığı (Bozkurtoğulları, 2012, s. 17). 19. yy. sonlarında ve 20. yy. başlangıcında sanatkârlar toplumsal, bilimsel büyüme sonucu yapısal değişime uğrayarak günlük hayat karşısında yeni bakış açısı kazanan zanaatkârlar farklı tasarımlar ortaya çıkarmıştır. Takı tasarımı ve sanat akımları bir bütün haline gelmiş ve modern sanat akımları içerisindeki sanatkârlar farklı türlerdeki objeleri takı ile birleştirerek bir sanat objesi haline getirmiştir (Özüdoğru, 2013, s. 215). 20. yy. 'da yaşanan değişimler ve ilerlemeler sanat akımlarını da etkilemiştir. Sanatkârlar toplum içerisinde yer alan ve

çevreyle ilişkisi olan bireyler olduğundan kendini dış dünyadan ayrı tutmamışlardır. Bulunduğu çevre ile sürekli iletişim ve etkileşim içinde olmasıyla birlikte ürettiği sanat eserleriyle içerisinde bulunduğu sanat akımlarını etkileyip ardından gelen sanatçılara ışık tutmuştur. 20. yy. ilk yarısı geleneksel kurallar ve kalıplara karşı koyan modernizmin egemen olduğu, gelişimi temel alan bir dönem olmuştur. Modernizmin hâkim olduğu en etkili çağda yaşanan dünya savaşları ise gelişmeye olan inanın sarsılmasına sebep olmuştur (Erem, 2022, s. 16). Dünya savaşlarının başlaması ile gerilemeye giden sanat akımları savaşın sona ermesinin ardından eski popüler günlerine geri dönüp gelişimine devam etmiştir.

1.1.2.1. Art & Crafts Akımı

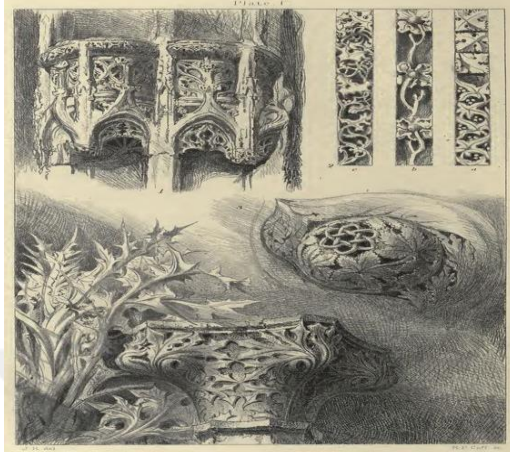
1851'deki Büyük Londra Endüstri sergisinden sonra, William Morris liderliğindeki bir grup sanatçı, ürünlerin ve mimarinin seri üretime karşı duyarsızlığını ve yozlaşmayı protesto etmek için Art & Crafts hareketi başlatılmıştır (Şaman ve Duru, 2015, s. 98). Arts & Crafts hareketinin amacını desteklemek için mimaride, tekstilde, mobilyada ve mücevherde romantik, zarif ve estetik eserler ortaya çıkarılmıştır (Özdemir, 2019, s. 23). Kadınlar ilk olarak bu dönemde Arts & Crafts hareketi tarafından yürütülen atölyelerde tasarım ve üretimde çalışmaya başladılar. Atölyelerde mücevherler ve madenler üzerine; basit ama güçlü tasarımlar yapılmıştır (Şaman ve Duru, 2015, s. 98).

Arts and Crafts sanat akımının öne çıkan özellikleri şunlardır:

- *El İşçiliğinin Önemi:* Bu akım el işçiliği ve zanaatin değerini vurgular. El yapımı ürünlerin benzersizliği ve kalitesi, seri üretime olan bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.
- *Doğal Malzemeler:* Arts and Crafts, doğal malzemelerin kullanımına vurgu yapmaktadır. Bu sanat akımı içerisinde Ahşap, cam, seramik ve tekstil gibi doğal malzemeler kullanılarak objeler üretilmiştir.
- *Günlük Yaşamın Tasarımı:* Arts and Crafts, günlük yaşamın tasarımına odaklanmıştır. Mobilyalar, takılar, aydınlatma ürünleri ve diğer ev eşyaları, ev yaşamının estetik ve işlevsel zenginliğini artırmak için tasarımlar yapılmıştır.
- *Sanat ve Zanaat Birlikteliği:* Sanatçılar ve zanaatkârlar sanat ve zanaatın birleşimini yansıtmaktadır.

Bu özellikler, Arts and Crafts akımının temel felsefesini yansıtır. Bu akım, sanatın, el işçiliğinin, doğal malzemelerin ve günlük yaşamın tasarımının önemini vurgular ve sanatın toplumun refahına katkıda bulunabileceğine inanır.

Görsel 1.3: Art & Crafts, John Ruskin, 1889

Kaynak:<https://tehne.com/library/ruskin-j-seven-lamps-architecture-illustrations-drawn-author-sixth-edition-sunnyside-orpington-kent-1889>, 2023.

Görsel 1.3’de sanat akımının önde gelen isimlerinden biri olan başarılı sanatçı John Ruskin tabiattaki bitkisel desenleri stilize ederek tasarımlarında kullanmıştır. Doğadaki güzellikleri ele alan sanatçı çalışmaları ile kendisinden sonra gelen sanatkârlara ışık tutmuştur.

1.1.2.1.1. Art & Crafts Sanat Akımının Takı Sanatına Etkileri

Art & Crafts (Sanat ve Zanaat) hareketi, 19. yüzyılın sonlarından 20. yüzyılın başlarına kadar süren ve el işçiliği, doğal malzemeler ve sanatın zanaata entegre edilmesini vurgulayan bir sanat akımıdır. Bu hareket, takı sanatına büyük bir etki yapmış, el yapımı ve özgün takıların üretimini teşvik etmiştir. Art & Crafts hareketi, el işçiliğini ve doğal malzemeleri vurgulamıştır. Takı tasarımcıları, her bir takıyı özenle el işçiliği ile üreterek özgün ve kişiselleştirilmiş parçaların ortaya çıkmasını sağlamıştır. El yapımı takılar benzersiz bir kimlik kazandırmıştır. Doğal malzemeler, takıların temel bileşenleri haline gelmiştir. Taşlar, ağaç, metal ve cam gibi doğal malzemeler, takıların estetik değerini artırmıştır. Her malzemenin özel bir dokusu ve rengi takılarda özgünlüğü sunmaktadır.

Art & Crafts akımı, sanatın zanaatla birleşmesini teşvik etmiştir ve bu yaklaşım takı tasarımında da belirgin bir şekilde kendini göstermektedir. Takılar, sadece estetik değer taşımakla kalmaz, aynı zamanda kullanışlı ve işlevsel olmalarına da önem verilmiştir. Bu yaklaşım, takı tasarımını günlük yaşamın bir parçası olarak görülmektedir. Takıların sadece güzel görünmekle kalmayıp aynı zamanda kullanışlı olması, Art & Crafts akımının zanaatın işlevselliği ve estetiği bir araya getirme felsefesini takı sanatına taşımıştır. Art & Crafts akımı, takı tasarımında özgünlüğü ve kişiselliği teşvik etmiştir. Her takı parçası, tasarımcısının özgün fikirleri ve el işçiliği ile şekillendirilir. Bu, takıların benzersiz ve özel olmasını sağlamıştır. Her takı, tasarımcısının kişisel ifadesini taşır ve takı sahiplerine özel bir bağ kurma fırsatı sunmaktadır. Bu dönem içerisinde üretilen özgün tasarımlar, takı sanatının vazgeçilmez bir özelliği haline gelmiştir.

Art & Crafts sanat akımı içerisinde takı sanatı ile ilgilenen sanatçılar Liberty ve Co., Georgie Gaskin, Henry Wilson, Henry G. Murphy, Edward Spencer Artificers' Guild, Archibald Knox, Sibyl Dunlop, Charlotte Newman , Murrel Bennett ve Co., Charles Horner, John Paul Cooper gibi zanaatkârlar sanat hareketinin öncüleri olarak görülmüş ve dönemin en iyi takı tasarımcıları haline gelmişlerdir.

Görsel 1.4: Sibyl Dunlop, Arts & Crafts, Broş/Pendant, 1925

Kaynak: <https://www.tademagallery.com/jewellery/d/sibyl-dunlop-arts-&crafts-pendant-brooch/208192#>, 2023.

Arts & Crafts sanat akımının ünlü tasarımcılarından olan Sibyl Dunlop Görsel 1.4'deki tasarımında sanat akımının stilize özelliklerinden etkilenecek şekilde sanat akımına uygun olarak bu tasarımı ortaya çıkarmıştır. Takının merkezinde opal taşı ile göz alıcı hale getiren sanatkâr zarif kıvrımlı bitkisel motifleri süsleyen kalsedon ve ametist taşları

ile bezenmiş gümüş pendant aynı zamanda arka kısmındaki iğne ile broş olarak tasarlanmıştır.

1.1.2.2. Op Art Akımı

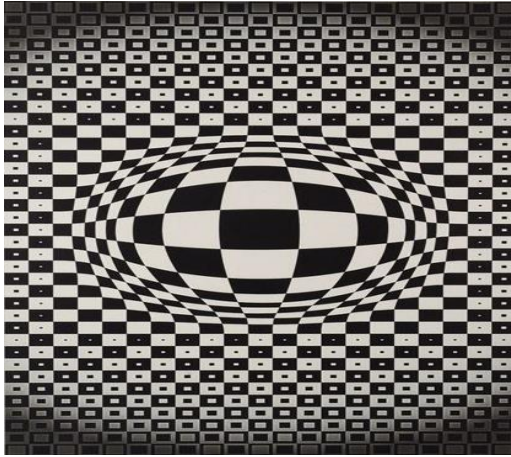
“Optical art” kelimesinin İngilizce kısaltması “op art” bu akıma ismini vermiştir. 1965'te New York'ta “The Responsive Eye” optik sanat sergisinin düzenlenmesi ve Time dergisinin Op Art adını kullanmasıyla popüler hale geldi. Işık ve optik illüzyonlar kullanılarak hareket algısı oluşturulmaya çalışılmıştır (Küçükkekiciler, 2019, s. 39).

Op Art sanat akımının öne çıkan özellikleri şunlardır:

- *Optik Yanılsama:* Op Art, optik illüzyonları ve görsel yanılsamaları kullanarak izleyicinin algısını yanıltmayı amaçlamıştır. Resimler veya desenler, izleyicinin bakış açısına ve göz hareketlerine bağlı olarak hareket ediyormuş gibi görünmektedir.
- *Siyah-Beyaz veya Kontrastlı Renkler:* Op Art eserlerinde genellikle siyah-beyaz renkler veya yüksek kontrastlı renkler tercih edilmiştir. Bu, optik yanılsamaları daha belirgin hale getirmiştir.
- *Düzenli Desenler ve Tekrarlayan Şekiller:* Op Art, düzenli desenlerin ve tekrarlayan şekillerin önemli olduğu soyut kompozisyonlara odaklanmıştır ve bu desenler, optik etkileri güçlendirmek için kullanılmıştır.
- *Hareket ve Dalgalanma Etkisi:* Op Art eserleri, izleyiciye sabit bir şekil veya desen izlenimi verirken, uzun süreli bakışlar veya göz hareketleri sonucunda bu şekillerin hareket etmiş veya dalgalanmış gibi algılanmasını sağlamaktadır.

Bu özellikler, Op Art'ın temel estetik ve görsel yanılsama ilkelerinin özellikleri arasında görülür.

Görsel 1.5: Op Art, Victor Vasarely

Kaynak:<https://www.mutualart.com/Artist/VictorVasarely/00A8E985DCF54147/>

Artworks, 2023.

Görsel 1.5’de Op Art sanat akımı sanatçılarından biri olan Victor Vasarely geometrik şekillerden oluşturduğu illüzyon görüntüler ile döneme ışık tutmuştur.

1.1.2.2.1. Op Art Sanat Akımının Takı Sanatına Etkileri

Op Art (Optik Sanat), 1960'ların ortalarında resmen elektronik teknoloji çağı başlamış, iletişim, bilgisayarlar, uydular ve internet günlük haytada yerini almış ve günümüze kadar hızlı bir süreç içerisinde gelişim göstermiştir. . Tüm bu sosyopolitik olaylar öncesinde sanatta yaşanan bu gerilim ve duraksama takı sanatını da etki etmiştir. Takı sanatı bu süreçte yeni fikirler üretmez ve sürekli olarak kendini tekrarlar hale gelmiştir (Şaman, 2013, s. 68).Ortaya çıkan bu sanat akımı, takı tasarımında da kullanılarak hareketli ve dinamik parçaların üretilmesine imkân tanıyan optik yanılsamaları içermektedir. Op Art takıları üzerindeki desenler ve şekiller, izleyicinin bakış açısına göre değişebilir ve bu, takıların farklı açılardan ilginç ve dikkat çekici görünmesini sağlamaktadır.

Op Art takılarında sıkça kullanılan öğelerden biri kontrast renkler ve desenlerdir. Parlak ve zıt renklerin yan yana kullanılması, optik etkiyi artırır ve takıların görsel çekiciliğini artırmıştır. Bu renk kontrastları, takı tasarımında önemli bir rol oynamaktadır. Op Art, modernizmin etkilerini yansıtan bir sanat akımıdır. Bu akım, teknolojik gelişmelerin ve değişen toplumsal değerlerin bir yansıması olarak kabul edilmektedir. Op Art takıları, modernizmin enerjisini ve yenilikçiliğini yansıtarak, çağdaş ve estetik takılar sunmaktadır.

Op Art sanat akımının önde gelen takı sanatçıları, Yaacov Agam, Carlos Cruz-Diez, Vicente Gracia ve Elsa Schiaparelli gibi tasarımcılar, optik yanılsamaları ve geometrik desenleri takı tasarımlarına başarıyla entegre ederek, takı sanatında farklı ve dikkat çekici eserler sunmuşlardır. Ortaya çıkarılan tasarımlar, Op Art'ın temel ilkelerini takı dünyasında yaygın hale getirerek görsel deneyimler ile takılarda hareket algısı yaratabilmek için geometrik şekilleri tekrarlayarak, çeşitli formlar oluşturarak takı sanatında ve birçok sanat alanında bu şekillere yer verip kullanmışlardır. Her bir sanatçı, kendine özgü tarzı ve yaklaşımıyla Op Art sanat akımının gelişimine önemli katkılar sağlamıştır.

Görsel 1.6: Victor Vasarely, Op Art, Küpe, 1985

Kaynak: <https://treasurefinejewelry.com/products/victor-vasarely>, 2023.

Op Art sanat akımının öncüsü olarak kabul edilen Macar-Fransız asıllı ressam Victor Vasarely, takı tasarımında büyüleyici optik illüzyonların etkisini kullanmıştır. Vasarely, dönemin sanatçıları gibi takılarda hareket algısı yaratmak amacıyla geometrik şekilleri kullanmıştır. Görsel 1.6'da mine tekniği kullanılarak tasarlanan bir takıda, siyah emaye ile geometrik şekiller oluşturularak takının yüzeyinde hareket etkisi ve göz yanılsamaları yaratılmaya çalışılmıştır.

1.1.2.3. Art Deco Akımı

1925 yılında Bauhaus'un da katkısıyla Art Deco sanayi ile birlikte şekillenmiştir (Şaman, 2013, s. 65). Art Deco akımı ilk olarak Fransa'da Modernizmin ilkelerinin görsel bir düzenlemesi olarak ortaya çıktı.(Özdemir,2019, s. 26). Art Deco sanatsal hareketinin mimari, müzik, resim ve takı tasarımı gibi çeşitli yaratıcı alanlar üzerinde derin bir etkisi

oldu (Şaman, 2013, s. 65). Art Deco sanat akımı Art Nouveau sanat akımına karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Dönem içerisinde Art Deco sanat akımı, popüler hale gelerek Art Nouveau akımını gölgede bırakmıştır (Özdemir, 2019, s. 26).

Art Deco akımının özellikleri şunlardır:

- *Geometrik Desenler ve Simetri:* Art Deco, karmaşık geometrik desenlerin ve simetrinin önemli bir parçası haline gelmiştir. Üçgenler, daireler, dikdörtgenler ve zarif çizgiler, tasarımların temel öğeleri haline almıştır.
- *Lüks ve Zenginlik:* Bu akım lüks ve zenginliği yansıtmaktadır. Değerli metaller, cilalı taşlar, fildişi gibi pahalı malzemelerin kullanımı oldukça yaygın şekilde kullanılmıştır. Bu malzemeler mobilya, takı ve iç mekan tasarımlarında kendini göstermiştir.
- *Jazz Çağı Etkisi:* Art Deco, 1920'lerin ve 1930'ların hızlı yaşam tarzından etkilenmiştir. Bu nedenle, tasarımlar enerji dolu ve dinamiktir, jazz çağının coşkulu atmosferini yansıtmaktadır.
- *Süslü Yüzeyler ve Yüzey İşlemeleri:* Mobilya, takı, bina cepheleri ve diğer tasarımların yüzeylerinde cilalı yüzeyler, lakeleme ve kabartma desenler sıkça kullanılmıştır. Bu, ışığın yansımalarını artırır ve tasarımların görsel zenginliğini vurgulanmaktadır.

Bu özellikler, Art Deco sanat akımının temel ilkelerinin özellikleri arasında görülür.

Görsel 1.7: Art Deco, M. Kungl

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/140806215431986/>, 2023.

Görsel 1.7'deki pop art sanat akımı tarzını modernizm ve nostaljik resimleri tablolarında harmanlayan M. Kungl geometrik şekillerini tablolarında dönemin görkemli özelliklerinden yararlanarak sanat eserleri oluşturmuştur.

1.1.2.3.1. Art Deco Sanat Akımının Takı Sanatına Etkileri

20. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkan Art Deco sanat akımı, sanat, tasarım ve mimari alanlarında büyük bir etki yaratmıştır. Bu akımın estetik anlayışı, özellikle takı sanatında belirgin bir şekilde kendini göstermektedir. Art Deco, takı tasarımında geometrik desenlerin yaygın kullanımı ile tanınmaktadır. Kareler, üçgenler, daireler ve diğer geometrik şekiller, takıların tasarımında önemli bir rol oynamaktadır. Bu desenler, simetri ve düzenin vurgulanmasıyla öne çıkar ve Art Deco takılarının karakteristik bir özelliği haline gelmiştir.

Art Deco, takı tasarımında lüks malzemelerin ve özenli işçiliğin vurgulanmasına katkı sağlar. Elmaslar, safirler, zümrütler ve diğer değerli taşlar, Art Deco takılarının önemli bir bileşeni olarak kullanılır. Art Deco hareketi mücevher tasarımlarında devrim niteliği yaratacak üç yeni malzeme kullanmıştır. Bunlar; kedi balığı derisi, köpekbalığı derisi ve yumurta kabuklarıdır (Şaman ve Duru, 2015, s. 102). Ayrıca, altın, platin ve değerli metaller, takıların yapıldığı malzemeler arasında yer almaktadır. Bu dönem içerisinde üretilen takılar, zarafet ve zenginlikle ilişkilendirilerek dönemin enerjisini ve yenilikçiliğini yansıtmaya amacını gütmüştür.

Art Deco sanat akımının önde gelen takı sanatçıları, René Lalique, Cartier, Jean Fouquet, Georges Fouquet, Suzanne Belperron, Raymond Templier gibi tasarımcılar, Art Deco döneminin estetiğini ve özgünlüğünü yansıtan çeşitli takılar ürettirler. Art Deco tarzı, geometrik desenler, parlak taşlar, cam, metaller ve modernist tasarım özellikleri içerir. Bu sanatçıların eserleri, bu dönemin sanatsal ve kültürel mirasının önemli bir parçasını temsil eder. Her bir sanatçı, kendine özgü tarzı ve yaklaşımıyla Art Deco sanat akımının gelişimine önemli katkılar sağlamıştır.

Görsel 1.8: Jacques Cartier, Art Deco, Yüzük, 1935

Kaynak:<https://tiinasmithjewelry.com/products/cartier-london-art-deco-aquamarine-and-diamond-ring-circa1935?variant=39.448.245.764.182>, 2023.

Jacques Cartier, yaklaşık 1935 yıllarında tasarladığı etkileyici yüzüğüyle, Art Deco stilini ustalıkla yansıtmaktadır. Görsel 1.8'deki yüzüğün yapısı, geometrik formlarda ve baget kesim türünde bir akuamarin taşı kullanılarak dikkat çekici bir şekilde tasarlanmıştır. Yüzüğün halka kısmına inildiğinde ise, her iki yanında piramit formunda düzenlenen baget kesim pırlanta taşlarıyla bir kompozisyon oluşturulmuştur. Bu göz alıcı platin yüzük, klasik bir Art Deco sanat akımı tasarımının mükemmel bir örneğidir.

1.1.2.4. Pop Art Akımı

Art, 1950'lerde ortaya çıkan ve başta İngiltere ve ABD olmak üzere bütün dünyayı tesiri altına alan bir sanat akımıdır (Çetin, 2021, s. 5). Pop Art kültürü diğer sanat hareketlerine bağımsız olarak ortaya çıktı ve herhangi bir sanat hareketinde benzeri görülmemiş bir ilgi uyandırdı (Karayel, 2021, s. 179).

Pop Art, 1950'lerin sonlarından 1960'ların ortalarına kadar özellikle Amerika ve İngiltere'de etkili olan bir sanat akımıdır. Bu akımın temel özellikleri şunlardır:

- *Simgesel İfadeler:* Pop Art sanatçıları, günlük hayatta sıkça görülen nesneleri ve sembollerin yanı sıra ünlü simgeleri de kullanır. Bu simgeler, toplumsal veya kültürel anlam taşıyarak sıklıkla yeniden yorumlanır.
- *Canlı ve Parlak Renkler:* Pop Art, canlı ve parlak renk paletleri kullanır. Bu renkler, eserlerin göz alıcı ve dikkat çekici olmasını sağlar. Aynı zaman da

tüketim kültürüne ve toplumsal normlara eleştirel bir bakış sunar. Bu akım, kültürel eleştiri ve toplumsal değişimi anlamada bir araç olarak kullanılır.

- *İroni ve Mizah:* Pop Art, sıkça ironik veya mizahi bir yaklaşım benimser. Sıradan nesneleri veya simgeleri alırken, bunları yeni bir bağlamda sunarak esprili bir dille yaklaşır.
- *Kolaj Teknikleri:* Kolaj, Pop Art'ın önemli bir tekniğidir. Sanatçılar, farklı kaynaklardan (örneğin dergi kesimleri) alınmış görselleri bir araya getirir ve bu kolajlar aracılığıyla yeni eserler oluştururlar.

Bu özellikler, Pop Art sanat akımının temel ilkelerinin özellikleri arasında görülür.

Görsel 1.9: Pop Art, Roy Lichtenstein, 1963

Kaynak: <https://www.soylentidergi.com/pop-art-akiminin-mimari-yansimalari/>, 2023.

Pop art sanat akımının öncülerinden biri olan Amerikalı sanatçı Roy Lichtenstein imzalı Görsel 1.9'daki sanat eseri, kendine özgü belirlediği tarzı ile sanatçı tarafından 1963 yılında yapılmıştır. Sanatçı Picasso'nun "Dora Maar au Chat" adlı yapıta gönderme olarak yapılmıştır. Lichtenstein sonralardan yaptığı çalışmalarını çizgi roman tarzını uyarlayarak Ben-Day noktalarını kullanmıştır.

1.1.2.4.1. Pop Art Sanat Akımının Takı Sanatına Etkileri

Pop Art, 1950'lerin sonlarından 1960'ların ortalarına kadar popüler kültürün, reklam dünyasının ve tüketim toplumunun etkilerini sanatın bir parçası olarak ele alan bir sanat akımıdır. Pop Art'ın temel özelliklerinden biri, popüler kültürün ve tüketim toplumunun sembollerini ve nesnelerini sanat eserlerine dâhil edilmiştir. Bu yaklaşım,

birçok farklı disiplini etkisi altına aldığı gibi takı sanatını da derinden etkilemiştir. Takı tasarımcıları, pop kültürün sembollerini ve nesnelerini takılarda kullanarak, izleyicilerin günlük yaşamlarına dokunan özgün ve çarpıcı parçalar üretmişlerdir.

Pop Art, sıradan nesnelerin sanatsal değerini vurgulamıştır. Bu anlayış, takı tasarımında da kendini göstermektedir. Takı tasarımcıları, sıradan nesneleri ve malzemeleri takılarının bir parçası haline getirerek, canlı renklerin ve büyük desenlerin kullanımını teşvik etmiştir. Takılar, canlı renkler ve desenlerle süslenerek, dikkat çekici ve eğlenceli parçalar haline getirilmiştir. Pop Art, sıklıkla mizah ve ironi takı tasarımında kendini göstermiştir. Takılar, mizahi veya ironik bir yaklaşımla tasarlanarak izleyiciyi düşündürmeye ve güldürmeye teşvik etmiştir.

Pop Art sanat akımının takı sanatçıları, Andy Warhol, Roy Lichtenstein, Claes Oldenburg, Robert Indiana, Marjorie Strider gibi sanatçılar Pop Art, sanatın popüler kültürle bütünleştiği bir dönemi temsil eder ve takı tasarımı da bu dönemin enerjisini ve estetiğini yansıtan bir sanat formu olarak ortaya çıkmıştır. Dönemin zanaatkarları popüler kültür ve kitle iletişim araçlarından etkilenerek günlük hayatın güncel imgelerinden esinlenerek takı sanatına inovatif etkilerde bulunmuşlardır (Küçükekiciler, 2019, s. 38).

Görsel 1.10: Roy Lichtenstein, Pop Art, Broş/Pendant, 1968

Kaynak: <https://www.architecturaldigest.com/gallery/sofia-sanchez-and-alexandre-de-betak-curate-jewelry-sale-for-paddle8-slideshow?epik=dj0yJnU9YVpvdUxHZUNodi11ellTbUhYRkVtVklzcldwT2xsenImcD0wJm49TVhNMTZxTnptYncyQkJNQnlFT1M5QSZ0PUFBQUFBFR1V4UGhr>, 2023.

Pop art sanat hareketinin öncülerinden biri olan Roy Lichtenstein 1960'larda çizgi romanlardan ve gazetelerden görseller toplayarak ve bu görsellere kendi tarzını

yansıtarak yeni tasarımlar ortaya çıkarmıştır. Görsel 1.10'daki çalışmada Pablo Picasso tablolarından fırlamışçasına tasarlanan broşta Ben Day tek renkli nokta boyama tekniği ile cesurca tasarlanmış champlevé mine broş/pendant, ilk olarak 1968'de New York şehrindeki Art Multiples galerisi için tasarlandı. Arka yüzeyinde hem iğne hem de küçük bir halka bulunmaktadır. Sanatçı, bu eşsiz tasarımı kolye ucu ve broş olarak kullanıma sunmuştur. Tasarladığı takılarında çizgi film karakterlerini uyarlamış ve pop art sanat akımının etkisiyle farklı tasarımlar ortaya çıkarmıştır.

1.1.2.5. Art Nouveau (Sezesyonizm) Akımı

Art Nouveau hareketi, 19. yy.'ın sonlarında ve 20. yy.'ın başlarında hem Avrupa'da hem de Kuzey Amerika'da önemli bir güçtü. Bu sanat hareketinin genel kısaltmaları “Yeni Sanat” veya “1900 Stili” olarak bilinirdi (Turan, 2017, s. 6). Modern yaşamın görevleri ve sanayileşmenin gücü, insanların gelişen teknoloji ile karşı karşıya kaldıkları şaşkınlığın yanı sıra, bu hareket aynı zamanda geleneksel sanata da karşı çıkmakta ve yeni ifade biçimleri bulmaya çalışmaktadır (Camcı, 2021, s. 141). Art Nouveau sanat akımı içerisinde oluşturulan eserler doğayı taklit eder nitelikler taşımaktaydı. Çağın tasarım anlayışına göre sembolizmin önemiyle birlikte soyut kavramların tabir edilmesinin önemini vurgulanmaktadır (Beşir ve Bal, 2019, s. 447).

Art Nouveau, özellikle 1890'ların sonlarından 1910'ların başlarına kadar Avrupa'da etkili olan bir sanat akımıdır. Bu akımın temel özellikleri şunlardır:

- *Organik ve Doğal Formlar:* Art Nouveau, doğadan ilham alır ve bu nedenle organik, doğal formları sıkça kullanılmaktadır. Bitki motifleri, çiçekler, yapraklar, dalgalı çizgiler ve hayvan figürleri gibi doğal unsurlar sanat eserlerinin merkezinde bulunmuştur.
- *Asimetri ve Dalgalar:* Art Nouveau tasarımları, asimetrik düzenlemeler ve dalgaları içermektedir. Bu, daha önceki sanat akımlarının simetrik düzenlemelerine karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.
- *Süsleme ve Detay:* Bu akımın eserleri, zengin süslemelere ve detaylara sahiptir. Mobilya, cam, seramik, takı ve diğer objelerde süslü desenler ve kabartmalar sıkça görülmektedir.

- *Renkli ve Canlı Palet:* Art Nouveau'nun renk paleti genellikle canlı ve zengin tonları içermektedir. Sıkça kullanılan renkler arasında yeşil, mor, pembe ve altın gibi renkler yer almıştır.

Bu özellikler, Art Nouveau sanat akımının temel ilkelerinin özellikleri arasında görülmektedir.

Görsel 1.11: Art Nouveau, Alfons Mucha

Kaynak: <https://vontadedeviajar.com/museu-mucha-praga/>, 2023.

Art Nouveau sanat akımının temel karakteristikleri arasında yer almaktadır. Görsel 1.11'deki bu tabloda organik formlar, doğa motifler, eğri çizgileri bileştiren sanatçı dönemin temel özelliklerini bu eserde yansıtmıştır.

Genellikle Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan bu hareket, birçok ülkede farklı isimlerle adlandırılmıştır (Karayel, 2021, s. 138). Sanat akımının adı Fransa'da Art Nouveau, İspanya'da Modernista, Almanya'da Jugendstil, Belçika'da Style des Vans, Style Inglese, Style Liberty, İtalya'da Style Floreale, Avusturya'da Secession Still veya Secession, Viyana Secession'dur (Ayaydın, 2015, s. 61). Sanat akımlarının belirlenmesiyle birlikte uygulamanın doğasında da değişiklikler olmuştur. Modern stil, Yellow Book Style, Fin de Siècle Style, Jugendstil, Secession Style bölgesel isimlendirme örnekleridir.

Hareketin ilk aşamalarında mimari gelişmeler daha ön plana çıkmıştır. Abartılı Barok süsleme ve süslemelerinden dolayı Floral Stil (Natural Tazı), Style Coup De Fouet Stil (Kamçı Vuruş Tarzı) ve Stil Anguille (Yılan Balığı Tarzı) olarak da adlandırılmıştır (https://tr.wikipedia.org/wiki/Art_Nouveau, 2022).

1.1.2.5.1. Art Nouveau Akım'ının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Art Nouveau hareketi Fransa'da ilk olarak ortaya çıkmıştır. Hareket, adını 1895'te Alman sanat tüccarı Siengfried Bing (1938-1905) tarafından Paris'te açılan La Maison de Art Nouveau'dan (Yeni Sanat Evi) almıştır (Farthing, 2013, s. 347).

Art Nouveau Hareketi 1900'lü yılların sonlarında başladığında, bu süreç içerisinde meydana gelen birçok farklı sosyal ve politik hareketin birleşiminden kaynaklandı. Bu hareketler Fransız Devrimi, Sanayi Devrimi ve yeni ideolojik hareketleri içeriyordu. Geleneksel siyasi düşüncenin çöküşü ile yeni bir Avrupa kavramının yaratılmasına yol açtı. Bu olaylar demokratikleşme sürecinin insanları hayatın her alanında ne kadar derinden etkilediğini yansıtıyordu. Bu dönüşümler sonucunda sanat ve sanatçıların bakış tarzları da değişti. Art Nouveau hareketinin ortaya çıkışının ve erken gelişiminin, 19. yüzyılın ileri düzeyde sanayileşmiş ülkesi olan İngiltere'de başladığı düşünülmektedir. Bu dönemin sanatçılarından William Blake (1757-1827), yaşamı boyunca artan maddecilik ile sanayileşmiş şehir manzarasının kasvetinden rahatsızlık duymuş ve çalışmalarının geleneksel kalıplarına meydan okuyarak kendine özgü bir dünya çizmiştir. Yerçekimine karşı yükselen figürler kullanarak gerçek evrenin fiziksel yasalarını aştı. William Blake'in bu eşsiz tarzı, hem Sembolizmin hem de Art Nouveau'nun temel yapısını oluşturduğu düşünülmektedir (Turan, 2017, s. 8).

Art Nouveau sanat akımı, zarafeti ve sanatsal yaratıcılığı öncelikli tutan bir süsleme sanatları hareketi olarak, birçok alanda etkili olmuştur. Mobilya tasarımından takı sanatına, mimari eserlerden daha fazlasına kadar birçok alanda bu estetik anlayışı gözlemlemek mümkündür. Özellikle Art Nouveau'nun mücevher sanatına etkisi, kuyumculuk sanatında benzersiz ve belirgin bir sanatsal özge haline gelmiştir. Bu akımın ilerlemesi, takı sanatına yeni bir estetik boyut eklemiştir ve takı tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir (Öner, 2020, s. 69).

1.1.2.5.2. Art Nouveau Sanat Akımının Takı Sanatına Etkileri

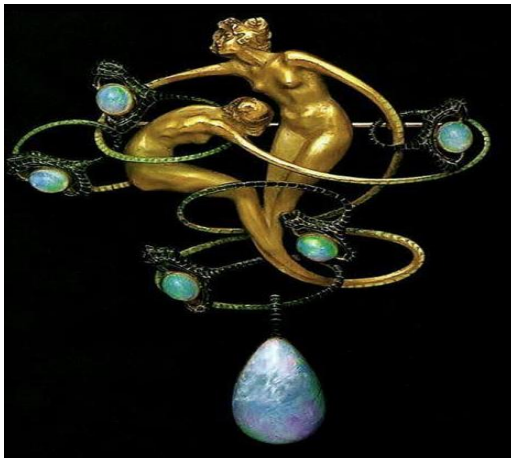
Art Nouveau akımı, sanatın birçok farklı disiplinini etkilemiş ve özgün, stilize edilmiş özelliklere sahip takı tasarımında önemli bir rol oynamıştır. Art Nouveau'nun takı tasarımına katkıları, yumuşak ve kıvrımlı çizgilerin takılarda kullanılması, estetik önceliği ve malzemelerin seçimi gibi özelliklerle doludur. Art Nouveau'nun takı tasarımına en belirgin stilize özellikleri, yumuşak ve kıvrımlı çizgilerin takılarda kullanılmasıdır. Doğanın organik formlarından esinlenen bu akım, bitki motifleri, kadın

figürleri ve doğal süslemelerle süslenen takılar üretilmiştir. Takılarda kullanılan bu yumuşak hatlar, Art Nouveau'nun özgün bir karakteristiğini oluştururken, diğer sanat akımlarını da etkisi altına almıştır.

Art Nouveau hareketi, dönemin sanatçıları tarafından iyi ve kötü arasındaki ahlaki ikilemi takı tasarımlarında yansıtma amacını gütmüştür. Şehvetli ve cazibeli tasarımlar, insanların içsel çatışmalarını ve doğanın çekiciliği arasındaki dengeyi yansıtan takılar tasarlamışlardır. Bu akımda, tasarım öncelikli bir faktör olarak kabul edilmiş ve kullanılan malzemeler, sadece tasarımın renkleri ve formlarıyla uyum içinde seçilmiştir. Art Nouveau akımı, değerli ve yarı değerli taşları takı tasarımlarının önemli bir parçası olarak görmüştür. Bu dönemde elmaslar, takıların merkezi yerine, ışığı yansıtarak tasarımları eşsiz kılmak için kullanılmıştır. Sanat akımı içerisinde değerli taşların zarif bir şekilde işlenmesi, takı tasarımının görsel cazibesini arttırılarak takıların özgünlüğü ve estetik özelliklerini yansıtmıştır.

Art Nouveau sanat akımının önde gelen temsilcileri arasında, René Lalique, Georges Fouquet, Alphonse Mucha, Lucien Gaillard, Charles Ashbee gibi sanatçılar, Art Nouveau döneminin zarafetini, doğanın güzelliklerini ve karmaşık süslemelerini takı tasarımlarında başarıyla yansıtmışlardır. Art Nouveau takıları, organik formlar, çiçekler, böcekler ve kadın figürleri gibi çeşitli doğa motifleriyle süslenmiştir ve döneminin özgün tasarım anlayışını yansıtmaktadır.

Görsel 1.12: René Lalique, Art Nouveau, Broş

Kaynak: <https://areaofdesign.com/rene-lalique/>, 2023.

Art Nouveau sanat akımının en ünlü temsilcilerinden biri haline gelen René Lalique takı sanatında sıra dışı yenilikçi yaklaşımlar ile zarif mücevherler oluşturdu.

Görsel 1.12'deki bu broşta kadın figürlerinin cezbedici yapıları takılara tasvir edilmiş kadın figürlerinde şehvet ve baştan çıkarıcılık işlenirken diğer taraftan Art Nouveau akımının en belirgin çizgisel özelliklerinden olan kıvrımlı hatlar da görülmektedir. Figürlerinin bacak kısımlarından başlayan kıvrımlı hatlar vücutlarının etrafını sarmalayan kıvrımlı yılan formlarının ağızlarına hapsolmuş opal taşların süslediği takı son kısımda barok incisinin kullanılmasıyla eşsiz yapısına bürünmüş oluyor. Bu sanat akımında sanatçılar düşlemsel öğeleri birleştirilerek kullanıldığı tasarımlarda geleneksellikten sıyrılıp yenilikçi bir bakış açısı getirdiği görülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM
TAKI SANATI ÜZERİNE KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR

2.1. TAKI KAVRAMI

Takı, insanlık tarihinin çok eski dönemlerinden beri varlığını sürdüren ve kültürel, estetik ve sosyal anlamlar taşıyan önemli bir aksesuardır. Geleneksel olarak, takılar süsleme amacıyla kullanılan nesneler olarak tanımlanır ve bu süslemeler genellikle vücutta, özellikle de boyun, bilek, parmaklar ve kulaklar gibi belirli bölgelerde taşınır. Takılar, insanların kişisel ifadelerini ve toplumsal statülerini göstermek, kültürel ve dini ritüellerde yer almak, aidiyet duygusu oluşturmak ve estetik zevklerini ifade etmek için kullanılır.

Takı, tarih boyunca farklı medeniyetlerde ve kültürlerde farklı malzemelerden üretilmiştir. Altın, gümüş, elmas, inci, değerli taşlar gibi değerli malzemeler sıklıkla kullanılmıştır, ancak aynı zamanda cam, kemik, taş, ahşap ve metaller gibi daha sıradan materyaller de kullanılmıştır. Her malzeme, kültürel ve sosyal bağlamları içinde farklı anlamlar taşır. Takılar sadece süsleme amacı taşımakla kalmaz, aynı zamanda tarih boyunca farklı inançlar, ritüeller ve geleneklerle de ilişkilendirilmiştir. Geçmişten günümüze kadar uzanan takılarda anıları ve deneyimleri görmek mümkündür. Takılar sadece süsleme aracı olarak değil, aynı zamanda kültürel, sosyal ve kişisel anlamlar taşıyan önemli objelerdir. Takılar geçmişten gelen gizli tanıklardır insanlık tarihindeki bu uzun ve zengin geçmişi ile takılar, insanların kendilerini ifade etmeleri ve tarihleri içindeki yerlerini belirlemeleri açısından büyük bir öneme sahiptirler.

Kuyumculuk sanatı ilk çağlardan beri zanaatkarlar tarafından değerli taşlar, metaller ve birçok materyali takı yapımında kullanmış ve görsel açıdan önemli sayılan biçim, form ve kompozisyon gibi birçok özelliği sosyal, teknik ve sanatsal davranışları ile değerlendirmişlerdir (Yağmur, 2007, s. 161). Tüm sanatlarda olduğu gibi, takı tasarımını etkileyen ve yön bulmasında birçok faktör etkilidir. Bunlar toplumların yaşadığı coğrafi bölgeye göre değişmekle birlikte, genel olarak bu faktörler; kültürel faktörler, dini faktörler, ekonomik faktörler ve moda faktörleri olarak sınıflandırılabilir (Karaca, 2021, s. 18). Takı, geçmişten günümüze kadar gelen tüm toplumlar içerisinde sosyokültürel, sosyoekonomik gibi kavramlardan etkilenmiştir. Takının esas ilkelerinden olan estetik tasarım özelliği tüm toplumlarda ve tüm çağlarda görülmektedir. İlk çağlardan beri insanlar taşlardan, doğada buldukları bitkilerden, hayvan derilerinden ve kemiklerinde takılar üretmişler. İlerleyen teknoloji ile materyal ve teknik açısından zenginleşen takı sanatı, estetik endişelerin artması ile 18. yy. birlikte sanatın içinde dâhil edilmeye başlamıştır. Sanat içinde yer alan takı tasarımı sanatın öğelerinden etkilenmiştir

(Fendoğlu, 2021, s. 419). Takı ve sanat gelişim ve tasarım sürecini incelediğimiz de her döneminin sanat ile ilişkisinin olduğu görülmektedir.

2.1.1. Takı Sanatının Tarihsel Gelişimi

Takı sanatı, insanlık tarihinin derin köklerine uzanan ve çeşitli kültürlerin, dönemlerin ve medeniyetlerin etkileşimlerinden kaynaklanan zengin bir tarihsel mirasa sahiptir. Takı sanatının tarihsel gelişimi, insanlığın evrimini ve kültürel değerlerini yansıtan önemli bir perspektifi sunar. Takılar, zaman içinde farklı amaçlar için kullanılmış, estetik, dini, sosyal ve kişisel bağlamlarda evrilmiş ve insanların tarihleri içindeki yerini belirlemelerine yardımcı olmuştur. Bu nedenle, takı sanatı, insanların yaşamlarının önemli bir parçası ve tarihsel bir belgesidir. Takıların tarihsel gelişimi, insanların sosyal, kültürel, dini ve estetik değerlerini yansıtan önemli bir evrimi yansıtmaktadır.

Takıların tarih öncesi dönemlerde kullanımı, kişilerin doğayla ve çevreleriyle olan ilişkilerinin bir yansıması olarak başlamıştır. İlk takılar, kabuklar, taşlar, kemikler ve diğer doğal malzemelerden yapılmış ve genellikle ritüel amaçlar için kullanılmıştır. Bu erken dönem takıları, insanların inanç sistemlerini ve toplumsal yapılarını yansıtırken, aynı zamanda estetik bir işlevi de taşımıştır.

Antik medeniyetlerde takılar, hem maddi zenginliğin hem de sosyal statünün bir göstergesi olarak kullanılmıştır. Mısırlılar, Yunanlar, Roma İmparatorluğu ve diğer antik topluluklar, altın, gümüş ve değerli taşlar gibi malzemelerden yapılan lüks takıları sıklıkla giymişlerdir. Bu takılar, sahiplerinin gücünü, zenginliğini ve sosyal statüsünü vurgulamış ve aynı zamanda dini ritüellerde ve törenlerde kullanılmıştır.

Ortaçağ Avrupa'sında takılar, kilise tarafından sıkça yönlendirilmiş ve dini sembollerle süslenmiştir. Bu dönemde, değerli metaller ve taşlar dini takıların temel malzemeleri olmuştur. Takılar, kilise ve din adamları tarafından dini ayinlerde ve dini öğretileri yaymak amacıyla kullanılmıştır.

Rönesans dönemiyle birlikte takı tasarımı daha da sofistike hale gelmiş ve estetik bir sanat olarak kabul edilmiştir. Değerli taşların kesimi ve işlenmesi, daha karmaşık ve zarif takı tasarımlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır.

19. yy.'da ise endüstriyel devrim, takı üretimini büyük ölçüde etkilemiş ve daha fazla kişiye ulaşılabilir hale getirmiştir. Altın ve gümüş gibi metaller, daha yaygın hale gelmiş ve takı tasarımında yeni fikirlerin önünü açmıştır.

Takı, yerel medeniyetlerin dini inanışlarından yola çıkarak zaman içerisinde küresel bir bütünlük kazanan simgeciliğin en iyi ibarelerinden biri haline gelerek günümüzde kadar ulaşmıştır. Günümüzde takı sanatı, geleneksel ve çağdaş teknikleri bir araya getirerek, sanatçıların yaratıcılıklarını ifade etmelerine olanaklar tanımıştır. Değerli taşlar, metaller, cam ve diğer malzemeler, farklı stillerde ve tarzlarda kullanılır. Ayrıca, takı tasarımı, sadece estetik bir değer taşımakla kalmaz, aynı zamanda kişisel ifade ve moda dünyasının bir parçası olarak da büyük bir rol oynamaktadır.

2.1.1.1. Paleolitik (Eski Taş) Dönem

Dünyada 4,5 milyar yıldan fazla bir süredir var olan yaşam, bu sürenin çoğunda dünya yüzeyinde farklı bir şekilde gelişti. Fosil kayıtlarından da görüldüğü gibi, yeryüzünde yaşayan organizmalar zaman içinde önemli ölçüde değişmiştir. İnsanoğlunun arayış içinde oluşu doğada hayatta kalmaya karşı tutumu Paleolitik dönemde ele geçirilen buluntular dönem içerisinde yaşantıları konusunda bizi aydınlatmaktadır. Hem Paleolitik hem de Neolitik çağ içinde sosyal yaşantıları ve buna bağlı olarak gelişen ve değişen kültürler arasındaki benzerlikler kazıntılarda çıkan buluntular dönem yaşantısını ortaya koymaktadır. Mağara duvarlarına resmedilen ana tanrıça figürleri, taş, kemik ve boynuzdan yapılan ilkel aletler vb. buluntular arasındadır. Koruma içgüdüsü sadece yaban hayatı değil, iklim koşulları da burada önemli bir faktördür (Eceven ve Beydiz, 2018, s. 307).

Görsel 2.1: Mağara Resimleri

Kaynak: [https://wannart.com/icerik/9105-35-000-yillik-magara-resimleri-ve insanligin-ilk-animasyonlari](https://wannart.com/icerik/9105-35-000-yillik-magara-resimleri-ve-insanligin-ilk-animasyonlari), 2023.

İnsanların günlük yaşamları içerisinde karşılaştıkları hayvanları ve kendini inceleyerek anlatmaya çalıştıkları eserler üretmişlerdir. Bu eserler insanlık tarihi ve sanat tarihi için yön gösterici en eski kaynaklardandır. Görsel 2.1’deki bu döneme ait yerleşim yerlerinde yapılan araştırmalarda mağara duvarlarına ve çeşitli objeler üzerine yapılmış resimler, heykel, kabartma, heykel gibi figüratif imgeler gibi çeşitli süslemeler ve objeler çokça bulunmuştur (Gürel, 2015, s. 67).

Paleolitik Çağda değerli-değersiz taşlara efsunlu bir nitelik atfedilmiştir. Bu sebeple Neolitik dönemde bile süs taşları, dini ritüellerin ve takı tasarımının vazgeçilmez ögesi haline gelmiştir. Eski zamanlarda insanlar değerli-değersiz taşları Tanrılar için sunak olarak kullanmış ve bu süs taşlarını tapınaklarda muhafaza etmişlerdir (Akyüz, 2019, s. 57).

Görsel 2.2: Paleolitik Dönem, İskeletler, Deniz Kabuklarından Kolyeler

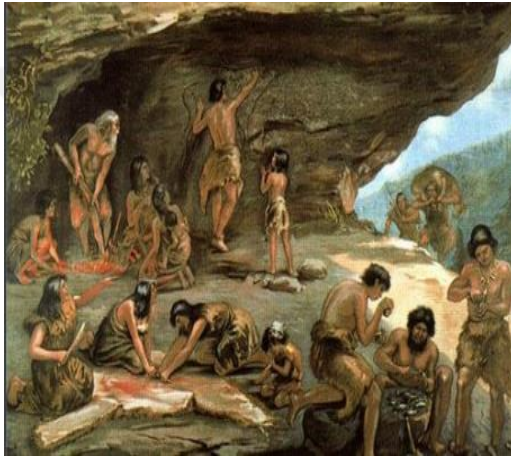
Kaynak: <https://arkeofili.com/emma-baysal-roportajitarih-oncesinde-suslenme-ve-takinin-onemi/>, 2023.

Paleolitik Dönem İçerisinde değerli-değersiz taşlardan, deniz kabuklarından birçok takı ve süs eşyaları üretmişlerdir. Görsel 2.2’de kazılarda iskeletlerin boyun ve bileklerine takılı şekilde buluntulara rastlanmıştır.

2.1.1.1.1. Alt Paleolitik Dönem

Alt Paleolitik Çağ, Buzul çağın başlangıcından Orta Paleolitik çağa kadar çok uzun yıllar sürmüş olup ne zaman başladığı tam olarak bilinmemek ile beraber takriben iki buçuk milyon yıl öncesinden başladığı çıkarılan buluntulara göre belirtilmektedir.

Görsel 2.3: Alt Paleolitik Dönem, Mağara Yaşamı

Kaynak: https://deontoloji.hacettepe.edu.tr/faaliyet/tetkon/tetkon_2018_2019/isinyalcinkayasunum.pdf, 2023.

Alt Paleolitik dönemde yaşamını sürdüren insanlar, temel olarak avcılık ve toplayıcılık faaliyetleriyle geçimlerini sağlamışlardır. Görsel 2.3’de insanların henüz üretim ve icat etme becerilerini geliştirmemişlerdir ve bu nedenle gereksinimlerini karşılamak için taşları yontarak şekillendirmişlerdir. Bu dönem, taş aletlerin yaygın olarak kullanıldığı ve korunma ile avlanma amaçları için üretildiği bir dönem olarak kabul edilir ve bu sebeple “kaba taş yontma çağı” olarak adlandırılır.

Alt Paleolitik dönemde, arkeolojik buluntuların incelenmesine rağmen, takı veya süs eşyalarına dair herhangi bir bulgu bulunmamıştır (Yeşilmen, 2018, s. 9). Bu durum, bu dönemde insanların daha çok temel ihtiyaçlarını karşılama ve hayatta kalma odaklı olduklarını göstermektedir. Sanatsal veya süsleme amaçlı ürünlerin üretimi için gerekli beceri ve anlayış bu dönemde henüz gelişmemiştir.

2.1.1.1.2. Orta Paleolitik Dönem

Orta Paleolitik Dönem, insanlık tarihindeki önemli bir dönemi ifade eder. Bu dönem, tarih öncesi dönemlerden biridir ve kabaca yaklaşık 300.000 yıl önce başlayıp 30.000 ila 40.000 yıl önce sona erdiği düşünülmektedir. Orta Paleolitik Dönem, özellikle taş aletlerin kullanımının yaygınlaştığı, insanların avcı-toplayıcı yaşam tarzını benimsediği ve çevrelerine uyum sağlama konusundaki becerilerini geliştirdiği bir dönemi temsil etmektedir. Bu dönemde insanlar, daha önceki dönemlere göre daha karmaşık taş aletler üretmeye başlamış ve kemik, boynuz gibi malzemeler araç-gereç yapımında kullanılmıştır. Orta Paleolitik Dönem, insan evriminin önemli bir aşamasını temsil eder ve insanların çeşitli iklimsel ve coğrafi koşullara uyum sağlama yeteneklerini göstermektedir.

Görsel 2.4: Orta Paleolitik, El Baltası

Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/Paleolitik#/media/Dosya:Biface_Cintegabelle_MHNT_PRE_2009.0.201.1_V2.jpg, 2023.

Görsel 2.4’de orta paleolitik dönem içerisinde sıklıkla görülen klasik iki yüzeyle (el baltası) yerini çakmak taşı ve delgiler gibi çeşitli tipteki aletler kullanılmıştır. Yontucular, taş delgiler, taş iğneler, yaprak biçimli uçlar, iğne uçlu aletler bunlardan bazılarıdır. Taş aletlerin yanı sıra hayvanların kemiklerinden ve boynuzlarından üretilmiş araç-gereçlerde önemli bir artış gözlenmektedir (Gürel, 2015, s. 67).

2.1.1.1.3. Üst Paleolitik Dönem

Üst Paleolitik Dönem, insanlık tarihindeki önemli bir evreyi temsil eder ve bu dönemin takıları, insanların bu erken dönemdeki yaratıcılık ve sembolizmi nasıl ifade

ettiklerini gösteren önemli bir belge sunar. Üst Paleolitik Dönem, yaklaşık 130.000 yıl öncesine dayanarak Avrupa, Asya ve Afrika'da yaşanan bir dönemi kapsar ve bu süre zarfında Neandertaller, tarafından taş devri sanatının parıltılı bir şekilde geliştiği birçok ilginç buluntu ve mağara resmi bırakmıştır. Bu döneme ait taş devri sanatının en ünlü örnekleri, mağara resimleri ve heykellerdir. Bu eserlerde sıklıkla insan figürleri ve hayvanlar tasvir edilmiştir. Üst Paleolitik Dönem takıları da benzer semboller ve motiflerle süslenmiştir.

İspanya'da Homo neanderthalensis tarafından yapılmış kartal pençelerinden oluşan ilk kolye örneğine rastlanmıştır. Bu döneme ait takılar, doğal yapısıyla kullanılan taşlar, deniz ve kara yumuşakçalarının kabukları, hayvan kemikleri, boynuzları ve fildişi gibi kolay şekil alabilen malzemelerden üretim sağlamışlar, sonraları kazımak ve sürtme yolu ile geometrik desenlerle ve asimetrik desenler ile süslenmiş takılar yapılmıştır. Dönemin estetik ve dini kültür yapısı insanın doğal çevresini oluşturmuştur. Yaşadıkları dönemde tüm yenilikler sanatsal yaratıcılıklarını, inançlarını, korkularını, umutlarını ve sosyal statülerinde dramatik ve yönlendirici bir rol oynamıştır (Yağmur, 2007, s. 163). Son Buzul Çağı'nın bitmesi ile birlikte, kemik, fildişi ve boynuzdan yapılmış birçok aletle taş aletlerin teknolojik gelişimi hız kazandı. Kemik ve fildişi boncuklu kolyeler de bu dönemde karşımıza çıkmaktadır (Çamaş, 2007, s. 3). Üst Paleolitik dönemde toplayıcılık ve avcılıkla geçinen insanlar gelişmiş el becerilerini kullanarak taş bıçak, balta, mızrak ucu ve ok gibi avlanabilir nesneler yaratmaya başladılar. Küçük gruplar halinde yaşayan bu göçebe toplulukların, bu nesnelerin yanı sıra üreterek tasarım tarihine kazandırdıkları bir diğer nesne de takılardı. Dönemin insanları topladıkları deniz kabukluları, tilki dişlerinden yapılmış pendants ve kemikleri aşındırarak yapılmış boncuklar ilk yaptıkları takılardır. Üst Paleolitik Dönem, insanların sanatı ve sembolizmi kullanarak dünyayı nasıl anladıklarını ve ifade ettiklerini anlamamız için önemli bir pencere sunar ve bu döneme ait takılar bu hikâyenin önemli bir parçasını oluşturur.

Görsel 2.5: Üst Paleolitik Dönemde Mamut Fildişinden Oymal Kolye

Kaynak:<https://geoimagecollection.com/preview.asp?item=117309&itemw=200&itemf=0001>, 2023.

Üst Paleolitik dönemde Görsel 2.5’de mamut dişinden yapılmış kolyeyi incelendiğinde, kolyenin merkezinde fildişinin stilize edilmiş kuş motifi olduğu ve farklı formlarda fildişleri bir arada kullanılmış ve bu oluşturulan şekiller bir tür oyma tekniği kullanılarak bazılarının içi boşaltılmış bazılarının ise iç kısımları hafif oyuntu verilerek oluşturulmuş olduğu görülmektedir. Çeşitli biçimlerde kullanılan fildişleri Paleolitik çağın estetik yönden bir bakış açısı ile bu kolyeyi oluşturduğu görülmektedir.

Üst Paleolitik çağda yaşayan insanlar, takıları buldukları organik materyallerle oluşturmuşlardır. Çoğu obje zamanla çevresel şartların etkisiyle dayanıksız hale gelerek günümüze kadar ulaşamamıştır. Antik çağda ve daha sonraki çağlarda yapılan takıların kültürel ve ekonomik değerleri günümüze kadar ulaşmıştır. Yapılan bu objelerin tarihi geçmiş hakkında bizlere bilgi vermektedirler (Öner, 2020, s. 8).

Görsel 2.6: Sungir Bölgesinde Yapılan Kazıda, Üst Paleolitik Çağa Ait Hayvan Kemiklerden Yapılmış Figürlerinden Seçilmiş İki Örnek

Kaynak: <https://www.porporadesign.com/post/tarih%C3%B6ncesitak%C4%B1-tarihi,2023>.

Paleolitik dönemde insanlar, göçebe bir yaşam sürdürdükleri için geçici barınaklarda yaşamışlardır. Bu barınaklar, doğal mağaralar, kaya altları, ağaç kovukları gibi doğal oluşumlardan yararlanılarak oluşturulmuştur. Bu geçici barınaklar, insanları kötü hava koşullarından ve vahşi hayvanlardan korumak için kullanılmıştır.

Paleolitik dönemde avcılık ve toplayıcılık, insanların temel geçim kaynağı haline gelmiş ve bu dönemde insanlar avladıkları hayvanların etlerini tüketirken, Görsel 2.6'da avladıkları hayvanların kemiklerinden ve dişlerinden de faydalanmışlardır. Hayvan dişleri, Paleolitik dönem insanları tarafından takı yapımında kullanılmıştır. Dişler, boncuklar veya kolyeler gibi takılar haline getirilmiş ve belirli ritüel veya estetik amaçlar için kullanılmıştır.

Ayrıca, Paleolitik dönemde insanlar, avcılık ve savunma için kullanılan aletlerin yapımında da dişleri kullanmışlardır. Bu dişler, sivri uçlu mızraklar veya ok uçları gibi savaş aletlerinin parçaları olarak kullanılmıştır. Arkeolojik kazılarda bu tür aletlere rastlanması, Paleolitik dönemin yaşam tarzını anlamamıza yardımcı olmuştur.

Paleolitik dönem, insanların doğal kaynakları nasıl kullanarak hayatta kaldıklarını ve nasıl ilerlemeler kaydettiklerini gösteren önemli bir dönemi temsil eder. Bu dönemde avlanma ve takı yapımı gibi faaliyetler, insanların çevreleriyle nasıl etkileşimde bulunduklarını ve kültürel ifadelerini nasıl geliştirdiklerini anlamamıza

yardımcı olur. Arkeolojik buluntular, Paleolitik dönemin izlerini sürerek insanoğlunun tarihini daha iyi anlamamıza olanak tanır.

2.1.1.2. Neolitik (Yeni Taş) Dönem

10.000 ila 12.000 yıl önce başladığına inanılan Neolitik dönem, insanlık tarihinin gelişme ve modernleşmesinin temellerinin pekiştiği bir dönem olarak adlandırılabilir. İnsan, buzulların erimesi ve coğrafi koşulların yumuşamasıyla Paleolitik çağ da avcı-toplayıcı olarak yaşamaya devam etmiş, buzulların erimesi ve coğrafi koşulların yaşanılabilir şeklide iyileşmesi ile birlikte yerleşik hayata geçmeye başlamış ve çiftçilik yapmaya başlamıştır. Yerleşik bir hayata geçişle birlikte genellikle göçebe oldukları için yaptıkları eşyaları ve aletleri biriktiremeyen insanoğlu zaman içerisinde yaşadığı yerin topraklarından üretilebilecek araç ve gereçler üretmeye başladılar. MÖ. 7000'e kadar olan dönem “Çanak Çömleksiz Neolitik Devir” olarak anılır (Yeşilmen, 2018, s. 14). Neolitik (yeniçağ) dönemde yaşayan insanlar su birikintilerini bulundukları yerlerde yaşam sürmeye başlamışlardır. Su birikintilerin oluşturduğu çamur tabakasını alıp çamuru dış faktörlere karşı sağlamlaştırarak bu çamur birikintilerinden kendilerine sığınak yapmaya başlanmış ve bu dönemde yerleşik hayata ilk geçiş sağlanmıştır. Bu dönemde çanak ve çömlekler taşları kazıyıp oyma yolu ile yapılırken daha sonralarda ise keşfettikleri kile şekil vererek günlük hayatlarında kullanacakları çanakları yapmışlardır. Neolitik çağ dönemine ait takı ve süs eşyalarını anlamak için öncelik olarak nereden geldiklerine bakılmalıdır. İnsanlar sanat yapmaya başlamadan önce, takı yapmak için malzemeler kullanılıyordu. Üst Paleolitik dönemde yaşayan insanlar, deniz ve kara yumuşakçalarının kabukları, hayvan kemikleri, boynuzları ve fildişi gibi malzemelerden süs eşyaları üretmişlerdir. Neolitik dönemde taş boncuklar ve deniz kabuğu bazlı takılar yaygın olarak üretmişlerdir (Baysal, 2015, s. 10).

Neolitik dönemin sonunda metallere, özellikle bakıra olan talebin artması bu alanda gelişmeyi hızlandırdı (Başak, 2010, s. 19). Doğada parlak renklerinden dolayı Neolitik dönem içerisinde yaşayan insanların dikkatini çekmiş ve ilk olarak bu dönem içerisinde metaller keşfedilmiştir. Altın, gümüş ve bakır neolitik dönem içerisinde takılarda çokça kullanılmıştır. Güneş ışığının parlak renkleri yansıtmasından dolayı sarı rengi ile dikkat çeken altın ilk olarak fark edilen metallerden biri olmasına rağmen bronz metali, alşiminin ilk olarak keşfedilmiş ve kullanılmış metallerinden biri olarak kabul

edilmiştir. Dönem de keşfedilen bakır ısıya maruz bırakılıp dövülme işlemi uygulanarak metale şekil verilmiş avlanmak için çeşitli objeler, takılar ve iğneler yapmışlardır.

Görsel 2.7: Neolitik Çağ, Taş Boncuklardan Kolye

Kaynak:<https://aktuelarkeoloji.com.tr/kategori/aktuel/8-bin-yillik-cocuk-mezarinda-bulunan-tas-boncuklardan-olusan-kolye-yeniden-birlestirildi>, 2023.

Görsel 2.7’de Neolitik Çağ içerisinde taşlardan yapılmış boncuklar, kolye uçları ve bilezikler dâhil olmak üzere en yaygın süsleme tarzlarına sahip olduğu bilinmektedir. Neolitik Dönem takı ve süs eşyaları, Üst Paleolitik Çağ’da ortaya çıkan geleneklerle yakından bağlantılı olsa da bu dönemde yeni malzemeler kullanılmaya başlanmıştır (Özdemir, 2019, s. 9).

Görsel 2.8: Son Avrupa Toplayıcı Toplulukları Tarafından Kullanılan Kişisel Süs Eşyalarına Örnekler

Kaynak:<https://theconversation.com/neolithic-bling-provides-clues-to-spread-of-farming-in-europe-39848>, 2023.

Neolitik dönemde süs eşyası kullanımı yenilikler kazanmış olup, kemik ve taşlardan pek çok süs eşyaları yapılmaya başlanmıştır. Görsel 2.8’de Neolitik dönem kalıntılarında genel açıdan bakıldığında küpe, bilezik, kolye gibi süs objeleri kireçtaşı, kumtaşı, kemik, çakmaktaşı, obsidyen taşı gibi birçok materyal kullanıldığı görülmektedir. Aynı zamanda bu dönem, bolluğun, doğurganlığın ve yaşam bolluğunun sembolik kanıtı olarak ana tanrıça ile özdeşleştirilir (Yurtyapar, 2021, s. 12).

2.1.1.3. Kalkolitik (Bakır-Taş) Dönem

Kalkolitik Çağ M.Ö. 5500-3200 şehir devletlerinin kurulmasıyla birlikte hızla bir tarihsel gelişim süreci başlamıştır. Neolitik çağda yerleşik hayata geçen insanoğlu bu dönemde sosyal örgütlenmeye gitmiş, bakır ve taş ocaklarının keşfiyle ekonomik ve teknik gelişme yaşamıştır. Yapılan keşifler ile insanlar daha bilinçli hale gelmiş ve iklimleri gözlemleyerek, tarım için sulama kaynaklarına elverişli alanlara yerleşilmiş ve sulama kanalları yapılmıştır. Bütün bu gelişim süreçleri, kuyumculuğun doğuşunu da beraberinde getirmiştir. Dönemin en belirgin özelliği bakırın kullanılmasıdır. Bakır eritme yolu ile içerisindeki kalay ve kurşundan ayrılıp döküm yoluyla şekillendirilebiliyordu (Şaman ve Duru, 2013, s. 55). Metal alaşımların birbirleriyle birleştirmeyi öğrenen bu dönemin insanları kuyumculuk alanında büyük bir adım atmışlardır. Altın yaka iğnesi, pendantlar, bilezikler, kemerler, kadehler, vazolar ve tanrıça heykelleri bu dönem insanların metal işlemeciliğinde geline seviyesini göstermektedir. Bu dönemin en önemli sembolü haline gelen bakır ve altının kullanımının artması ile birlikte şekillendirme yöntemi de gelişmiştir. Kuyumculuğun temeli olan metal şekillendirme ilk olarak bu çağda görülmüştür. Öyle ki Kalkolitik çağın en önemli özelliği döküm tekniğinin keşfidir. Kuyumculuğun doğuşu ve gelişimi bu dönem içinde gerçekleşir (Öner, 2020, s. 12). Kalkolitik çağa ait yapılan kazı çalışmalarının bazılarında çeşitli, ejderha ve kuş motiflerine rastlanmıştır. Ayrıca Bakır ve Taş Devri’nin ortalarında bulunan değerli metallerden olan altın ve gümüş daha çok işlenerek takılar üretilmeye başlandı, değerli ve yarı değerli taşlar kullanılarak takılar bezendi. Renkli taşların takılarda kullanılmasının yanı sıra bazı Budist sembollerle süslenmiş takıların da bulunması dini açıdan da büyük önem taşıdığını bizlere göstermektedir. Kuyumculukta kullanılan değerli ve yarı değerli taşların işlenip mors sertlik skalasının hangi taşın derecesinin yüksek olduğunu tespit etme konusunda deneme yanılma ile aşındırılan taşlar farklı kaya mineralleri ile işlenmiştir (Karaca, 2021, s. 31).

Görsel 2.9: Kalkolitik Çağ, Aletler

Kaynak: <https://www.bilgipedia.com.tr/bakir-maden-tas-cagi-kalkolitik-donem/>, 2023.

Bakırın ilkel biçimde kullanılmasıyla ortaya çıkan bir dönem, Neolitik dönemin özellikleriyle de benzerlikler göstermektedir. Görsel 2.9.'daki bakırdan yapılan kaplar özgün desenler ve tekniklerle süslenmiştir. Bu dönem, hem bakırın kullanımının başlangıcı hem de insan topluluklarının yerleşik hayata geçişinin bir işareti olarak kabul edilir.

2.1.1.4. Tunç (Bronz) Dönemi

Anadolu M.Ö. 4 bin yılın sonlarında ve 3. binyılın başlarında bronz Çağı'na giriş yapmıştır. Bireysel ilişkilerin geliştiği bu dönemde tarımın yanı sıra ticaret ve madencilik de en yüksek seviyelere çıkmıştır. Değişen ve gelişen yaşam standartlarına uygun olarak yaşama koşullarının kalitesinin arttığı Tunç Çağı'nda insanoğlu ziraat, tekstil, çanak-çömlek vb. icatlarına ilave olarak bronz elde edilmiştir (Başak, 2008, s. 22). Kuyumculuğun temelini oluşturan gelişme bakır, kurşun ve kalay alaşımı eklenerek sert bir metal ilk olarak bu çağda elde edilmiştir. Bu özelliğinden dolayı alet ve silah yapımında yaygın olarak kullanılmıştır. Sert metal özelliğini kazanan bronz metali alet ve silah yapımında yoğunlukla kullanılmıştır (Özdemir, 2019, s. 10). Tunç Çağı boyunca ticaret yollarının genişlemesi, metalurjinin gelişmesi ve toplumun bölünmesi geçmişe göre çok daha hızlı arttı. Yazının ve tekerleğin icadıyla birlikte tarım ve zanaat canlandı. Takı yapımında kullanılan altın renk, parlaklık ve işlenebilirlik açısından tercih edilen bir metaldir. Bu, kuyumculuğun hızla büyümesini sağladı (Yurtyapar, 2021, s. 14). Tunç Çağı'nın başlarından itibaren, altın insanlar için gücün ve zenginliğin sembolü haline gelmiştir. Bu nesne, oksitlenmeyen bir özelliğe sahip olması, doğal koşullarda hiçbir

zaman parlak sarı rengini kaybetmemesi ve kolayca işlenebilmesi sayesinde, mücevher tarihinde önemli bir yere sahiptir (Türe ve Savaşçın, 2000, s. 11). Metalurjik gelişme ve ilerleme kuyumculuk için yeni tekniklerin ortaya çıkmasına neden oldu. Farklı döküm teknikleriyle telkâri, granül, repousse gibi takı süsleme teknikleri ayrıntılı işçilik içeren ürünler ortaya çıkarmıştır (Özdemir, 2019, s. 10). Bronz Çağın'da takılar yalnızca süs eşyası olarak kullanılmamış, aynı zamanda para yerine kullanılmıştır (Çamaş, 2007, s. 7).

Görsel 2.10: Tunç Çağı, Gerdanlık

Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/Tun%C3%A7_%C3%87a%C4%9F%C4%B1, 2023.

1400'lü yıllarda Tunç Çağı'nda halkın zenginleşmesi ile artan talebin etkisiyle metal işçiliğinin çoğalmasıyla birlikte en iyi örneklerini vermiştir. Tunç Çağı'ndaki yapıtları incelendiğinde spiral desenlerin kullanımı mana olarak; güneşi, doğumu ve bereketi simgelediği düşünülmektedir. Görsel 2.10'daki takı tasarım desenlerinde kabartma ve nokta işlemlerde insan, hayvan ve bitki figürleri kullanılmıştır. Batı Avrupa'nın soyluları, korganları mobilyalarla döşeli mezar odalarında kıyafetleriyle gömüldüklerinden dolayı saç ve kıyafet üzerine takılan takılara bakılarak modadaki değişimler hakkında bilgi edinmemizi sağlamaktadır. Avrupa'da bulunan hazine grupları, mücevherin yalnızca süs eşyası olmakla birlikte mal birikimi olarak saklandığını ve para olarak kullanıldığını kanıtlamaktadır (Şaman ve Duru, 2013, s. 61).

2.1.1.5. Demir Dönemi

Anadolu ve Yakın Doğu'da, Demir Çağı'nın başlangıcı M.Ö. 1200'ler civarında, Bronz Çağı'nın sonlarına doğru veya Demir Çağı'nın erken dönemlerinde kabul edilirken, sonu M.Ö. 6. yy.'ın sonlarına kadar sürmüştür, Antik Yunan ve Roma dönemlerine kadar

devam etmiştir. Demirin kullanımı Anadolu'da, M.Ö. 1200'ler civarında ilk olarak belirgin hale gelmiştir. Bu dönemde demir, bronzun yerini almaya başlamıştır. Demir kullanımı Orta Doğu'da (örneğin, Asur ve Urartu krallıkları) ve Akdeniz bölgesinde (örneğin, Ege Adaları ve İtalya) giderek artmıştır. Demir, daha dayanıklı ve daha kolay elde edilebilen bir malzeme olarak tercih edilmiştir. Demir Çağı, M.Ö. 1200'den M.Ö. 500'lere kadar olan bir dönemi kapsar. Bu dönemde demir, tarım aletlerinden silahlara ve yapım malzemelerine kadar birçok farklı alanda kullanılmıştır. Demir üretim teknikleri ve demir işçiliği gelişmiştir. Bu dönemde Roma İmparatorluğu gibi büyük medeniyetler demirin yaygın kullanımını teşvik etmiştir.

Görsel 2.11: Demir Çağı, Savaş Aletleri

Kaynak: <https://arkeofili.com/demir-cagi-savascilari-dusmanlarinin-kiliclarini-bukuyor-du/>, 2013.

Anadolu'da demirden yapılmış en eski araç ve gereçlere sınırlı sayıda örnek M.Ö. III. bin yılda rastlanır. Ancak demir, tarih boyunca bu bölgede kullanımı o kadar yaygınlaştı ve yayıldı ki, arkeolojik buluntular ve yazılı kaynaklar, bu kullanımın M.Ö. 1200'ler civarında daha yaygın hale geldiğini göstermektedir (Ünsal ve Şimşek, 2020, s. 17). Demir üretimi ve kullanımı Orta Çağ boyunca Avrupa'da yaygınlaşmıştır. Görsel 2.11'deki demir çağı içerisinde savaş aletleri, zırhlar ve inşaat malzemeleri yaygın olarak kullanılmışlardır.

Demir Çağı, farklı bölgelerde ve kültürlerde farklı zaman dilimlerinde başlamış ve sona ermiştir. Ayrıca, Demir Çağı'nın başlangıcı ve sonu, arkeologlar ve tarihçiler arasında zaman ve bölgeye göre değişiklik göstermektedir. Demir Çağı, insan medeniyetinin gelişiminde kritik bir rol oynamış ve endüstriyel süreçlerin temel taşı olmuştur.

Antik Dönem, insanlık tarihinde önemli bir evre olarak kabul edilir ve pek çok toplumsal, siyasi, kültürel ve bilimsel gelişmeye sahne olmuştur. Demir Çağı sonrası dönemlerin ilk kısmı Antik Dönem olarak adlandırılır. Antik Dönem, M.Ö. 6. yüzyılın sonlarına doğru tarihlendirilir. Bu dönemin kökenleri, Mısır, Mezopotamya ve Antik Yunan gibi önemli uygarlıkların gelişimine dayanır. Tarımın, şehirlerin ve yazının ortaya çıkışı, Antik Dönem' in temelini atmıştır. Antik Dönem takıları, Mısır, Mezopotamya, Antik Yunan ve Roma gibi uygarlıklar tarafından büyük ölçüde geliştirildi. Her bir uygarlık, takı yapımında farklı malzemeler, teknikler ve tasarım stilleri kullanmıştır. M.Ö. 6. yüzyıldan itibaren, takı yapımında özellikle altın ve gümüş kullanımı arttı. Takılar, güzelliklerinin yanı sıra statü ve zenginlik göstergesi olarak da kabul edilmektedir.

Orta Çağ, yaklaşık olarak 5. yüzyıl ile 15. yüzyıl arasında Avrupa ve Batı dünyasında yaşanan tarihi bir dönemi ifade etmektedir. Bu dönem, Roma İmparatorluğu'nun çöküşü ile başladı ve Rönesans'ın ortaya çıkışıyla son bulmuştur. Orta Çağ, kültürel, sosyal ve ekonomik açıdan büyük değişikliklerin yaşandığı bir zaman dilimiydi ve bu değişiklikler, takı üretimi ve kullanımını da etkilemiştir. Orta Çağ boyunca, takılar toplumun farklı sınıf ve statülerini yansıtmıştır. Soylular, zenginler ve kilise yetkilileri, kıymetli metaller, değerli taşlar ve özel işçilikle süslenmiş takılar kullanırken, sıradan insanlar daha basit ve mütevazı takılar takmışlardır. Orta Çağ'da kullanılan takılar, dini inançlar, sosyal statü ve güzellik idealleri üzerinde büyük bir etkiye sahiptir.

Sanat, 15. yüzyıla kadar Avrupa genelinde benzer özellikler sergileyerek gelişmiştir. Rönesans öncesi Orta Çağ döneminde, sanatçıların amaçları ve idealleri genellikle benzer niteliklerde görülmektedir. Ancak, Rönesans ile birlikte bireysellik ve öznellik sanatçıları arasında arttı ve kişisel ifade daha fazla önem kazanmıştır. Rönesans terimi “yeniden doğuş” anlamına gelir ve genellikle bilim, sanat, siyaset ve düşünce sistemleri gibi birçok alanda yenilenme ve canlanma anlamına gelmektedir. Bu dönem, takı sanatını da etkileyerek Rönesans dönemi kuyumcuları, ressamı, heykeltıraşlar ve mimarideki sanatçıları gibi itibar ve saygı görmüşlerdir (Yurtyapar, 2021, s. 46).

18. yy. Demir üretimi ve kullanımı, Sanayi Devrimi ile büyük bir sıçrama yaşamıştır. Bu dönemde demir, demiryolları, köprüler, makineler ve endüstriyel üretim için temel bir malzeme haline gelmiştir. Romantizm dönemi, olarak adlandırılan dönem

takı tasarımında doğal motiflerin ve romantik süslemelerin yükselmesine neden oldu. Tören takıları ve nişan yüzükleri gibi özel takılar bu dönemde önem kazanmıştır.

19. yy.'ın ortalarında, arkeoloji, bilimsel bir disiplin olarak tanınmaya başladı. Bu dönemde, eski yazıların çözümlenmeye başlaması, arkeolojik kazılarla ilgili raporların yayınlanması ve buluntu kataloglarının oluşturulması gibi faktörler, büyük bir entelektüel ilgi yarattı. Bu ilgi, özellikle İlk Çağ sanatı ve dolayısıyla İlk Çağ takılarına yönelikti. Sanat dünyasında, bu dönemde Neo Klasik üslubun dışına çıkarak yeni bir yaklaşım benimsendi. Bu yaklaşım, antik takı modellerini yeniden canlandırma amacını güttü, ancak bunu dönemin imalat teknikleri ve modasına uygun bir şekilde gerçekleştirmeyi hedefledi. Bu, orijinal antik tekniklerin kullanılmasıyla başarılı kopyaların yapılmasını içeriyordu (Türe, 2006, s. 31).

19. yy.'da, Avrupa'da toplumsal ve ekonomik değişikliklerin yaşandığı bir dönemde, Art Nouveau adı verilen sanat akımı ortaya çıkmıştır. Bu akım, takı tasarımında çıplak kadın figürleri gibi sembollerin yanı sıra böcekler, yılanlar ve egzotik bitkiler gibi doğal motifleri içeriyordu. Art Nouveau takılarının belirgin özelliği, tasarımın ön planda olmasıdır. Her bir takı parçası özenle tasarlanmış, doğanın zarif formlarını yansıtıyordu ve sanatsal bir ifade taşımaktadır. Bu akım, takıların daha önce görülmemiş bir sanatsal derinliğe sahip olmasını sağladı ve dönemin sanat ve tasarım anlayışının önemli bir yansımasıdır (Bora, 2013, s. 9).

20. yy. boyunca, demir ve çelik endüstrisi, büyük bir dönüşüm yaşadı ve bu dönemde büyüme ve gelişme göstermiştir. Demirin daha rafine bir türü olan çelik, bu dönemde öne çıktı. Çelik, demirden daha dayanıklı ve çeşitli endüstriyel uygulamalarda daha etkili bir malzeme olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle, inşaat, taşımacılık, makineler, silahlar, elektronik ekipmanlar ve birçok başka endüstri, çelik kullanımını benimsenmiştir. 20. yy.'ın başlarından itibaren, takı tasarımı modern ve deneysel bir hal almıştır. Sanat akımları, özellikle Art Nouveau ve Art Deco, takı tasarımında etkili oldu. Takı tasarımında farklı metaller ve malzemeler kullanılmaya başlanmıştır.

Günümüzde takı tasarımı son derece çeşitlilik göstermektedir. Geleneksel ve el yapımı takılar, aynı zamanda çağdaş ve minimalist tasarımlar da bulunmaktadır. Değerli metaller, değerli taşlar, cam, seramik, ahşap ve plastik gibi çeşitli malzemeler kullanılmaktadır. Takılar, kişisel ifade ve modanın bir parçası olarak büyük bir rol

oyunmaktadır. Ayrıca, sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm, modern takı tasarımında önemli bir faktör haline gelmiştir.

2.1.2. Takı Süsleme Teknikleri

Takı süsleme sanatı, uzun bir tarihi geçmişe sahip olup günümüze kadar birçok geleneksel süsleme tekniği ile usta zanaatkârlar tarafından icra edilmektedir. Bu teknikler, takılara estetik ve değer katma amacı taşır ve her biri kendine özgü bir beceri gerektirir. Bu geleneksel teknikler arasında, metal yüzeyin işlenmesi için kullanılan kazıma (hak) ve kabartma-kakma (repousée) gibi yöntemler bulunurken, ayrıca ince tel örgülerle oluşturulan telkâri (filigre), küçük metal taneciklerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan granülasyon (güverse) ve cam tozlarının eritilip metal yüzeylere uygulandığı emay (mine) gibi teknikler de önemli bir rol oynar. Bu süsleme teknikleri, takı tasarımında geleneksel el işçiliği ve özgün eserlerin oluşturulmasına katkıda bulunur (Şekerci, 2006, s. 35).

Art Nouveau sanat akımı, 19. yy.'ın sonlarından 20. yy.'ın başlarına kadar özellikle Fransa olmak üzere Avrupa'nın birçok yerinde etkili olan bir sanat hareketidir. Bu dönemin takı tasarımında, estetik açıdan çeşitlilik arayışı ve doğadan ilham alma öne çıkmıştır. Art Nouveau'nun takı süsleme teknikleri, sanatçıların ve zanaatkârların yaratıcılığını serbestçe ifade etmelerine olanak tanımış ve çeşitli geleneksel ve yenilikçi yöntemlerin kullanılmasına yol açmıştır. Bu dönemin estetik anlayışı, özellikle aşağıdaki tekniklerin zarif ve organik tasarımların bir parçası olarak takı tasarımlarında gösterilmesini teşvik etmiştir. Art Nouveau sanat akımında ağırlıklı olarak kullanılan kuyumculuk süsleme teknikleri Gravür Tekniği, Telkâri (Filigre) Tekniği, Güverse (Granülasyon) Tekniği, Çökertme-Kabartma (Repousse) Tekniği, Mine (Enamel) Tekniği kullanılmıştır.

2.1.2.1. Gravür Tekniği

Kuyumculuk süslemelerinin kökenlerine baktığımızda, oyma, gravür ve kazıma gibi yöntemler, kalem atma tekniği olarak da bilinen bu eski sanatın temelini oluşturur. Bu teknik, antik dönemlere kadar uzanmaktadır ve özellikle Tunç Çağı'ndan itibaren gümüş ve altın metallerin yüzeylerini zenginleştirmek amacıyla kullanılmıştır. Bu geleneksel tekniğin kökenleri, demir bir çubuğun çekiç darbeleriyle işlenmesiyle başlar. Ancak bu süreç, modern kalemkârların kullandığı ahşap saplı çelik kalemlerin

kullanılmasıyla daha sofistike bir hale gelmiştir. Bu kalemler, kullanıcının kol kuvvetiyle metal yüzeye baskı uygulayarak, metal yüzeyden talaş kaldırma yöntemiyle, istenen motif veya desenin kazılmasını sağlar (Güney, 2022, s. 241).

Art Nouveau sanat akımı, 19. yy.'ın sonlarından 20. yy.'ın başlarına kadar sürmüş olan bir sanat ve tasarım akımıdır. Bu akım, doğal formların, bitki motiflerinin, kadın silüetlerinin ve organik tasarımın vurgulandığı bir estetiği benimsemiştir. Gravür tekniği, bu dönemdeki sanat eserlerinin ve takıların süslenmesinde sıkça kullanılmıştır. Art Nouveau döneminde, gravür tekniği genellikle metal, cam, seramik ve diğer yüzeylerin süslenmesi için tercih edilmiştir. Gravür, ince işçilik ve detaylı tasarımlar oluşturmak için kullanılan bir yöntemdir ve bu, akımın organik ve ayrıntılı estetiğine uygun düşmüştür.

Art Nouveau'nun temel özelliği, doğal motiflere ve bitki öğelerine vurgu yapmasıdır. Gravür, bitki motifleri, çiçekler, yapraklar, sarmaşıklar ve böcekler gibi doğal öğelerin hassas detaylarını ve ayrıntılarını işlemek için kullanılır. Bu, gravürün dönemin sanat estetiğine mükemmel bir uyum sağlamıştır. Art Nouveau döneminin önemli bir teması, kadın güzelliği ve zarafeti ile ilgilidir. Gravür, kadın figürleri, saçları, kıyafetleri ve zarif silüetleri detaylı bir şekilde işlemek için kullanılır. Bu kadın figürleri, takı tasarımında ve diğer sanat eserlerinde sıkça görülür. Gravür, ince işçilik gerektiren bir tekniktir ve detaylı desenlerin yaratılmasına izin verir. Bu dönemin gravür eserleri, ince çizgiler, kabartmalar ve kesiklerle karakterize edilir. Bu teknik, dönemin estetiğini yakalamak için kullanılır.

Görsel 2.12: Gravür kolye ucu, Art Nouveau, 1900

Kaynak:<https://serret-portier-expertises.com/vente-etude-binoche-maredsous20052017/>, 2023.

Görsel 2.12’de 1900 dolaylarında yapılan bu Art Nouveau tasarımlı bu kolye ucunda kadın figürünün öne çıkarılması için takı süsleme tekniklerinden olan gravür tekniği kullanılmıştır. Bu teknik doğrultusunda takıya estetik boyut kazandırılmıştır.

Gravür tekniğinin evrimi, geleneksel el işçiliği ve modern otomatik makineler aracılığıyla devam etmektedir. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte, bu geleneksel yöntemi modernize etmek amacıyla farklı türlerde ekipmanlar geliştirilmiştir. Bu ekipmanlardan biri, gravür kalemi olarak da adlandırılan taşınabilir hava darbeleriyle çalışan otomatik kalem atma makineleridir. Bu makineler, hava basıncını kullanarak metal yüzeyleri işler ve geleneksel kalem atma işlemine kıyasla daha hızlı sonuçlar sunmaktadır.

2.1.2.2. Telkari (Filigre) Tekniği

Telkari zanaatının, ismi tel ve Farsça kar (kari) sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur. Kafes benzeri bir mücevher parçası olarak nitelendirilen telkaride, gümüş ince tellerin örülmesi ve bu motiflere istenilen şeklin verilmesiyle çeşitli desenler oluşturulmaktadır. (Şekerci, 2006, s. 42).

M.Ö. 3.000. yy. dolaylarında başlayarak Mezopotamya ve Mısır’da, 3.000. yy. ortalarından Anadolu’da filigre tekniğinin kullanıldığı görülmüştür (Karabacak, 2011, s. 114). Telkari sanatı, geleneksel el zanaatkarlığında önemli bir yer tutmaktadır. Filigre, ince gümüş veya ince iplik gibi gümüş ve altın tellerde farklı desenler oluşturmak için bükülerek, dolanarak veya örülerek düzenlenmesi veya metal bir taban üzerinde kaynaklanmasıyla yapılan güzel bir dantel benzeri sanattır (Kamiloğlu, 2021, s. 496).

Art Nouveau'nun temel karakteristikleri, doğanın kıvrımlı ve zarif detaylarına olan vurgusu, kadın figürleri, bitki öğeleri ve diğer organik motiflerin önemli bir rol oynadığı bir sanat akımıdır. Bu akım, sanatçılara ve takı tasarımcılarına doğanın bu karmaşıklığını ve güzelliğini yansıtmaya fırsatı sunmuştur. Telkari tekniği, ince metal tellerinin örülmesi ve bükülmesiyle, bu organik motiflerin zarif bir şekilde ifade edilmesine olanak sağlar.

Özellikle Art Nouveau'nun etkisi altında, telkari tekniği, takı tasarımında bitki motiflerinin, dalgalı hatların ve organik formların hayat bulduğu özgün ve estetik açıdan çekici eserlerin oluşturulmasına imkan tanınmıştır.

Görsel 2.13: Telkâri, Kelebek Broş İğnesi, 1950

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/757308493563775291/>, 2023.

Görsel 2.13'deki telkari tekniği, sanatsal ifadenin doğal güzellikleri yansıtmaya amacıyla kullanılan özel bir araç haline gelmiştir ve bu teknik, bir takı olmaktan çıkıp bir sanat eseri halini almıştır.

Takı tasarımı, yüzyıllar boyunca farklı kültürlerde farklı teknikler ve malzemeler kullanılarak şekillendirilmiş, kişisel ifade ve estetik güzellik arayışı için önemli bir alan olmuştur. Telkari tekniği, geçmişte takı yapımında sıkça kullanılırken, günümüzde de hala popüler bir teknik olarak varlığını sürdürmektedir.

2.1.2.3. Güverse (Granülasyon) Tekniği

Kuyumculukta metal süsleme tekniklerinden biri olan Granülasyon Farsça'da cevher gibi anlamına gelmektedir. Genel olarak metal alaşımları yapıtların farklı yerlerine yerleştirilerek küçük parıltılı kürelerden oluşmaktadır (Şekerci, 2006, s. 41).

M.Ö. 7. yy.'da, Etrüskler tarafından kullanılan bu teknik, oldukça eski bir geçmişe sahiptir. Etrüskler, bu tekniği tersten kullanarak, desenin alanlarını doldurmak yerine silüetler elde etmek amacıyla kullanmıştır. Bu teknik, M.Ö. 3000 yıllarında Mezopotamya'da Ur Kralı'nın mezarlarında ve Anadolu'da Troya II ve Alacahöyük kazılarında bulunan altın takılardan yapılan örneklerde de rastlanmıştır. Bu eski örnekler, güverse tekniğiyle oluşturulan süslemelerin erken tarihli örneklerini sunmaktadır (Şaman, 2013, s. 75).

Art Nouveau dönemi, doğadan esinlenen ve organik formları vurgulayan bir tasarım anlayışına sahipti. Bu dönemin tasarımlarının güverse tekniği gibi detaylı işçilik

gerektiren süsleme teknikleri ile bir araya gelmesi, takı dünyasında benzersiz eserlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Görsel 2.14: Güverse kolye ucu, Art Nouveau,1900

Kaynak:<https://romanovrussia.com/antique/antique-art-nouveau-gold-enamel-sap-phire-pendant/>, 2023.

Görsel 2.14'deki bitkisel motifli, Art Nouveau sanat akımı tarzını yansıtan kolye ucunda takı süsleme tekniklerinden olan güverse tekniği kullanılarak takıya farklı bir boyut kazandırılmıştır. Bu, dokusal katman takıya görsel zenginlik ve derinlik katmaktadır.

Art Nouveau dönemi içerisinde güverse gibi geleneksel el işi teknikler yaratıcı özgürlüğü ve estetik çeşitliliği ile uyumlu bir şekilde kullanılmıştır. Bu nedenle, güverse gibi işçilik gerektiren teknikler, bu dönemin takı tasarımında yaygın olarak tercih edilmiştir ve özgün takı eserlerinin oluşturulmasına büyük katkı sağlamıştır.

Güverse tekniğini, çağdaş mücevher tasarımında giderek artan bir popülerliğe sahiptir ve uzun bir tarihsel geçmişe sahip olan bu yöntem, özellikle kuyumcular tarafından benimsenmiş ve ustalıkla uygulanmıştır. Bu geleneksel süsleme tekniği, günümüz mücevher tasarımcıları için zarif detayların ve özgün tasarımların oluşturulmasında kritik bir rol oynamaktadır (Kılıç, 2016, s. 36).

2.1.2.4. Çökertme-Kabartma (Repousse) Tekniği

Kakma-Kabartma tekniği, takı yapımı ve mücevher kabartmasında önemli bir yer tutan ve Türkçe'de "kabartma" için kullanılan arkeolojik bir terim olan "repoussé" ile

eşdeğer kabul edilen bir süsleme tekniğidir. Bu teknik, takılara boyut kazandırma ve estetik zenginlik katma amacı taşır.

Özellikle Rönesans döneminde, Kakma-Kabartma tekniği, diğer üretim tekniklerine göre daha prestijli bir yöntem olarak kabul edilmiştir. Bu teknik, takı yapım sürecinde döküm tekniği gibi zahmetli bir çalışma gerektirir. Kakma-Kabartma tekniği, ince altın levhaların çekiç ve tokmak kullanılarak dövülerek işlenip sonunda takı haline getirilmesiyle karakterizedir. Kakma-Kabartma tekniği, hem geleneksel el işçiliğini sürdürmenin hem de özgün ve dikkat çekici takı eserlerinin oluşturulmasının bir yolunu temsil eder. Bu nedenle, mücevher tasarımında Kakma-Kabartma tekniğinin tarihi ve estetik açıdan önemi büyüktür (Yurtyapar, 2021, s. 60).

Farklı uçlu metal çubuklar, geleneksel olarak 'kalemler' olarak adlandırılırlar. Çelik kalemler ve bir çekiç kullanılarak, desenler oluşturmak için metal yüzeyine hafif darbeler verilir. hafif Isıl işlem uygulanarak katran üzerine sabitlenen metalin elastik özellikleri, çelik kalemlerin yüzeye uyguladığı vuruşlara uyum sağlar ve bu sayede metal plakanın yüzeyi şekillenir. Katranla sabitlenmiş olan metal plaka, düzenli aralıklarla ters ve düz hareketlerle işlenerek, yüzeyde kabartma ve çökertme teknikleri kullanılarak metale doku ve boyut kazandırılmış olur (Tamamoğlu, 2020, s. 25).

Art Nouveau döneminde kabartma tekniği, metallerin yüzeylerine ince ve ayrıntılı desenlerin işlenmesi için yaygın olarak kullanılmıştır. Bu desenlerde, kadın figürleri, hayvan figürleri, bitki motifleri, çiçekler, yapraklar ve organik formlar sıklıkla kabartma ile oluşturulmuş ve takı tasarımı, dekoratif sanatlar ve mobilya gibi farklı sanat alanlarında kullanılmıştır.

Kabartma tekniği, özellikle metal takılarda ve mücevherlerde organik formların zarif bir şekilde işlenmesine imkân tanımıştır. Takılarda, broşlar, kolyeler, küpeler ve yüzükler gibi birçok farklı mücevher türünde kullanılmıştır. Bu teknik, incelikli detayların ve estetik bir zarafetin vurgulanmasına yardımcı olmuş ve Art Nouveau' nun doğa temalarıyla uyumlu bir şekilde tasarım eserlerin ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur. Art Nouveau sanat akımının organik, zarif ve süslemeci tarzıyla uyumlu olan kabartma, bu dönemin takı tasarımında ve dekoratif sanatlarda sıkça kullanılmış ve dönemin estetik değerlerini yansıtan özgün eserlerin yaratılmasına katkıda bulunmuştur.

Görsel 2.15: Çökertme-Kabartma, Broş, Art Nouveau,1900

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/32299322306748010/> Şubat, 2023.

Antik çağlardan günümüze kadar varlığını sürdüren kakma-kabartma tekniği, gümüş işçiliğinde önemli bir sanat geleneğidir ve bu uzun süreç içinde neredeyse hiç değişikliğe uğramamış nadir sanat formlarından birini temsil eder. Bu tekniğin tarihsel sürekliliği ve geleneksel yapısı, gümüş işlemeciliğinin zengin ve devamlı bir geçmişe dayandığını gösterir. Görsel 2.15’deki kakma-kabartma gümüş levhaların yüzeyine özel araçlar kullanılarak verilen kabartma desenlerle karakterizedir ve bu sanatsal form, ustaların becerilerini kuşaktan kuşağa aktarmalarını ve zaman içinde değişen tekniklere rağmen korumalarını sağlamıştır. Bu şekilde kakma-kabartma, geçmişin sanatını günümüze taşıyan ve sanatseverlere estetik açıdan zengin ve kültürel olarak değerli eserler sunan ender bir sanat dalı olarak varlığını sürdürmektedir (Şekerci, 2006, s. 36).

2.1.2.5. Mine (Enamel) Tekniği

Mine tekniği, tarihi 1800’lü yıllara kadar uzanan köklü bir geçmişe sahiptir ve özellikle altın, gümüş ve daha sonraları bakır gibi birçok farklı metalin yüzeyinde kullanılmıştır. Bu antik sanat tekniği, Antik Yunan takılarının tasarımında sıkça kullanılmıştır. Mine, anorganik oksitlerin özel bir çözelti içinde karıştırılması sonucu oluşan bir malzemedir. Bu karışım, genellikle döküm veya metal yüzey üzerine uygulandıktan sonra, yüksek sıcaklıklarda fırınlanır. Bu işlem sırasında oksitler, erime sıcaklıklarına ulaşarak katı bir camsı yapıya dönüşür (Durmuşoğlu, 2009, s. 3).

Mine tekniği, geniş bir uygulama yelpazesi sunan çok yönlü bir malzemedir, buzdolaplarından takılara kadar farklı alanlarda kullanılır. Sanatçılar ve zanaatkarlar, metal yüzeyler üzerinde bu tekniği kullanarak estetik değeri artırabilirler. Antik Yunan

döneminde, takı tasarımında özellikle renkli ve detaylı dekorasyonlar için popüler bir seçenek olan mine tekniği, hem tarihi hem de sanatsal bir öneme sahiptir ve günümüzde de hala değerli bir sanat formu olarak kabul edilmektedir.

Mine tekniği, metal yüzeyine bağlanma gücü açısından yaygın yapıştırma yöntemlerinin önünde bir avantaja sahiptir. Mine tabanı, renksiz, şeffaf ve cam benzeri bir bileşik olan “frit” denilen maddeye dayanır. Bu frit veya temel, ergimiş bir haldeyken metal oksitlerin eklenmesiyle renklendirilir ve ardından yüzeye uygulanır. Emayın temel bileşeni frittir ve bu madde, mine tabanının ana yapısını oluşturur. Frit, mine tabakasının yüzeyi ile metalin mükemmel bir şekilde kaynaşmasını sağlar, bu da diğer yapıştırma yöntemlerinin sağlayamayacağı bir bağlantı kalitesi sunar. Bu nedenle, mine tekniği, özellikle estetik ve dayanıklılık gerektiren uygulamalarda tercih edilen bir sanat ve zanaat yöntemidir (Üstündağ, 2019, s. 3).

Sanat tarihinde, özellikle Art Nouveau, 19. ve 20. yy.’ın başlarında öne çıkan bir sanat akımıdır ve bu akımın temel karakteristikleri, organik formlar, bitki motifleri, kadın figürleri ve doğal dünyadan esinlenen temalara vurgu yapmaktır. Art Nouveau döneminde, bu teknik renkli emaye kullanımının geniş ölçüde benimsendiği bir dönemi işaret etmektedir. Mine, cam tozlarının yüksek sıcaklıkta eritilerek metal yüzeylere uygulanması suretiyle oluşturulan bir süsleme tekniğidir.

Mine tekniği, bu dönemde özellikle mücevher ve takı tasarımında kullanılmıştır. Bu teknik, takılarda zengin ve canlı renk paletlerinin kullanılmasını kolaylaştırmıştır. Sanatçılar, cam tozlarını farklı renklerde erittikten sonra bu erimiş camı metal yüzeylere uygulamışlar ve sonuç olarak muhteşem renk kombinasyonlarına ve desenlere ulaşmışlardır. Emaye, takılarda ve diğer süslemelerde estetik açıdan çarpıcı ve göz alıcı sonuçlar elde etmek için kullanılan bir araç haline gelmiştir.

Görsel 2.16: Mine Tekniği, Broş

Kaynak: <http://www.revereacademy.com/painting-enamels/>, 2023.

Dekorasyonda ve takılarda kullanılan mine bileşenlerinin çoğu, kalıntılarda bozulması sebebiyle günümüze kadar ulaşamamıştır. Bu kayıp, arkeologlar ve tarihçiler için tarihsel mine eserlerinin tam bir anlayışını oluşturmak ve eski dönemlerin sanatsal ve zanaatkârlık uygulamalarını anlamak konusunda zorluklar doğurur. Mine'nin hassas doğası ve çevresel etkenlere karşı duyarlılığı, bu sanat eserlerinin korunma şansını azaltmıştır.

Özellikle antik dönemlerde kullanılan minelerin birçoğu, mekanik hasarlar, erozyon ve tarihsel olaylar gibi çeşitli faktörler nedeniyle yok olmuş veya zarar görmüştür. Bu nedenle, günümüzde eldeki mine eserleri, tarihçiler ve sanat tarihçileri için çok değerli ve sınırlı bir kaynak olarak kabul edilir. Bu tür eserler, geçmiş dönemlerin estetik ve zanaatkârlık geleneklerini anlamamıza yardımcı olurken, aynı zamanda mine sanatının tarihini ve gelişimini araştıranlar için önemli araştırma materyali sağlar. Görsel 2.16'da mine tekniği ile yapılmış broş görülmektedir.

2.1.2.5.1. Mine Türleri

Emay türleri üç gruba ayrılır. Bunlar; şeffaf mine, opak mine ve opal minedir.

Şeffaf (Transparan) Mine: Şeffaf mineleme tekniği, metal üzerine uygulanan mine tabakasının özel bir fırın işlemine tabi tutulmasının ardından ortaya çıkan bir sanat ve zanaat tekniğidir. Bu teknikte amaç, ışığın mine tabakasının içinden geçmesine olanak tanımadır, bu da estetik açıdan benzersiz bir görünüm sunar. Bu tekniğin sonucunda elde

edilen yüzey, üç boyutlu ve yarı camı bir estetiğe sahiptir. Şeffaf mine, bu özellikleri ile izleyiciyi büyülemeyi başarır.

Şeffaf mineleme tekniği, minecilik sanatının incelikli bir yönünü temsil eder ve sanatçının işçiliğini ve ustalığını sergiler. Görsel 2.17'deki bu tekniğin özelliği, metal yüzeyin altında bulunan mine tabakasının ışığa izin vermesidir, bu da mineyle kaplı yüzeyin altındaki metalin ışığın etkisi altında yarı transparan bir şekilde parlamasını sağlar. Bu, sanat eserine derinlik ve boyut ekler, böylece görsel olarak ilgi çekici ve etkileyici bir sonuç elde edilir.

Şeffaf mineleme tekniği, geleneksel mineleme sanatının bir varyasyonu olup, ince işçilik, teknik hassasiyet ve sanatçının yaratıcılığını bir araya getirir. İzleyiciye sunduğu görsel deneyim, hem sanatsal hem de teknik açıdan büyüleyicidir ve bu teknik, minecilik sanatının zengin bir yönünü temsil eder.

Görsel 2.17: Şeffaf Emay, Broş

Kaynak:<https://blingvine.com/blogs/online-jewellery-blog/everything-you-need-to-know-about-enamel-jewellery>, 2023.

Opak (Örtücü) Mine: Mücevher yapımında kullanılan bir mine türüdür ve temel olarak metal bir tabanın yüzeyini kaplayarak mücevherleri renklendirmek ve süslemek amacıyla kullanılır. Bu tür mine, metal tabanın tamamını kaplar, böylece metali tamamen örter ve içerisinde herhangi bir ışık geçirimsizliği oluşturmaz. Işık geçirimsizliği, bir malzemenin veya yüzeyin ışığın geçişine izin verme yeteneği anlamına gelir. Mine emaylar, yüzeylerinin kapladığı metalin rengini gizlemek veya belirgin şekilde değiştirmek için tercih edilirler.

Görsel 2.18'deki bu mine türü, özellikle mücevher tasarımında kullanılarak değerli taşların veya metallerin üzerine uygulandığında, estetik açıdan çekici ve zengin renklerin elde edilmesine olanak tanır. Mine emayların kaplayıcı özelliği, altındaki metali korur ve onu dış etkenlerden izole eder, aynı zamanda dikkat çekici desenler veya tasarımlar oluşturmak için kullanılabilir. Bu şekilde, mücevherlerin estetik değeri artırılırken, aynı zamanda metalin dayanıklılığı da korunur.

Mücevher tasarımcıları ve zanaatkârlar arasında geniş bir kullanımı bulunur ve mücevher yapımında yaratıcı ifade için önemli bir araç olarak kabul edilirler. Bu mine türü, mücevherlerin estetik çekiciliğini artırmak ve kişiselleştirmek için kullanılan önemli bir malzemedir.

Görsel 2.18: Opak Emay, Küpe

Kaynak: <https://romanovrussia.com/antique/blue-enamel-earrings/>, 2023.

Opal Mine: Opal Mine, diğer mine türlerinden farklı bir görünüme sahiptir ve son derece özen gerektiren hassas bir işçilik gerektirir. Görsel 2.19'daki yarı şeffaf özelliği ile alttaki metalden bir kısmının bu mine cila içinde yansıtılmasına olanak tanır. Opal Mine, mine sanatında özellikle dikkate değer bir yere sahiptir ve bu özelliği sayesinde estetik açıdan özgün ve göz alıcı mücevher tasarımlarının oluşturulmasına olanak verir. Bu mine türü, mücevher yapımında yaratıcı ifadenin önemli bir bileşeni olarak kabul edilir ve sanatçılar ile mücevher tasarımcıları arasında ilgi gören bir malzeme olarak bilinir.

Görsel 2.19: Opal Emay, Yüzük

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/26106872830138983/>, 2023.

2.1.2.5.2. Mine Teknikleri

Mine uygulamasına bağlı olarak farklı tekniklerle renk ve şekil verilir. Mine, genellikle metal yüzeyine ısıtıl işlem uygulanarak sıcak mineleme işlemiyle uygulanır. Ancak ısıtıl işlem uygulanmadan yapılan mineleme işlemleri de mevcuttur. Bu işlemler soğuk mine ve lazer mineleme işlemi olarak adlandırılır. Mine uygulamaları, çeşitli teknikler içermektedir. Minenin içine eklenen katkı maddeleri, emayın şeffaf (transparan), opal (yarı saydam) ve opak (mat) özellikler kazanmasını sağlayarak farklı mine türlerinin kullanılmasına imkân tanır. Bu tür mine uygulamaları şunlar içerir: Transparan Mine, Grisaille Mine, Champlevé Mine ve Cabochonné Mine (İyioğlu, 2021, s. 234).

Kuyumculuk alanında mine tekniği, takı sanatının tarih boyunca kullanılan ve sanat akımları içerisinde önemli bir yere sahip olan bir tekniktir. Mine uygulamaları, takılara estetik değer ve benzersizlik kazandırarak sanatsal ifadeyi zenginleştiren bir yöntemdir. Mine, farklı renklerde ve dokularda mevcut olduğundan, sanatçılara ve mücevher tasarımcılarına geniş bir yaratıcı alan sunar. Takı tasarımında mine tekniği, özellikle antik dönemlerden itibaren kullanılmış ve farklı kültürlerde farklı tarzlarda uygulanmıştır. Örneğin, Mısır, Mezopotamya, Yunan ve Roma medeniyetleri, mineyi takı tasarımında yoğun bir şekilde kullanmıştır.

Sanat akımları içerisinde, Rönesans döneminden itibaren mine teknikleri daha da sofistike hale getirilmiş ve özellikle mücevher yapımında yaygın olarak kullanılmıştır.

Bu dönemde, minyatür resimlerin ve ayrıntılı desenlerin mine yüzeyine uygulanması gibi karmaşık teknikler geliştirilmiştir.

Günümüzde, mine tekniği hala takı sanatının ayrılmaz bir parçasıdır ve sanatçılar tarafından tercih edilen bir ifade biçimi olarak kullanılmaktadır. Mine, takı tasarımında zarif bir dokunuş ve ustalık gerektiren bir teknik olup, sanatsal yaratıcılığın ve estetik anlayışın bir ifadesi olarak değerini sürdürmektedir. Bu nedenle, mine teknikleri takı sanatının evrensel ve zamansız bir bileşeni olarak kabul edilmektedir.

Sıcak Mine: Eski Mısır tarihine dayanan bu zarif sanat sıcak minelerin metal üzerine tasarlanan desenler hassas şekilde yerleştirilen metal tellerden oluşturulan hücreler içerisine sulandırılmış renkli mine tozları ile doldurulur. Fırınlama veya şaloma ile ısıya tabi tutulan mine tellerden oluşturulan hücrelerin zemine sabitlenmesini sağlar. Mine tekniğinde en zahmetli olan teknik sıcak mine tekniğidir. Oluşturulan desene göre tekrar tekrar uygulanarak istenilen biçime ulaştığında soğumaya bırakılır ve metalin yüzeyi camsı bir tabaka ile kaplanmış olur.

Görsel 2.20: Sıcak Emay, Yüzük

Kaynak: <https://namfleg.com/pages/fire-enamel>, 2023.

Görsel 2.20'deki metal yüzeyine uygulanan mine, önceden ısıtılmış bir fırın ya da şaloma ile ısıya tabi tutulur. 900°C ila 1100°C arasında ısıtım işlemi uygulamak için fırınlama işlemi gerçekleştirilir. Mine, istenilen renk tonu ve derinlik elde edilene kadar işlem birkaç kez tekrarlanır. Metal yüzeyde fazla pürüzlü mine tabakası, zımpara kullanılarak temizlenir ve istenilen şekle getirilir.

Soğuk Mine: Bu teknik, yüksek sıcaklıktaki fırına gereksinim duyulmaksızın daha az zahmetle uygulanan modern bir yöntem olan mine tekniği ile karşılaştırıldığında

dikkate değerdir. Soğuk mine boyaları, özel oranlarda kimyasal katılaştırıcılar ve konvertör etkisi sayesinde, her türlü metal yüzeye doğrudan uygulanabilen bir teknoloji sunar. Ancak, soğuk mine tekniği içinde renklerin karıştırılabilme özelliği sınırlıdır, bu da sıcak mine tekniğinden farklılık gösterir.

Sıcak mine tekniği çeşitli renk seçeneklerini sunarken, soğuk mine tekniği renk çeşitliliğini sınırlar. Soğuk mine uygulamalarında renklerin yoğunluğu ve parlaklığı, sıcak mineye kıyasla daha azdır. Ayrıca, soğuk mine modern malzemelerle üretilir ve bu malzemeler boya veya reçine bazlıdır. Dolayısıyla, soğuk mine, geleneksel mine uygulamalarından farklıdır ve gerçek mine ile aynı özelliklere sahip değildir.

Görsel 2.21: Soğuk Mine Örneği

Kaynak: <http://smar-deco.ru/blogs/blog/peregorodchataya-emal-yuvelirnye-emali-tehnologii-istoriya-sovremennost>, 2023.

Görsel 2.21’de özel olarak hazırlanan soğuk mine karışımı, metal bir yüzeye düzgün ve homojen bir şekilde uygulanır. Ardından, belirli bir süre boyunca (genellikle 24 ila 48 saat), soğuk mine metal yüzeyde sertleşir ve kurur. Bu sertleşme süreci, kimyasal reaksiyonlar ve moleküler bağlar oluşturarak mineyi dayanıklı hale getirir. Sonuç olarak, metal yüzeyde dikkat çekici ve estetik bir kaplama oluşur.

Soğuk mine tekniği, sıcak fırınlama veya yüksek ısı gerektirmeyen bir yöntem olarak özellikle takı tasarımı ve sanat uygulamalarında tercih edilmektedir. Ayrıca, soğuk mine uygulamaları, işçilik ve ustalık gerektiren bir sanatsal ifade biçimi olarak öne çıkar ve özgün takı tasarımlarının oluşturulmasına olanak tanır.

Lazer Mine: Lazer mine tekniği, soğuk mine tekniği ile benzer özelliklere sahip bir uygulamadır. Bu teknik, farklı türdeki metal yüzeylere uygulanabilen özel bir jel türü

soğuk mine uygulamasının bir türüdür. Ancak, lazer mine tekniği, uygulamanın hemen ardından morötesi (UV) ışınlar maruz bırakılarak kısa bir süre içerisinde kurur ve katılaşır.

Bu süreç, özel lazer cihazları veya UV lambalar kullanılarak gerçekleştirilir. Metal yüzey üzerine uygulanan lazer mine jeli, bu UV ışınlarının etkisiyle hızla sertleşir ve metal yüzeyi kaplar. Bu, soğuk mine uygulamasının hemen sonrasında gerçekleştiği için işlem sonrasında uzun süre kuruma veya sertleşme bekleme gerektirmez.

Görsel 2.22: Lazer Mine Örneği

Kaynak: <https://www.jansjewels.com/u-namel-jewelry-en-amels.html>, 2023.

Lazer mine tekniği, özellikle takı tasarımı ve sanat uygulamalarında kullanılan bir modern emay tekniğidir. Her türlü metal yüzeyde kullanılabilme özelliği, tasarımcılara ve sanatçılara geniş bir yaratıcı potansiyel sunar. Görsel 2.22’de uv ışınlarına hızlı bir tepki verme yeteneği, tasarımcılara işlerini hızlı ve verimli bir şekilde tamamlama imkanı sağlar. Bu teknik, geleneksel sıcak mine veya uzun süre bekletme gerektiren soğuk mine uygulamalarına göre daha hızlı ve etkili bir seçenek sunar.

Transparan (Plique-à-jour) Mine: Mine, ilk olarak Bizans Krallığı’nda Milattan Sonra 6. yy.’da geliştirilen bir zanaat tekniğidir ve 19. yy.’ın sonlarından itibaren özellikle tabak, kaşık, kase gibi küçük süs eşyaları ve takılarda büyük ilgi görmüştür. Bu teknik, Fransızca’da “gün ışığını içeri almak” anlamına gelir. Transparan mine, ışığın emayın içinden geçmesine izin verir ve üç boyutlu ve yarı camı bir görünüm oluşturarak benzersiz bir görüntü sunar. Bu özelliği nedeniyle sırsız mine olarak da adlandırılır. Görüntüsü, vitray sanatını anımsatırken, Plique-à-jour mine eşsiz görünümü ile farklılık yaratır. Ancak, diğer mine türlerine göre daha hassas ve kırılğan bir yapıya sahiptir.

Plique-à-jour emay uygulanan takılar, özellikle arka kısımdan gelen ışıkla etkili bir şekilde aydınlatıldığında emay işçiliğinin kusursuzluğunu en iyi şekilde sergilerler. Bu teknikle yapılan takılar oldukça zaman alıcıdır ve zarif yapıları nedeniyle dikkatli bir işçilik gerektirir. Bu takılarda oluşturulan hücreler, başarısızlık riskinin yüksek olduğu hassas bölgelerdir.

Art Nouveau sanat akımında Plique-à-jour emay tekniğini uygulayan sanatçılar, bu tekniği büyüleyici bir şekilde kullanarak tasarımcıların ellerinde benzersiz eserler yaratmışlardır. Bu sanatçılar arasında Rene-Jules Lalique, Henry Vever, Georges Fouquet, Charles Destrosier gibi zanaatkârlar bulunur ve Plique-à-jour emay, bu dönemde özellikle mücevher tasarımında büyük bir etki yaratmıştır.

Görsel 2.23: Art Nouveau Plique-à-jour Emaye ve Elmas Yusufçuk Broş, Fransız, 1900.

Kaynak: <http://www.alaintruong.com/archives/2013/02/14/26417023.html>, 2022.

Görsel 2.23'deki bu plique-à-jour tekniği ile üretilen mücevher tasarımları son derece hassas ve nadir bulunan eserlerdir. Bu teknik, mücevher tasarımı için oldukça özgün ve zarif bir yaklaşımı temsil eder. Tasarımın oluşturulmasına başlarken, ince teller özenle eskizler üzerine yerleştirilir ve tellerin çizdiği şekillerin her bir boşluğu, çeşitli renklerdeki mine ile doldurulur. Sonrasında, oluşturulan takı parçası özel bir fırında kil içerisinde pişirilir.

Her bir boşluğun dolması için işlem birkaç kez tekrar edilir ve bu süreç genellikle 10 ila 15 kez tekrarlanır. Bu, plique-à-jour tekniğinin zengin ve katmanlı bir renk ve ışık oyunu yaratmasına olanak tanır. Ancak, bu teknik son derece dikkatli işçilik, özen ve emek gerektirir. Bu hassas ve zorlu süreç, kullanılan malzemelerin son derece kırılgan ve kolayca kırılabilir olduğu anlamına gelir. Bu nedenle, bu tekniği kullanarak güzel parçalar

üretmek ve korumak büyük bir zorluk teşkil eder. Sonuçta, plique-à-jour tekniği ile üretilen mücevherler, zariflikleri ve görsel zenginlikleri nedeniyle özel ve nadir bulunan eserler olarak kabul edilir.

Grisaille Mine: 15. ve 16. yy.'da, özellikle maviye meyilli veya siyah zemin üzerinde, grizay mine tekniğiyle birçok sanat eseri üretilmiştir. Bu tasarımlar daha sonra renkli mine katmanları ile tek bir renkle boyanmıştır. Ancak, istenen görüntüyü elde etmek için, ışık yeterince güçlü olana kadar birden çok mine tabakası üst üste uygulanmış ve fırınlanmıştır. Koyu zeminin yarattığı gölgelendirme efekti, beyaz mine tabakalarının içinden geçirilerek sağlanmıştır. Tasarımın vurgulanması amacıyla ek olarak beyaz mine katmanları eklenmiştir. Bazen, renk dokunuşlarını ve altın rengini eklemek için küçük ayrıntılar kullanılmıştır (Üstündağ, 2019, s. 38). Bu dönemdeki grizay mine tekniği, sanatçıların detaylı tasarımlar oluşturmalarını ve görsel zenginlik katmalarını sağlamıştır. Bu teknik, gölge ve ışık oyunları ile tasarımları derinleştirmek için kullanılmış ve zamanla renk eklemeleri ile daha zengin hale getirilmiştir. Böylece, 15. ve 16. yy. sanatının özgün bir ifadesi ortaya çıkmıştır.

Görsel 2.24: Léonard Limosin, Madalyon, *Grisaille Mine*, 1540

Kaynak: <https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2015/dillee-dynastie-experts-collectionneurs-pf1541/lot.1.html>, 2023.

Limoges'in önde gelen mine sanatçılarından biri olan Léonard Limosin tarafından yaklaşık olarak 1540 yıllarında oluşturulan eser, *Grisaille mine* tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu eser, yaldızlı bakır bir çerçeve içerisinde yer alırken, merkezinde kanatlı meleklerle çevrili olan bolluk ve bereketin tanrıçası Ops'un doğanın alegorisini tasvir eder. Bu mine türünden eser, *Grisaille mine* tekniğiyle boyanmıştır. *Grisaille*, siyah-beyaz tonlarının hakim olduğu bir tekniği ifade eder ve eserde renkler

yerine sadece gri tonları kullanılmıştır. Bu seçim, eserin alegorik doğasını vurgulamak ve detayları öne çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Görsel 2.24'deki madalyonun merkezinde tanrıça Ops, bereketi ve bolluğu sembolize ederken, çevresindeki kanatlı melekler ise doğanın koruyucu güçlerini temsil eder. Yıldızlı bakır çerçeve, eserin estetik ve dekoratif değerini artırırken, Grisaille mine tekniğiyle oluşturulan siyah-beyaz kompozisyon, eserin anlamını vurgular.

Bu tür mine eserler, dönemin sanatsal ve kültürel değerlerini yansıtırken, aynı zamanda sanatçının ustalığını ve özgün ifadesini gösterir. Léonard Limosin'in bu eseri, Grisaille mine tekniği kullanarak dönemin mitolojik ve alegorik temalarını estetik bir şekilde tasvir etme yeteneğini gösterir.

Yüksek Alan (Champlevé) Mine: “Champlevé” terimi, Fransızca'da “yükseltilmiş” anlamına gelen bir kökten türetilmiştir. Bu terim, özellikle 12. ve 13. yy.'da zirveye ulaşan bir emay tekniğini ifade eder. Bu tekniğin takı tasarımında kullanılması, dönemin sanat ve zanaatının bir özelliği olarak öne çıkar (Heil, 1929, s. 50).

Champlevé mine tekniği, metal bir zemin üzerine oyulmuş oyuklar veya çukurlar oluşturulmasıyla karakterizedir. Bu oyuklar daha sonra renkli emay ile doldurulur. Sonrasında, bu renkli emaylar, yüksek ısıda fırınlanarak sertleştirilir ve metal zeminle birleştirilir. Bu işlem, takılarda görsel zenginlik ve estetik değer yaratır (Üstündağ, 2019, s. 31). Metal yüzeyde oluşturulan boşluklara toz veya sıvı halinde emay doldurulur. İşlemin hemen sonrasında ısıl işleme tabi tutulan mine oluşturulan boşlukları camsı bir tabaka şeklinde doldurur. İşlem birçok kez tekrarlanan metal yüzeyi daha iyi şekilde görünmesi sağlanır (İyioğlu, 2021, s. 234). Champlevé tekniği, özellikle Orta Çağ döneminde değerli takı tasarımında ve sanat eserlerinde sıkça kullanılmıştır. Bu teknik, dönemin estetik anlayışının bir yansımasıdır ve takılarda dönemin kültürel ve sanatsal değerlerini temsil eder.

Görsel 2.25: Chamlevé Mine, Madalyon, 13. yüzyıl

Kaynak:<https://luxvic.com/en/prod/106-limousin-champleve-enamel-applique-medallion-13th-century.html>, 2023.

13. yy.'da, champlevé tekniği kullanılarak bir bakır yüzey üzerine yapılan madalyon, altın çağın baş meleği olarak kabul edilen Uriel'i tasvir etmektedir. Bu sanat eseri, o dönemin zanaatkarlarının ustalığını yansıtan bir örnek olarak öne çıkar. Görsel 2.25'deki bu madalyon, altın çağın baş meleği Uriel'in detaylı bir tasvirini içerir ve bu tasvir, champlevé tekniği ile oluşturulmuştur. Bu teknik, bakır yüzeyin üzerine oyulmuş oyuklar veya çukurlar oluşturulmasını içerir. Uriel'in figürü bu oyuklara ustaca işlenmiş ve daha sonra bu oyuklar renkli emaye ile doldurulmuştur.

Bu eserde, altın işlemeli kaligrafik bir metal zemin kullanılmış ve bu zemin üzerine açık ve koyu mavi ile yeşil tonlarında renkli emaye zeminler eklenmiştir. Renkli emaye, sanat eserine derinlik ve zenginlik katarken, figürün ayrıntıları daha da belirgin hale getirilmiştir. Bu madalyon, hem sanatsal hem de zanaatsal açıdan büyük bir özenle tasarlanmış ve üretilmiş bir eserdir ve o dönemin sanatsal değerlerini yansıtır.

Kabaşon (Cabochonné) Mine: Kabaşon mine tekniği, gerçek yarı değerli taşların görünümünü taklit etmek için kullanılır. İçi boş metal çerçeve, istenilen renkte mine ile doldurulur ve bu işlem birden fazla katmandan oluşan bir kabaşon mine yaratma sürecini içerir. Kabaşon mine, kalın ve yuvarlak bir kubbe şeklinde tasarlanmış olan metal yüzeyi ile tanınır ve bu sayede hacim ve derinlik etkisi elde edilir (Pivovarov, 2004, s. 38). Bu teknik, gerçek taşları taklit etme amacı taşır ve mine kullanılarak yaratılan kabartma tasarımlar, takılar ve süs eşyalarında kullanılır. İçi boş bir metal çerçevenin içine mine dökülerek, kabartma desenler veya görüntüler oluşturulur. Ardından, bu mine katmanları

birbirini takip eden bir dizi işlemle kalın bir kabuk haline getirilir, böylece taşın yüzeyine benzeyen bir görünüm kazandırılır.

Görsel 2.26: Kabaşon Mine, Pedant

Kaynak:<https://www.vancleefarpels.com/tr/tr/the-maison/articles/the-art-of-enamel.html>, 2023.

Kabaşon mine tekniği, özellikle takı tasarımı ve süs eşyalarının üretiminde estetik ve doku zenginliği sağlamak amacıyla kullanılır. Bu teknik, takı tasarımında gerçek taşların maliyetini düşürerek, özgün ve çekici görünümler yaratma fırsatı sunar. Ayrıca, kabartma mine tasarımları, mine sanatının özgün bir ifadesi olarak kabul edilir ve özel bir işçilik gerektirir. Görsel 2.26’da kabaşon mine tekniği ile takı yüzeyine verilen gerçek taş gibi görünen bir katman oluşturulduğu görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TAKI SANATI ÜZERİNE KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR

3.1. ART NOUVEAU SANAT AKIMININ TAKI SANATINA ETKİLERİ

20. yy.'la kadar uygarlıkların oluşturduğu yönelimler takı sanatına tesir etmiştir. 20. yy.'da gelişen ulaşım ve iletişim ağları, bölgesel eğilimlerin küresel trendlere dönüşmesine olanak sağlamıştır. Geçmişten günümüze kadar gelen Neoklasisizm, Arts and Crafts, Art Nouveua, Art Deco, Pop Art sanat hareketleri takı sanatına yeni fikirler ve farklı bakış açıları sunmuştur. Bu sanat hareketleri içerisinde özellikle Arts and Crafts, Art Nouveau, Art Deco, Pop Art sanat hareketleri takı sanatını en çok etkileyen akımlardır (Küçükkekiciler, 2019, s. 33).

Sanatın içinde yer alan takı tasarımı sanatla birlikte olumlu gelişmeler yaşarken sanatın diğer alanlarını da bünyesine katmıştır. Resim, heykel ve seramik gibi diğer sanat dalları da takı tasarımları oluşturmakta ve insanların beğenisine sunmaktadır.

Sanat Tarihine bakıldığı zaman heykel formundaki tasarımlarda seramik malzemeler kullanılarak yapılan takıları görülmektedir. Grafik sanatı içinde yer alan grafik programlarının takı tasarımını ve sunumunu daha etkili kılmaktadır. Bu tasarımı ve sunumu daha verimli hale getiren sanatsal etkileşim ve benzerleriyle günümüze kadar ulaşan takı tasarımı ve sınırların kaldırıldığı çağdaş sanat anlayışı ile malzeme ve teknik uygulamalarda özgünlük sağlanmıştır (Fendoğlu, 2021, s. 420).

Art Nouveau, 19. yy.'ın sonlarından 20. yy.'ın başlarına kadar sanat ve tasarım dünyasında önemli bir etki yaratmış olan bir sanat akımıdır. Bu akımın takı sanatına olan etkisi, birçok önemli estetik özelliğe dayanmaktadır ve bu özellikler, takı sanatının evrimine ve gelişimine derinlemesine etki etmiştir.

Art Nouveau'nun en ayırt edici özelliği, doğadan ilham almasıdır. Akımın sanatçıları, bitkiler, çiçekler, böcekler, deniz yosunları ve diğer doğal motifleri takı tasarımlarında büyük bir tutkuyla benimsemişlerdir. Bu, takıların organik bir estetik taşımasını ve doğanın güzelliklerini yansıtmalarını sağlamıştır. Bitkilerin zarif detayları, organik formları ve doğanın karmaşıklığı, takılara doğal bir yaşam ve enerji katmıştır.

Ayrıca, Art Nouveau, simetri yerine asimetriyi öne çıkaran bir yaklaşım benimsemiştir. Takı tasarımlarında simetri kurallarına değil, dengesiz ve serbest formlara odaklanılmıştır. Bu, takıların daha sıradışı ve dikkat çekici olmasını sağlamıştır. Süslemeler ve desenler, takıların vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. İnce işlenmiş detaylar, kıvrımlı hatlar ve zarif desenler, takıların estetik zenginliğini artırmıştır. Nouveau dönemi, takı tasarımında yeni malzemelerin ve üretim tekniklerinin

kullanılmasına öncülük etmiştir. Cam, porselen, emaye, mücevher taşları ve diğer özel malzemeler, takı yapımında daha yaygın hale gelmiştir. Bu, takılara renk, dokusal zenginlik ve yeni boyutlar eklemiştir. Takı tasarımcıları, bu yeni malzemeleri deneysel bir şekilde kullanarak yaratıcı tasarımlar üretmişlerdir. Kadın figürleri ve insan formları, Art Nouveau'nun takı tasarımında öne çıkardığı önemli temalardan biridir. Takı tasarımlarında kadın portreleri, saç örgüleri, vücut hatları ve yüz ifadeleri sıkça kullanılmıştır. Bu, takıların insan odaklı ve duygusal bir derinliğe sahip olmasını sağlamıştır.

Takı tasarımının incelik, zarafet ve el işçiliğine verilen önem, Art Nouveau döneminin takıları için temel bir özelliktir. Her takı parçası, özenle işlenmiş detaylarla doludur ve bu, takıların sadece süs eşyaları olmanın ötesinde sanat eserleri olarak kabul edilmesini sağlamıştır. Bu estetik özellikler, günümüzde bile takı tasarımının temel taşlarından biri olarak kabul edilir ve sanatçılar tarafından sıklıkla başvurulmuş bir ilham kaynağıdır. Art Nouveau'nun takı sanatına getirdiği bu zengin estetik miras, takı tasarımının gelişiminde ve çeşitliliğinde önemli bir rol oynamıştır. Bu etki, günümüz takı tasarımcıları tarafından hala yaşatılmakta ve Art Nouveau'nun izleri modern takı tasarımının temel öğelerinden biri olarak sürmektedir.

3.1.1. Art Nouveau Desen, Tasarım ve Kullanım Özellikleri

Art Nouveau, 19. ve 20. yy.'ın başlarında etkili olan bir sanat akımıdır ve takı tasarımında çeşitli motifler ve özellikler taşır. Bu dönemde üretilen takılar, diğer sanat akımlarına kıyasla bazı ayırt edici özelliklere sahiptir. Bu yoğun yaratıcı dönemde üretilen takıların diğer sanat akımlarından ayıran bazı motifleri ve ayırt edici özellikleri:

- *Kıvrımlı ve Dalgalı Hatlar:* Art Nouveau'nun takıları, yuvarlak, kıvrımlı ve dalgalı hatlarla karakterize edilir. Bu, akımın organik formları ve doğanın sürekli akışını yansıtmak amacıyla kullandığı bir tasarım özelliğidir.
- *Yaratıcı Süslemeler:* Art Nouveau takıları, süsleme ve detaylara büyük önem verir. Özenle işlenmiş gravürler, kabartmalar, güverse ve minyatür emaye işçiliği gibi detaylar kullanılır. Bu, sanatçıların yaratıcılıklarını takıların küçük yüzeylerine aktardığını gösterir.
- *Sembolizm ve Gizem:* Art Nouveau takıları, semboller ve gizemli unsurlarla zenginleştirilmiştir. Sanatkârlar, bu takılar aracılığıyla çoğu zaman gizli

anlamlar ve derin duygusal ifadeler ile oynarlar. Bu, akımın içsel dünya ve mistisizme olan ilgisini yansıtır.

- *Fonksiyonel Olmayan Sanat*: Art Nouveau takıları sıklıkla sadece estetik amaçlar için tasarlanmıştır. Fonksiyonellik ikincil bir düşünceydi ve takılar sıklıkla büyük, gösterişli ve dikkat çekiciydi.

Diğer sanat akımlarından Art Nouveau takılarını ayıran temel farklılık, estetik ve tasarım açısından doğaya, kadın figürlerine ve sembolizme odaklanmalarıdır. Diğer akımlar genellikle daha simetrik ve düzenli desenlere sahipken, Art Nouveau takıları doğanın rastgele güzelliği ve insanın içsel dünyasının karmaşıklığına daha fazla vurgu yapar. Ayrıca, bu takılar gizemi ve sembollerin derinliğini keşfetme fırsatı sunar ve sanatçıların duygusal ifadelerini yansıtmaya özgürlüğünü teşvik eder. Art Nouveau'nun takı tasarımı, bu yoğun yaratıcı dönemin benzersiz ve etkileyici bir yansımasıdır.

3.1.1.1. Bitkisel Desenli Takılar

Bitkisel temalı formlar, sanat tarihinin başlangıcından bu yana tüm kültürlerin farklı alanlarında az ya da çok kullanılan temel dekoratif öğelerdir. Görsel biçimsel özelliklerin ve kültürün bitkilerden dekoratif sanatlara evirildiği, folklor ve onlara atfedilen sembolik anlamları gelişerek süsleme sanatlarına girdiği bilinmektedir (Yalçinkaya, 2013, s. 86). Art Nouveau, yumuşak kıvrımlı çizgilerin kullanımına odaklanan önemli bir çağdaş sanat akımıdır. Odak noktasında genel olarak ön planda tutulan bitkisel motifler görülmektedir (Güncü, 2017, s. 439). Art Nouveau hareketi, doğadan ilham alan organik formlar, asimetrik tasarım, yeni malzemelere yönelme ve fonksiyon ile estetik arasındaki ilişkinin vurgulanması gibi özellikleriyle sanat ve tasarım alanında önemli bir etki yaratmıştır. Bu akım, geleneksel sanat anlayışlarını sarsarak daha özgün ve çağdaş bir yaklaşımın kapılarını açmıştır.

Tablo 3.1: Art Nouveau Bitkisel Motifli Tasarımlar

			
Orkide	Leylak	Gelincik	İris
Aşk, masumiyet, saflık, asalet, zarafet	Mutluluk, hüznün, maneviyat	Hüznün, kibarlık, hassaslık, ölüm, kavuşulamayan aşk	Ölüm, hatıra, zarafet

Kaynak: <http://www.alaintruong.com/archives/2013/02/14/26417023>, 2023; <https://tr.pinterest.com/pin/9570217937246779/>, 2023; <https://www.christies.com/lot/lot-6091-607>, 2023; https://www.1stdibs.com/jewelry/brooches/brooches/enamel-diamond-art-nouveau-iris-brooch/id-j_46559, 2023.

Çiçek motifli tasarımların görüldüğü Tablo 3.1'deki takılar incelendiğinde Art Nouveau'nun büyüleyici estetiği, takı tasarımlarının çiçeklerin doğal güzelliği ve sembolizmi ile bir araya geldiği noktada en zarif ifadesini oluşturmaktadır. Orkide, Leylak, Gelincik ve İris gibi büyümlü bitkisel motifler, takı tasarımlarının özünü zengin sembollerle ve derin anlamlar katmaktadır. Orkide, aşkın ve masumiyetin zarif bir temsilcisi olarak kabul edilir. Zarif ve sofistike yapısı ile orkide, takı tasarımlarına romantizm ve zarafet katar. Art Nouveau' nun etkisiyle, orkide motifleri takılarda organik çizgiler ve incelikli detaylarla bir araya gelir, mistik bir atmosfer oluşturur. Leylak, hüznün ve maneviyatın sembolüdür. Lila ve mor renkleriyle bilinen leylaklar, takı tasarımlarında nostaljik bir atmosfer yaratır ve derin duygusal katmanlar ekler. Gelincik, kavuşulamayan aşkın ve hüznün simgesidir. Zarif ve narin bir çiçek olan gelincik, takı tasarımlarına duygusal derinlik ve incelik katar. Art Nouveau' nun etkisiyle, gelincik motifleri takılarda zarafet ve gizem sunar. İris, zarafetin ve ölümün temsilcisidir. İnce yapısı ve karmaşık desenleri ile bilinen iris, takı tasarımlarında zariflik ve gizemi yansıtır. Art Nouveau' nun özgün renk paleti ile birleştirilen iris motifleri, takılara yaşamın döngüsünü ve derinliklerin sırlarını getirir.

Bu çiçek motiflerinin her biri, Art Nouveau'nun karakteristik renk paleti ile canlandırılır. Mor, gizemli bir anlamı simgelerken, kırmızı aşk ve tutkuyu temsil eder. Yeşil, doğanın canlılığını ve tazeliğini yansıtır. Bu renkler, figürlerin sembolizmini daha da vurgular ve takılara yaşam katar. Aynı şekilde, değerli taşlar kullanılarak takıları daha

çekici hale getirir. Yakut'un parlak kırmızısı, incinin zarif lütfu ve zümrütün derin yeşili, takılara lüks ve zarafet ekler.

Her bir takı tasarımı, Art Nouveau'nun karakteristik ince işçiliği ve bitkisel motiflerin sembolizminin eşsiz bir birleşimini sunmaktadır. Sanat ve estetik, bu takıların her birinde, doğanın gizemli dünyasını yansıttığı düşünülmektedir.

3.1.1.2. Kadın Figürlü Takılar

19. yy. erkekler bilimde, teknolojiye, orduda ve endüstride rol aldılar. Art Nouveau sanat hareketi içerisindeki sanatçılar kadın yüzlerini, saçlarını ve vücutlarını sanatsal bir nesne haline getirdiler. Bu tasarımlar sanatta ve yaşamda denge ve uyum sağlayarak Art Nouveau akımının simgesi haline geldi (Alexandris, 2017, s. 56). Art Nouveau'da kadın simgesi, uzun dalgalı saçlar ve transparan giysiler kullanılarak kadınların vücutlarındaki zarif kıvrımları olduğu gibi göstermiş davetkar ve baştan çıkarıcı ifadeler kullanılmıştır. Kadın imgeleri her zaman erkek imgelerinden farklı sunulur (Çakırusta, 2006: 54). Kadınların tanrısal tasvirleri, Bizans ikonalarından ve Ortaçağ'ın fantastik dünyasından ödünç alınmıştır. Art Nouveau sanat akımının takılarında betimlenen cazibeli kadınlar, sadece güzel kadınları sembolize etmekle kalmaz, aynı zamanda modern çağı simgeler ve yalnızca bir kadından daha çoğunu betimlemektedir. Genelde tasarımlarında kullanılan bu tanrıçalar, periler, denizkızları gibi çekici ve sevimli yüzleriyle fantastik canlılar, evrensel düşünce öğeleridir. Kadın figürlerin saçları ve vücutları kıvrımlı çizgiler kullanarak kışkırtıcı bir şekilde stilize edilmiştir. Sanat akımı içerisinde zanaatkârlar toplumun korkularını ve şevklerini takılarına yansıtmışlardır. Bu akım, sanatın sınırlarını genişletmiş ve dekoratif sanatlar ile ürün tasarımı gibi farklı alanlarda büyük bir etki yapmıştır. Art Nouveau, döneminin estetik ve kültürel özelliklerini yansıtan önemli bir sanat hareketi olarak kabul edilir.

Tablo 3.2: Art Nouveau Kadın Figürlü Takılar

			
Yarasa Kanatlı Kadın	Peri	Denizkızı	Medusa
Karanlık, kötü niyet, büyüçülük, ölüm	Romantik, masumiyet, güzellik, iyilik	Yaşam ve ölüm, masumiyet, güzellik	Savaşçı ruh, kötülük, güç

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/68117013106141399/>, 2023; <https://www.topazery.com/item/Art-Nouveau-1910-Fairy-Brooch-pn2360/>, 2023; <https://tr.pinterest.com/pin/347269821280799798/>, 2023; https://www.1stdibs.com/jewelry/brooches/brooches/enamel-diamond-art-nouveau-iris-brooch/id-j_46559, 2023.

Kadın motifli tasarımların görüldüğü Tablo 3.2'deki takılar incelendiğinde Art Nouveau' nun büyüleyici estetiği, takı tasarımlarında figüratif motiflerle buluştuğunda en zarif ifadesini bulur. Yarasa Kanatlı Kadın, Peri, Denizkızı ve Medusa gibi büyüli figürler, takı tasarımının merkezine konularak anlam ve sembolizmle zenginleştirilmiştir. Yarasa Kanatlı Kadın, ölümün ve büyüçülüğün sembolüdür. Bu esrareniz figür, Art Nouveau' nun karakteristik organik çizgileri ve zarif detaylarıyla takılarda mistik bir atmosfer yaratır. Peri, romantizmin ve güzelliğin timsalidir. Takılardaki peri figürü, Art Nouveau' nun zarafet ve estetik vurguları ile süslenir, taşıyıcılarına büyüli bir cazibe sunmaktadır. Denizkızı, yaşamın döngüsünün ve denizin gizeminin temsilcisidir. Denizkızı motifleri, takılarda Art Nouveau' nun karakteristik ince çizgileri ve estetik detayları ile tasvir edilirken, yaşamın akışını ve derinliklerin sırlarını yansıtır. Medusa, savaşçı ruhu ve kötü güçleri simgeler. Medusa figürü cesaretin ve gücün bir ifadesi olarak takılarda görünür. Yılanlarla çevrili başı, cesurca mücadele ve zaferin simgesidir.

Bu figüratif motifler, Art Nouveau' nun karakteristik renk paleti ile canlandırılır. Yeşil, doğanın canlılığını ve tazeliğini temsil ederken, sarı, enerjiyi ve ışığı simgeler. Bu renkler, figürlerin sembolizmini daha da vurgular ve takılara hayat verir. Takıları daha çekici hale getirmek için, değerli taşlar kullanılmıştır. Yakut'un parlak kırmızısı, incinin zarif lütfu ve zümrütün derin yeşili, figürlerin zenginliğini yücelten ayrıntılar ekler.

Her bir takı tasarımı, Art Nouveau' nun karakteristik ince işçiliği ve sembolizmin birleşimini sunmaktadır. Sanat ve estetik, bu takıların her birinde zarif bir şekilde bir araya gelir ve taşıyıcılarına Art Nouveau' nun karakteristik ve sanatsal özelliklerini sunduğu düşünülmektedir.

3.1.1.3. Hayvan Figürlü Takılar

Art Nouveau sanat akımını incelediğimizde, bu sanat akımı çok çeşitli ve zengin örnekler sunmaktadır. Bu dönemde çiçek motiflerinin yanı sıra birçok hayvan şekilleri de dekoratif unsur olarak kullanılmıştır. Eserlerinde dekoratif unsur olarak yer verdiği hayvan figürleri ve böcek kanatları, genellikle gerçekçilikten uzak ancak anatomik yapısını koruyan bir formda tasvir edilmiştir. Böcek kanatları genellikle yusufçuk başta olmak üzere kelebek kanatlarına yoğunlaşmıştır. Bu açıdan bakıldığında bu akımın estetikten evrildiğini bir kez daha vurgulayabiliriz (Karayel, 2021, s. 138). Art Nouveau, 19. ve 20. yy.'ın başlarında özellikle Avrupa'da etkili olan bir sanat akımıdır. Bu hareket, takı tasarımında öne çıkan çeşitli temaları kapsamıştır. Art Nouveau takıları, özellikle çiçekler ve kadın figürleri gibi doğadan ilham alan motiflerle süslenmiştir, bu motifler akımın büyüleyici güzellik ve doğal formlara olan ilgisini yansıtmaktadır.

Ancak, Art Nouveau takılarının tasarımında sadece estetik güzellik arayışı değil, aynı zamanda dönemin korkuları ve endişeleri de yer bulmuştur. Sanatkârlar, takıları aracılığıyla gizli karanlık temaları ifade etmişlerdir. Özellikle bazı takılarda, tehlikeli ve sevimsiz canlıların, ölümün ve hastalığın sembolleri olarak kabul edilen yılanlar, örümcekler, yarasalar ve güveler gibi unsurlar kullanılmıştır. Bu takılar, o dönemin toplumsal ve kültürel bağlamının yarattığı tehditler ve kaygılarla bağlantılıdır.

Art Nouveau takıları, hem estetik açıdan büyüleyici hem de düşünsel bir derinliğe sahip olmalarıyla öne çıkar. Bu takılar, dönemin ruh halini yansıtan birer sanat eseri olarak kabul edilir ve izleyicilere o dönemin estetik ve felsefi eğilimlerini anlama fırsatı sunar.

Tablo 3.3: Art Nouveau Hayvan Figürlü Tasarımlar

			
Kelebek	Yusufçuk	Yılan	Tavus Kuşu
Ruhun sembolü, değişim, özgürlük, zarafet	Cesaret, tutku, sonsuzluk, dönüşüm	Sonsuzluk, yeniden doğuş, ölüm, tehlike, koru	İhtişam, ebedi hayat, asalet, üreme

Kaynak: <https://www.leopoldmuseum.org/en/exhibitions/12/the-brilliance-of-an-era>, 2023; <https://www.bonhams.com/auction/21036/lot/549/a-plique-a-jour-enamel-and-diamond-dragonfly-brooch/>, 2023; <https://www.tadema-gallery.com/jewellery/d/sibyl-dunlop-arts-&-crafts-pendant-brooch/208192#>, 2023; <https://kameya-cat.livejournal.com/30760.html>, 2023.

Hayvan motifli tasarımların görüldüğü Tablo 3.3'deki takılar incelendiğinde Art Nouveau'nun büyüleyici estetiği, takı tasarımlarında hayvan figürlü motifler ve sembollerle buluştuğunda, her biri farklı anlamlar taşıyan muhteşem eserlere dönüşür. Bu tasarımlar, içerisinde Kelebek, Yusufçuk, Yılan ve Tavus Kuşu gibi sembolleri barındırarak takılarda bu sembollerin derin anlamlarını yansıtmaktadırlar.

Kelebek, ruhun sembolüdür ve değişimi temsil etmektedir. Art Nouveau'nun büyüdü dünyasında kelebek figürleri, takılara dönüşümün ve değişimin bir simgesi olarak sunulmaktadır. Yusufçuk, cesareti ve sonsuzluğu sembolize etmektedir. Takılardaki yusufçuk figürleri, Art Nouveau'nun zarafet ve estetik vurguları ile süslenir, taşıyıcılarına cesaretin ve sonsuzluğun simgesini sunmaktadır. Yılan, ölümün ve yeniden doğuşun sembolüdür. Yılan motifleri, takılarda Art Nouveau'nun karakteristik ince çizgileri ve sembolizmi ile tasvir edilirken, ölümün ve yeniden doğuşun anlamını taşımaktadır. Tavus Kuşu, ebedi hayatı ve asaleti temsil etmektedir. Takılardaki tavus kuşu figürleri, Art Nouveau'nun zarafet ve estetik dokunuşları ile süslenir, taşıyıcılarına ebedi hayatın ve asaletin güzelliklerini sunmaktadır.

Bu figüratif motifler, Art Nouveau'nun karakteristik renk paleti ile canlandırılır. Mavi, sakinlik ve dinginliği sembolize ederken, sarı enerjiyi ve ışığı temsil eder ve kırmızı aşkın ve tutkunun rengidir. Bu semboller ve renkler, takıların derinliğini ve anlamını daha

da arttırmaktadır. Art Nouveau'nun estetik incelikleri, bu takıların ruhunu ve güzelliğini en yüksek seviyede yansıttığı varsayılmaktadır.

3.1.2. Takı Sanatında Art Nouveau Akımı'nın Yansımasının Görüldüğü Ülkeler

Art Nouveau sanat hareketinin erken gelişimi, 19. yy. boyunca dünyada sanayileşme açısından en iyi gelişmiş ülkelerinden olan İngiltere'de ilk olarak ortaya çıkmış ve daha sonrasında diğer Avrupa ülkelerinde yayılmaya başlamıştır (Turan, 2017, s. 37). Sanat akımı çoğu ülkede etkili olmak ile birlikte bilhassa bazı ülkelerde daha fazla ön planda olmuştur. Art Nouveau sanat akımı benimsendiği ülkede çeşitli ideolojiler göstermiştir. Bu yeni sanat hareketi, benimsendiği ülkede otantik karakter özellikleri göstermiş olup ülkede farklı alanlarda farklı yöntemler, çeşitli fikirler geliştirilmiş ve Art Nouveau sanat akımını etkilemiştir (Ayaydın, 2015, s. 63).

3.1.2.1. İngiltere

Art Nouveau sanat akımı İngiltere, Sanayi Devrimi'nin doğduğu hem de akımın önemli sanatkarların bulunduğu önemli bir konuma sahipti. Sanatçı ve zanaatkarları buluşturan sanat akımları yeni açılan müzeler ve düzenlenen sergiler aracılığıyla sanat hareketinin fikirlerini yayma fırsatı bulunmuştur (Ağatekin ve Turan, 2019, s. 1358). Gerek sosyal gerekse de politik çıkarımlar dikkate alınarak ve seri üretimden kaçınarak el işçiliğinin hassas dokunuşları ile mücevherleri tasarlamak Art Nouveau sanat akımı stilini temel alan takı tasarımcılarının en önemli amaçlarından biri haline gelmiştir. İngiltere toplumunda kadınların sosyal yaşamdaki rollerinin başkalaşması ile dönemin sanat akımından etkilenen takı sanatkarlarına her daim ilham olan kadınların kısıtlanmış hayatlarından sıyrılması iddialı takıların tasarlanmasında İngiltere için önemli bir faktördü. Birleşik Krallık'ta, Liberty and Co. Adı, Art Nouveau ve modern İngiliz mücevher sanatı ile eş anlamlıdır. Liberty'nin tasarımcıları benzersiz Art Nouveau sanat akımının kendine has motiflerini kullanmasa da soyut motiflerin yer aldığı Liberty takıları, Art Nouveau'nun özelliklerinden biri olan çizgilerin önemini vurguladı (Kartal, 2005, s. 104).

İngiltere de takı sanatı ile ilgilenen ünlü sanatçılar: Arthur Losenby Liberty, Charles Robert Ashbee, Henry Wilson, Arthur Gaskin, Charles Horner, Murrle, Benett ve Company gibi sanatkarlar tarafından Art Nouveau akımının stilini yansıtmışlardır.

Görsel 3.1: Charles Robert Ashbee, Kardelen Pandantif, İngiltere, 1863-1942

Kaynak:<https://www.tademagallery.com/jewellery/d/guild-of-handicraftsnowdrop-pendant/208724>, 2023.

İngiltere'nin önde gelen tasarımcılarından biri olan Charles Robert Ashbee imzalı pandantif 1863-1942 yılları arasında tasarlanmıştır. Görsel 3.1'deki İngiliz tasarımcı ve kuyumcu Ashbee, Art Nouveau stilinin ruhunu tasarımlarına yansıtarak sanat akımı içerisinde tasarımları ile takı sanatına farklı bir yön kazandırdı. Kardelen adını verdiği kolye ucu emay ile renklendirilmiş olup sitrin ve akuamarin taşları ile süslenerek kıvrımlı hatlardan oluşan bu kolye sanatçının narin dokunuşları ile eşsiz bir hal almıştır.

3.1.2.2. Fransa

Art Nouveau akımı 1890'ların ortalarında sanat hareketi ile yeni nesil tasarımcıların tercihi olarak geliştirilmiş ve ortaya çıkmıştır (Kartal, 2005, s. 106). Fransız halkı kadın özgürlüğünü ve çalışmasına karşı pek istekli değildi. Dönem içerisinde kadınlara erkekler ile eşit haklar tanınacak olması durumunda nelerin getireceğini bilmiyorlardı ve bu durum Fransız toplumunu korkutuyordu. Kadınlar şehir dışında okumaya ve çalışma hayatına başlayınca doğum oranları düşecek ve Birinci Dünya Savaşı'nın ardından olabilecek savaşlar için yeterli asker doğmayacaktı. Art Nouveau stili takılarının kadın odaklı olmasının bir diğer sebebi de buydu. Nouveau sanat akımı takıları kadın figürlerini uzun dalgalı saçlar, cezbedici bir yüz ve çoğunlukla çıplak olan figürler sevimli yüzler ve tehditkâr olmayacak şekilde takılara ve tuvallere tasvir edildi. Takı tasarımcıları, sınırsız hayal güçlerini kullanarak fantastik canlılardan denizkızları ve perileri takılarına yansıttılar. Fransız toplumu kadınları ne kadar çekici

görse de karanlık bir taraflarının olduğunu hep düşündüler. Bu çelişkiyi simgeleyen Salome ve Médusa gibi karanlık ruhlu kadınları da takılarına tasvir ettiler.

Bu dönemde değerli taşların kullanımı tasarımları sınırlandırmasından dolayı, yeni tasarımcılar yarı değerli taşlardan olan kalsedon, kristopraz, zirkon, ametist, opal, topaz, yeşim ve oniks gibi çeşitli taşlar kullanmışlardır. Malzemelerdeki farklılıklar bunlarla sınırlı değil, Rene Lalique'nin tasarımlarında boynuz, bağa ve özellikle, figüratif çalışmalarında insan tenini tasvir etmek için fildişi 18. yy. sonu sanatçıları tarafından kullanılmıştı. Rönesans'ta yaygın emay tekniğinin ve özellikle transparan emayın geri dönüşü, portrelerin gerçekçi etkiler yakalamasına ve değerli taşların renklerini taklit etmesine yardımcı oldu (Kartal, 2005, s. 106). Fransa da takı sanatı ile ilgilenen sanatçılar: Georges Fouquet, Lucien Gaillard, René Lalique, Sarah Bernhardt, Liane de Pougy, Alphonse Mucha gibi sanatkârlar tarafından Art Nouveau akımının stilini yansıtmışlardır.

Görsel 3.2: Lucien Gaillard, Peri Broş, Fransa, 1900

Kaynak: <https://nasvete.com/art-nouveau-style-jeweler-lucien-gaillard/>, 2023.

Art Nouveau takılarının Fransa'nın ünlü mücevher tasarımcısı ve Art nouveau sanat akımı içerisinde önde gelen temsilcilerinde biri haline yaratıcılık ve el sanatları içerisindeki yetenekliliği ile tanınan Lucien Gaillard bu peri broşu 1900 dolaylarında yapmıştır. Görsel 3.2'deki Art Nouveau tarzını zarafetini yansıtan kadın figürü ile birleşen kelebek kanatları figüre olağanüstü bir güzellik katmaktadır. Kelebek kanatlarına uygulanan emay ve gül kesim elmaslar ile süslenen broş göz kamaştırıcı bir hale bürünerek sanatkârın yaratıcı bakış açısını gözler önüne sermektedir.

3.1.2.3. Belçika

Art Nouveau tüm Avrupa'yı etkisi altına almış, ancak Brüksel her zaman sanat hareketinin başkenti olmuştur. 19. yy.'ın sonuna doğru Brüksel sanat akımı içerisinde büyük bir gelişme yaşadı ve Avrupa ülkelerinde yaşayan sanatkârlar eserlerini sergilemek için bu kente getiriyorlardı (Karakuş, 2018, s. 33). Sanayi devrimi sınıfsal ayrımı beraberinde getirerek, burjuvazimin artmasına neden olmuştur. Sanatta ve sanat ticaretinde yeni zevklerin gelişmesi ile yazılı basın ve akademi dışında oluşan çeşitli hareketler Belçika'da Art Nouveau akımının gelişimini hızlandırdı (Turan, 2017, s. 80). Belçika da takı sanatı ile ilgilenen ünlü sanatçı Philippe Wolfers takılarında Art Nouveau gibi sanatkârlar tarafından Art Nouveau akımının stilini yansıtmışlardır.

Görsel 3.3: Philippe Wolfers, Nike Broş, 1902

Kaynak:https://commons.wikimedia.org/wiki/File:PhilippeWolfers_for_Wolfers_Fr%C3%A8res_-_Nike%C3%A8_brooch_-_1902_Collectie_Koning_Boudewijnstichting_-_Voormalige_verzameling_Marcel_Wolfers.jpg, 2023.

Art Nouveau sanat akımının ünlü mücevher tasarımcısı Philippe Wolfers, (1858-1929) imzalı Görsel 3.3'deki Nike adlı bu broş gösterişli altın broş Brüksel'de 1902 dolaylarından tasarımı takı haline getirilmiştir. 'Nike' broş'un merkezinde carnelian taşından oyulmuş kadın yüzü oturtulmuştur. Plique-à-jour emay uygulanan bir çift kanatta birçok renk yer almaktadır. Üst kısımda kanatları tutan, iki adet yuvarlak yakut taşı ile kare zümrüt kıvrımlı dalgalar ile kanatlara monte edilmiştir. Uç kısım da kare kesim yakut ve inci detayı takıyı görkemli bir hale getirmiştir.

3.1.2.4. İspanya

Takı sanatında Art Nouveau sanat hareketi en çok İngiltere, Fransa ve Almanya etkilese de Avrupa'nın başka ülkeleri de sanat akımı içerisinde önemli tasarımcılar yetiştirmiştir. İspanya'nın Art Nouveau sanat hareketi büyük ölçüde mimari tasarımlarla sınırlandırılmıştı. Sanat hareketi içerisinde önde gelen kuyumculardan, Luis Masrera (1872-1958), Art Nouveau stilini takılarına yansıtarak önemli parçalar yaptı. 1900 Paris Sergisinde Lalique'nin çalışmalarını gördükten sonra Masrera, Barselona'ya döndü ve dükkânını 6 aylığına kapattı; bu süre içinde tüm geleneksel mücevher stokunu bitirerek Art Nouveau tarzında yeni tasarımlar üretmeye başlamış ve takılarında geleneksellikten çıkıp modern takılara geçiş yapmıştır (Misiorowski ve Dirlam, 2011, s. 222). İspanya da takı sanatı ile ilgilenen sanatçılar: Luis Masrera, Francisco Durrio de Madron gibi sanatkarlar tarafından Art Nouveau akımının stilini yansıtmışlardır.

Görsel 3.4: Luis Masrera, Pendant/Broş, 1939

Kaynak: [https://www.cellinijewelers.com/jewelry/designer/masrera/woman-in-pro file-brooch-pendant](https://www.cellinijewelers.com/jewelry/designer/masrera/woman-in-pro-file-brooch-pendant), 2023.

Art Nouveau sanat akımının önde gelen Barselonalı sanatçısı Luis Masrera (1872-1958) bu broş-pendant'ı 1939 dolaylarında üretmiştir. Görsel 3.4'deki bu altın broş-pendant "basse taille" tekniği ile arka plana uygulanan açık renkli emay figürün güzelliğini ön plana çıkarmaktadır. Bitkisel temalı çerçeveyi süsleyen kültür incileri ve elmas taşları takıyı büyüleyici hale getiriyor.

3.1.2.5. Avusturya

Avusturya’da Art Nouveau Akımı, Secession Style ile karşımıza çıkmıştır (Turan, 2017, s. 79). 1900’lerin başlarında Avusturya’daki Art Nouveau takıları, her yerde görülen yusufçuklar, kelebekler ve kıvrımlı hatlar uzun bukleli saçlı kadınlar ve doğadaki motiflerden takılar sunan Fransız tarzından model alınarak Avusturya’da Art Nouveau sanat hareketi şekil aldı (Misorowski ve Dirlam, 2011, s. 223). Avusturya’da Art Nouveau sanat akımının diğer ülkelerden ayırt edici özelliklerinden biri de ciddiyetidir. Bu akım içerisindeki sanatçılar daha planlı ve tamamen sıra dışı bir yaşam tarzı geliştirdiler. Günlük yaşamda karşılaşılan nesnelerin tamamen sanat hareketinin ideal anlayışına göre tasarlanması gerektiği üzerinde durdular (Ayaydın, 2015, s. 65). Art Nouveau akımının içerisinde yer alan zanaatkârlar, zaman içinde geliştirdiği bitkisel desenleri benimsemiş ve takılarda yoğun olarak kullanmışlardır.

Avusturya da takı sanatı ile ilgilenen sanatçılar: Koloman Moser ve Joseph Olbrich, Wiener Werkstätte gibi sanatkâr tarafından Art Nouveau akımının stilini yansıtmışlardır.

Görsel 3.5: Koloman Moser, Broş, 1900

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/184295809728490521/>, 2023.

Avusturyalı ünlü tasarımcısı Koloman Moser (1868-1918), Art Nouveau sanat akımı içerisinde Viyana’da muhafazakâr düşünce ile sanat geleneklerini yerle bir ederek yaptığı tasarımlar ile dönemin seçkin kuyumcuları arasındadır. 1900 dolaylarında yapılan Görsel 3.5’deki bu broş Art Nouveau akımının stilini yansıtan en belirgin özelliği olan kıvrımlı çizgilerden oluşan gümüş takı champlevé tekniği kullanılarak mavi, yeşil ve sarımsı tonlarla opak mine kullanılmıştır.

3.1.2.6. Amerika

Amerika Birleşik Devletleri'nde Art Nouveau sanat akımı “modern tarz” adı altında benimsenmiştir. İngiltere ve Fransa'da yetişmiş sanatçıların Amerika'ya göç etmesi ile Art Nouveau hareketi kısa süre içinde yayılmaya başladı (Ayaydın, 2015, s. 65).

19. yy.' da Amerika, giyim ve takı tasarımına dair Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan Art Nouveau sanat hareketi Avrupa modasında kullanılan motifleri taklit ederek tasarımlar ortaya çıkarmışlardır. 19. yy.'ın sonunda, Paris mücevher dünyasında ön plana çıkınca, Amerika Birleşik Devletleri, Londra ve Birmingham'dan büyük miktarlarda moda takı ithal ederek Fransız Art Nouveau üslubundaki takılara yönelmişti. Bu dönem içerisinde Amerika, New Jersey'deki Newark ve Rhode Island'daki Providence seri halde üretim takı yapan merkezler haline gelmiştir. Bu merkezler orta sınıf ve soylu sınıfa yönelik maliyeti yüksek takılardan olan broş, kemer tokası, pandantif, tarak ve şapka iğnesi gibi çok sayıda takı üretimi yapmışlardır (Kartal, 2005, s. 114).

Amerika da takı sanatı ile ilgilenen sanatçılar: Louis Comfort Tiffany, William B. Kerr Co., Unger Brothers gibi sanatkârlar tarafından Art Nouveau akımının stilini yansıtmışlardır.

Görsel 3.6: Louis Comfort Tiffany, Kolye, 1914- 1927

Kaynak:<https://diamondsinthelibrary.com/art-nouveau-necklace-by-louiscomfort-tiffany-of-tiffany-co/>, 2023.

Amerikan Art Nouveau sanatçısı ve tasarımcısı Louis Comfort Tiffany (1848-1933) bu eşsiz gerdanlığı 1914-1927 yılları arasında yapmıştır. Görsel 3.6'da champlevé emay uygulanan uç ve şekilli bağlantılardan oluşan bir çift zincire uygulanan mine mavi

ve yeşil tonlarının kullanıldığı zincirde bölümünde safir ve zümrüt taşları kullanılmıştır. Göz kamaştırıcı olmasının bir kanıtı gibi mavi ve yeşil mine kaplı uç kısım halkasını süsleyen damla şeklindeki sıra dışı renk tonları ile mavi ve mor aura kuvars kristal tasarlanan zincir ile bir uyum yakalayarak Art Nouveau stilini bu kolyede yansıtmıştır.

3.1.2.7. Rusya

17. ve 18. yy. arasında objelerde emay teknikleri Ruslar tarafından yapılmıştır. El sanatları, Bizans Rusya'sında uyarlanması, küçük ölçekli objelerde kullanılmıştır. Eserlerinin çoğu Cloisonné tekniğidir. Ruslar, cloisonné tekniğini kullanmadan önce şeffaf renklerle karakterize edilen plique-a-jour tekniğini geliştirip kullanmışlardır (Üstündağ, 2019, s. 20). Art Nouveau akımı 1910'ların başlarında Neo-Rus adıyla karşımıza çıkan sanat hareketi ortaçağ Bizans-Rus geleneğinden etkilenmiştir. Rusya'da Art Nouveau, Rus tarzı ile ayrılmaz bir şekilde iç içe gelişmiştir. Batı sanatının yeni anlayışından farklı olarak bu üslup, Rus kökenini vurgulayarak ülkenin geçmişi ile birlikte ön plana çıkmasını sağlamaktadır. “Çağdaşlarına, Rus halkının özgün sanat aylayışını gösterterek, Eski Rus sanatına ve bu sanatın öğrenimini vurgulamıştır. (Özakın, 2018, s. 248). Avrupa’da Art Nouveau sanat hareketi alanında yaşanan köklü değişimler ve dönüşümler Rusya’da da yanıt bulmuştur. Sanat, endüstri ve ticaret ile ilişki kurulmaya başlanmış ve sonralarda, yerli öğeler kullanılarak el sanatlarını canlandırılmıştır (Turan, 2017, s. 88). Art Nouveau sanat akımı doğal desenlere avangart bir etki yaratarak sanatçılara ilham kaynağı oldu. Bu sanat akımının doğuşu ve gelişimi hem sanatsal olarak hem de politik çevreyi etkilemiştir. Rusya da takı sanatı ile ilgilenen sanatçılar: Peter Carl Faberge, Ivan Ado, Alexander Moskvın gibi sanatkârlar tarafından Art Nouveaun sanat akımının stilini yansıtmaktadır.

Görsel 3.7: Peter Carl Fabergé, Kolye, 1880-1910

Kaynak:<https://museumjewellery.com/products/russian-faberge-egg-pendant-with-purple-enamel>, 2023.

Rus Çarlarının kuyumcusu Peter Carl Fabergé (1846-1920) tarafından bu pendant yaklaşık 1880 ila 1910 yılları arasında St.Petersburg'da yapılmıştır. Fabergé Art Nouveau sanat akımı içerisinde diğer sanatçılardan farklı olarak yumurta şeklinde tasarımlar üretmiş ve Rusya'daki soylular için tasarlanan Görsel 3.7'deki bu yumurta şeklindeki tasarımlar aynı zamanda Avrupa ülkelerindeki soylularında ilgi odağı haline gelmişti. Eşi benzeri olmayan bu mücevher altın üzerine mor renginde yarı saydam emay kullanılmıştır. Çiçek motifi ile süslenmiş minyatür yumurta gül kesim elmaslar ile süslenmiştir.

3.1.3. Art Nouveau Döneminin Takı Sanatı ile İlgilenen Sanatçılar

Art Nouveau sanat akımında, yer, zaman ve teknik olarak tek düze olarak aynı şekilde gelişmemiş sürekli kendini yenileyen zengin bir sanat akımıdır. Takı sanatı ile ilgilenen dönemin sanatçıları aynı temaları işlemeyerek ve tasarlanan takılar aynı etkileri içermese de, sanat hareketinin bazı ortak noktaları vardır. Takı sanatı ile ilgilenen birçok sanatçıyı ele alıp hayatlarını ve takı sanatına nasıl yöneldiklerini ve yaptığı takılara bu kısımda yer verilmiştir.

3.1.3.1. René Lalique

René Lalique, 1860'ta Champagne'de doğumundan 1945'te Paris'te ölümüne kadar bir sanatçı olarak art arda iki hayat yaşadı ve her seferinde en büyük sanatçılardan biri haline geldi (Desaleux, 2016, s. 2). René Lalique, 20.yy ortaya çıkan modern sanat

akımlarından olan Art nouveau sanat akımı içerisinde ürettiği tasarımlarıyla akımının devlerinden biri haline sanatçı Fransız ünlü mücevher ustası Louis Aucoc'un atölyesinde çırak olarak çalıştı.

René-Jules Lalique Art Nouveau sanat akımı içerisinde takı sanatına getirdiği yenilikler ile ünlendi ve bu tarzın Fransa'daki stilin Avrupa ülkelerinde yayılmasında başlıca isimlerden biri haline geldi. Çalışmalarında plastik unsurları ön plana çıkararak perspektifli bakış açısıyla heykelsi takı tasarımlarına farklı bakış açısıyla imzasını atan sanatkâr takılarında boynuz, fildişi, cam gibi malzemeleri kullanmıştır (Ağatekin ve Turan, 2019, s. 1363). Lalique, Fransa'nın önde gelen Art Nouveau takı tasarımcıları arasında yer almaktadır. René-Jules Lalique tasarımlarında yeni fikirler ortaya çıkararak hareket içerisinde hayal gücünün sınırlarını zorlayan takılar üretti. Art Nouveau akımının ruhunu takılarında tamamlayan sanatçı yeni temalar ve teknikleriyle sanat akımının içinde yer alan diğer sanatçılara ışık tutmuştur (Elsaid, 2015, s. 1580). Rene Lalique tasarladığı takılar ile devrim yaratarak ve Art Nouveau sanat akımı içerisinde cam eserleriyle ünlenerek Fransa'daki stilin Avrupa ülkelerinde yayılmasını sağlayan isimlerden biri olmuştur. İlk çalışmalarında, plastik öğeleri ön plana çıkararak perspektifli ve heykelsi takı tasarımlarına imza atan sanatkâr boynuz, fildişi, cam gibi birçok materyali bir arada kullanmıştır (Ağatekin ve Turan, 2019, s. 1363). Takı sanatkârı ve zanaatkârı olarak uzun yıllar ününü koruyan sanatçı 1900 tarihinde düzenlenen Paris Uluslararası Sergisinde sanatının doruklarında olan sanatçı cam sanatı üzerine eserler üretmeye başladı. Ürettiği cam eserlerinin çoğunu zaman zaman takılarına uyarladı.

Görsel 3.8: Art Nouveau, René-Jules Lalique, Kolye Ucu, 1905

Kaynak:<https://rlalique.com/blog/?tag=rene-lalique-jewelry-and-r-lalique-jewelry>, 2022.

Art Nouveau sanat hareketine tasarımlarıyla yön veren Fransız mücevher tasarımcısı René-Jules Lalique tarafından imzalı inci sarkıt kolye 1905 dolaylarında üretilmiştir. Görsel 3.8'deki kolyenin tabanında üçgen cabochon şeklinde kesilen fasetli elmas taş altın metalini renklendirmede enamel (mine) tekniği tercih edilmiştir. Sarkıt kolyenin ana yapısını oluşturan kaya kristalinin içi oyulmuş şekilde çıplak kadın figürü ile bitkisel desenli tema işlenmiştir. Son olarak üst kısımdaki cabochon elmasların ve kaya kristalinin stilize edilip metali emay tekniği ile kaplayan sanatkâr takıyı dikkat çekici hale getirmiştir.

3.1.3.2. Louis Aucoc

Louis Aucoc, 1850'de, tanınmış bir kuyumcu ailesinde mensup olarak dünyaya geldi. 1850 – 1932 yılları arasında Paris'te yaşayan sanatçı babası ve erkek kardeşi André ile birlikte çalışan Aucoc Art Nouveau sanat akımının ileri gelen takı tasarımcısı ve kuyumcusuydu. Bu, onun Art Nouveau sanat hareketinin belirleyici bir figür olması yolunu açtı ve Paris mücevher tarihine önemli bir katkıda bulundu (https://www.wikiwand.com/en/Louis_Aucoc, 2023).

Babası, 1854'te Rue de la Paix'de bulunan işletmenin yönetimini devraldı ve daha fazla odaklanmak için şirketi genişletti. Art Nouveau sanat akımında ve kuyumculukta kendini daha çok geliştirip ilerletmek Art Nouveau ustası René Lalique'nin 1876'dan 1878'e kadar iki yıl boyunca şirkette çıraklık yaptı. Kısa sürede bir kuyumcu ve zanaatkâr olarak ün kazandı ve mücevher tasarımında yenilikçi olmasa da işçiliğinin kalitesi örnek teşkil ediyor. Şirket, Louis'in çalışmalarının büyük beğeni topladığı birçok büyük uluslararası sergiye katıldı (<https://www.hancocks-london.com/maker/aucoc-louis/>, 2022).

Görsel 3.9: Art Nouveau, Louis Aucoc, Broş, 1990

Kaynak: <https://www.tademagallery.com/jewellery/d/the-birth-of-venus/56135#>, 2022.

Görsel 3.9'daki Louis Aucoc "Venüs'ün Doğuşu" adını verdiği broşunda altın, platin, elmas ve barok incisi kullanmıştır. Altın metalin üzerine mine (emay) tekniğini kullandığı görülmektedir. Takıda Venüs'ün saçlarını saran denizyıldızında kullanılan elmas detayları takıya farklı hava katmaktadır. Yosun ve denizyıldızı detayları Venüs'ün denizden doğduğunu simgelemektedir.

3.1.3.3. Georges Fouquet & Charles Destrosier

Georges Fouquet, babasının 1895 yılında ünlü tasarımcı Charles Desrosier ile birlikte kurduğu mücevher şirketini devralarak emaye ve dekoratif taşlarla renklendirilmiş mücevherler üretmeye başladı. Ayrıca Georges Fouquet mücevher tasarımlarını altından, narin çiçek motifleri ile fantastik tasarımlar üretmiştir (Şaman ve Duru, 2015, s. 101). Fouquet kurduğu mücevher şirketinde Alphonse Mucha, Etienne Tourette ve Charles De Rosier gibi dönemin ünlü tasarımcıları ile beraber çalışmıştır. Georges Fouquet ve Alphonse Mucha bu iki tasarımcı, 1899'dan 1901'e kadar işbirliği yaptı; bu dönemde, Mucha, Fouquet'nin Paris'teki atölyesinde yapılmış bir dizi takı tasarlamakla kalmadı, aynı zamanda Rue Royale Paris'de iç dekorasyonlarına özellikle takılarla uyumlu görkemli yeni bir Fouquet showroom tasarladı.

Georges Fouquet ile birlikte çalışan tasarımcılardan biri olan Eugène Grasset'in öğrencisi olan Charles Derosierdir. Derosier zaman içerisinde takı tasarımlarını daha zarif hale getirerek kısa zaman içerisinde popüler hale gelmiştir. Charles Derosier özellikle

malzeme seçimleri ve tasarımlarında kullandığı renkler ile tasarımlarını benzersiz kılmaktadır.

Görsel 3.10: Art Nouveau, Georges Fouguet, Kolye Ucu, 1905

Kaynak: <https://www.christies.com/lot/lot-6091607>, 2022.

Art Nouveau sanat hareketinin en önde gelen tasarımcılarından olan Fransız mücevher tasarımcısı Georges Fouguet tarafından imzalı inci sarkıt kolye 1905 dolaylarında üretilmiştir. Görsel 3.10'daki bitkisel motiflerin kullanıldığı kıvrımlı çizgiler ile stilize edilmiştir. Deve dikenini motifi metalin yüzeyine uygulanan dikensi izlerin şeffaf emay uygulanarak oluşturulan metal doku kolye ucunda farklı bir efekt oluşturmuştur. Art Nouveau sanat akımının temel özelliklerini kıvrımlı hatları ile yansıtılan kolyede bir diğer vazgeçilmezlerden olan barok incileri kolye ucunda tamamlayıcı bir hal alıyor.

Görsel 3.11: Art Nouveau, Charles De Rosier, Broş, 1901 Londra V&A South Kensington Müzesi Koleksiyonundan

Kaynak: <https://collections.vam.ac.uk/item/O88348/brooch-fouguet-georges/>, 2022.

Art Nouveau sanat akımı içerisinde önde gelen tasarımcılarından biri haline gelen Fransız tasarımcı Charles De Rosier' in tasarladığı Görsel 3.11'deki bu broş 1901 dolaylarında Georges Fouquet tarafından üretilmiştir. Sanatkâr doğadan aldığı ilham ile çiçek ve eşekarasının kullanıldığı altın broş zarif kıvrımlı çiçek gövdesi stilize edilerek tasarlanmıştır. Metal yüzeyi emay tekniği ile renklendirilerek tasarıma farklı bir tarz katmıştır. Art Nouveau sanat akımı klasiği olan bu broş dönemin tüm tipik özelliklerini yansıtmaktadır.

3.1.3.4. Lucien Gautrait

Lucien Gautrait, Art Nouveau döneminin en seçkin kuyumcularından biriydi. Meslek hayatına 1900 yıllarında Léon Gariod'in yanında tasarımcı olarak çalışmaya başladı. Gautrait'in ürettiği takıların çoğunluğu, Lalique'in takılarından esinlenip taklit ettiğini ortaya koyan birçok pendentif ve broşlar vardır. Kompozisyonları, ayırt edici bir şekilde dekoratif bir karaktere sahiptir. Ayrıca zincirler ve tokalar gibi ekli işlevsel parçalarla sallanan formları tercih eder. Gautrait, emaye kuş parçaları, özellikle gür, yoğun renkli ve ışıltılı tüylere sahip tavus kuşları yaratmada çok yetenekliydi. İnce işlenmiş altın ve emayelerin etkisi kullanım yönünden barizken, değerli taşlarla takılarına ince bir vurgu sağlar. Gautrait'e atfedilen eserinde, zarif şekilde yontulmuş kadın yüzleri ve olağanüstü parlak mine işçiliğiyle de dikkat çekmektedir (<https://www.incollect.com/artists/luciengautrait?artist=52912&type=artist>, 2022).

Görsel 3.12: Art Nouveau, Lucien Gautrait, Broş ve Kolye Ucu, 1900

Kaynak:<https://moomindeco.tumblr.com/post/150685032309/designed-by-gautrait>, 2022.

Lucien Gautrait, tasarladığı Art Nouveau tarzı mücevheri, hem kolye ucu hem de broş olarak kullanılabilecek bir şekilde üretilmiştir. Gautrait' in tasarladığı bu takının merkezini bir kadın başı oluşturmaktadır. Görsel 3.12'deki altın renkli ana hatların arasında gravür tekniği uygulanmıştır. Oluşturulan ana hatlar metalde plique-à-jour tekniğini kullanarak yarı saydam olan figürün başındaki tavus kuşu renkli emayelerin geçişleri ile iki adet kullanılmış fasetli pırlantalar döneme uygun olarak takıya stilize edilmiştir.

3.1.3.5. Henri Vever

1854'ten 1942'ye kadar yaşayan Henri Vever'in büyükbabası lider şirketi Maison Vever Paris mücevher firmasını kurdu. Henry ve kardeşi Paul 1881'de işi devraldı ve yaratıcı tasarım ve mücevher üretimine geçti. Lalique gibi Henri Vever de büyük bir ödül kazandı (Misiorowski ve Dirlam, 1986, s. 218). Henry Vever, dönemin ünlü tasarımcıları Eugène Gnasset ve Etienne Tourette ile de çalışmış ve 1900 Paris Fuarı'nda altın madalya kazanmıştır. Henry Vever, elmas, yakut, safir ve zümrüt gibi değerli taşları farklı olarak yoğun bir şekilde kullanmıştır (Şaman, 2013, s. 64).

Yeni kuyumcular yakutları, zümrütleri, safirleri ve elmasları, daha ucuz mücevherleri ve Lalique ve diğerleri tarafından tercih edilen malzemeleri kullanmaya devam ettiler. Vever saç tarakları tasarımlarıyla da ünlüdür. Plique-A-jour tasarımlarında mine tekniği ile tatlı su incileri ve organik desenli boynuzları kullanmıştır. Henri Vever aynı zamanda bir yazar ve sanat eleştirmenidir. Yeni; Üç ciltlik 19. yy. eseri, mücevher üzerine zengin bilgiler içerir, La Bijouterie Française au XIX Sidcle (1906-1908). Art Nouveau'nun en büyük kuyumcularından biri haline geldi (Misiorowski ve Dirlam, 1986, s. 218). Vever 19. yy. Fransız mücevher koleksiyonunun tamamını Dekoratif Sanatlar Müzesi'ne sundu. Birinci İmparatorluktan Art Nouveau'ya kadar 350'den fazla eseri bunlardan Vever'in koleksiyonundaki 60 adeti Maison Vever'e aittir. Henri Vever modern sanata dayalı mücevherlerin ortaya çıkmasına katkıda bulundu, mine sanatında ustalaştı ve takılarında boynuz, fildişi ve opal kullandı (<https://thefrenchjewelrypost.com/en/style/henri-vever-the-art-nouveau-jeweler/>, 2022).

Görsel 3.13: Art Nouveau, Henri Vever, Sylvia Kolye Ucu, 1900

Kaynak:<https://thefrenchjewelrypost.com/en/style/henri-vever-the-artnouveau-jeweler/>, 2022.

Art Nouveau önde gelen tasarımcılarından olan Fransız kuyumcu Henri Vever Sylvia adını verdiği bu kolye ucunu 1900 yılında üretmiştir. Görsel 3.13'deki sylvia kolye ucu zarif kadın vücudu ile hassas kelebek kanatları ile buluşturan sanatkâr zarafeti takıya yansıtmıştır. Kolye ucunun kanat kısımlarında basse taille tekniği ile açılan oyuklar renkli emaylar ile kaplanmıştır. Kanat kısımlarında ve baş kısmında çok sayıda kullanılan gül kesim pırlantalar kolye ucuna ışıltı kazandırıyor. Art Nouveau stilini yansıtan bu kolye ucu Paris'te Evrensel Sergide sergilenen en özel parçalardan biriydi.

3.1.3.6. Lluís Masriera

Lluís Masriera i Rosés (1872-1958) çok yönlü bir sanatçıydı: kuyumcu, takı tasarımcısı, ressam, yazar, oyun yazarı, set tasarımcısı, sanat eleştirmeni ve koleksiyoncu, ama dönemin en ünlü kuyumcu yüzlerinden biri haline geldi. İspanya'nın en önemli sanatçılarından biri olan Masriera i Rosés küçük yaşlardan itibaren resme, özellikle enamel tekniğine yoğun bir ilgisi vardı ve 17 yaşında Cenevre'de bu teknikte ilgili eğitim almaya karar verdi ve burada iki yıl boyunca Limoges tekniğinde ustalaştı.

Dönemin önde gelen kuyumcusu René Lalique'in (1860-1995) çalışmalarını keşfettiği 1900 Exposition Universelle'i ziyaret etmek için Paris'e gitti. Lluís Masriera i Rosés'in gördüğü çalışmalar kariyerinde farklılaşmaya yol açtı ve 1901 yazında yeni bir koleksiyon üzerinde çalışmaya başladı. Aynı yılın 21 Aralık'ında Barselona'daki Calle Ferrán'daki aile dükkânının vitrininde sergilendi. Sanatçının çalışmaları son derece yenilikçi ve şehveti yansıtmaktadır (<http://revistacultural.ecosdeasia.com/el-japonismo->

de-la-familia-masriera-ii/, 2022). Lluís Masriera aile geleneğini sürdürerek ressamlık ve mücevher tasarımcılığını devam ettirmiştir.

Görsel 3.14: Art Nouveau, Lluís Masriera, Lütuf Broş

Kaynak: <https://www.masriera.com/en/product/grace/>, 2022.

Art Nouveau sanat hareketinin ünlü tasarımcılarından olan İspanyol sanatkâr Lluís Masriera, (1872-1958) kadın ve doğanın mistik kaynaşmasından aldığı ilham ile lütuf adını verdiği bu broşu Barselona’da tasarlayıp üretmiştir. Görsel 3.14’de evreninin ve kadınsı şehvetin yer aldığı bu broşta peri kanatlarının ihtişamını artırmak için gül kesim elmas taşlarıyla bezenmiştir. Peri kanatlarında basse taille tekniği kullanılarak oyuklar oluşturulmuş ve renkli emaylar ile kaplanmıştır. Altın peri broş kıvrımlı çizgiler ile oluşturulan elbisenin uç kısmından sarkan damla kesim elmas, her açıdan kusursuzluğu ile dikkat çekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
UYGULAMALAR

4.1. ART NOUVEAU AKIMINDAN ESİNLENEREK YAPILAN TASARIMLAR

4.1.1. Zerâfet

Zerâfet adı verilen bu çalışmanın nasıl yapıldığını ve hangi aşamalardan geçtiğini anlatıyor. İşte bu açıklamanın aşamaları:

- *Tasarım Aşaması:* İlk olarak, resimdeki çalışmanın temel tasarımı kâğıt üzerine çizilmiş veya tasarlanmıştır. Bu aşamada, lale deseninin nasıl görüneceği ve takının nasıl olacağı planlanmıştır. Tasarımın detayları bu aşamada belirlenmiştir.
- *Yapım Aşamaları:* Tasarımın ardından, takının yapım aşamalarına başlamıştır. Bu aşamada, takının her bir bileşeni ve parçası ısıtılarak birbirine kaynaklanarak birleştirilmiştir.
- *Tesviye ve Cila İşlemleri:* Takının yapımı tamamlandıktan sonra, takının yüzeyi ponza cila işlemleriyle düzeltilerek takı daha parlak ve çekici hale getirilmiştir.

Görsel 4.1: Kolye Ucu, Eskiz Çalışması

Görsel 4.2: Kolye Ucu, Yapım Aşamaları

Görsel 4.3: Zerâfet, Kolye Ucu

Görsel 4.1’deki bu çalışma Art Nouveau’nun büyülü dünyasından ilham alarak tasarladığım kolye, doğanın zarafetini ve estetiğini yansıtmak için tasarımının temelini oluşturdu. Lale deseninin büyüüne kapılarak, bu özel tasarımı yaratmaya başladım.

Görsel 4.2. Kolyenin ana elemanı, ince altın tel ile şekillendirdiğim zarif bir lale çiçeğiydi. Lalenin yaprakları, doğanın eğri çizgilerini taklit ederken, çiçek başının güneş ışığının pırlıltısıyla parlıyormuşçasına yansıtıyor. Bu lale motifini çevreleyen dallar, bitkilerin doğal serpintisini anımsatmaktadır. Tasarımın zarif formu ve lale motifinin helikonik bir biçime dönüşmesi tasarımın merkezinde vurgulanmıştır. Bu tasarım, dış kısımlara doğru genişleyerek bir bütünlük oluşturur. Tasarım malzeme olarak pirinç alaşımı farklı yapılarda kullanılmıştır. Metal süsleme tekniklerinde olan güverse yaprak formunun orta kısımlarında kullanılarak takıda bir altın oran sağlanmıştır.

Görsel 4.3. Tasarımın son aşamasında, tesviye işlemleri yapılarak takıda oluşan kusurlar giderilmiş ve cilalama işlemi yapılmıştır. Bu işlem, tasarımın kusursuz bir şekilde tamamlanmasını ve çekici bir etki kazanmasını sağlamıştır. Sonuç olarak, bu tasarım doğadan ilham alarak Art Nouveau tarzının temel özelliklerini yansıtan zarif ve estetik bir kolye ucu olarak ortaya çıkmıştır. Bitkisel temaların tasarımda kullanılması, insanların doğanın güzelliklerine olan hayranlığını ve saygısını yansıtırken, farklı üsluplarla tasarımlara ilham kaynağı olmuştur. Tasarım, doğanın güzelliğini somutlaştırmak amacıyla zarif bir şekilde stilize edilmiştir. Doğanın organik formları, takıdaki zarif formuyla yansıtılmıştır.

4.1.2. Nazenin

Nazenin adı verilen bu çalışma, Art Nouveau sanat akımının özgün tasarım anlayışından ilham alarak tasarlanan zarif bir takıyı yansıtmaktadır. İşte bu tasarımın üretim aşamaları ve süreci hakkında daha fazla bilgi:

- *Tasarım Aşaması:* İlk olarak, bu özel takının tasarımı kâğıt üzerine çizilerek başlamıştır. Ortanca çiçeğinden ilham alınarak tasarlanan bu mücevherin, tasarım aşaması detaylı taslaklar ve planlarla oluşturulmuştur. Art Nouveau etkisiyle doğadan alınan ilham ile bu özel çiçeğin zarif yapısını tasarlanarak kâğıda yansıtılmıştır.
- *Yapım Aşamaları:* Tasarımın ardından, takının yapım aşamaları sıralı bir şekilde göstermektedir.
- *Ponza Cila İşlemleri:* Takının yapımı tamamlandıktan sonra, son aşamada ponza cila işlemleri uygulanmıştır. Bu işlem, takının yüzeyini düzeltmek ve parlatmak için kullanılan bir tekniktir. Takının son halinin daha çekici ve parlak olması sağlanmıştır.

Görsel 4.4: Kolye Ucu, Eskiz Çalışması

Görsel 4.5: Kolye Ucu, Yapım Aşamaları

Görsel 4.6: Nazenin, Kolye Ucu

Görsel 4.4'deki bu çalışma, Art Nouveau sanat akımından ilham alınarak oluşturulmuştur. Tasarımın ana ilham kaynağı, Art Nouveau'nun karakteristik öğelerinden biri olan ortanca çiçeğidir. İnce ve zarif dalların üst kısımlarını saran küçük çiçeklerin birleşimi, adeta bir kartopunu gibi ince dalların tutkulu bir şekilde sarılmasıyla tasarımın merkezinde yer alır. Bu tasarım, doğanın henüz keşfedilmemiş güzelliklerinden esinlenerek bitkisel motifleri narin bir şekilde stilize ederek vücudu süslemek amacıyla üretilmiştir. Bu özel tasarım, farklı malzemelerin ustalıkla bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Malzemeler arasında kültür incisi, zirkon taş ve pirinç alaşımı bulunmaktadır.

Görsel 4.5. Oval şeklindeki taşlara taş yuvaları yapmak için ince şerit şeklinde kesilen pirinç plakalar kullanılır. Her bir taşın boyutları ve yapısı özenle dikkate alınır. Taş yuvalarının uç kısımları kaynak işlemiyle dikkatlice sabitlenir. Bu aşama, taşların güvenli ve estetik bir şekilde yerleştirilmesi için kritik bir rol oynar. Sabitlenen taş yuvalarına özenle seçilen zirkon taşları yerleştirilir. Taşlar, taş yuvalarını sıvama tekniği kullanarak sıkıca sabitlenir.

İnce pirinç tellerden hazırlanan halkalar, her bir taş yuvasına özenle yerleştirilir ve kaynak işlemiyle sıkıca sabitlenir. Bu halkalar, takının ana temasını yansıtan doğanın döngüsünü hatırlatan zarif süslemelerle süslenir. Farklı boyutlarda kesilen zincirler, taş yuvalarındaki halkalardan geçirilir ve halkalar kapatılır. Bu zincirler, Art Nouveau döneminin temel temasını yansıtmaktadır. Her bir halka, doğanın döngüsünü ve zarafetini anımsatan detaylarla süslenerek tasarımın özgünlüğünü vurgular.

Görsel 4.6. Tasarımın son aşamasında, takıda oluşabilecek küçük kusurlar giderilmiş ve mükemmel bir sonuç elde etmek için titiz bir tesviye işlemi uygulanmıştır.

Bu işlem, takının her yönüyle kusursuz ve dikkat çekici olmasını sağlamıştır. Ardından cilalama işlemi uygulanarak tasarımın yüzeyi son derece parlak ve çekici bir etki kazanmıştır. Sonuç olarak, bu tasarım, Art Nouveau tarzının temel özelliklerini taşıyan ve doğadan ilham alan zarif ve estetik bir kolye ucu olarak ortaya çıkmıştır. Bitkisel temaların kullanılması, tasarımın sadece estetik bir öge olmanın ötesinde, doğanın güzelliğini yansıtmaktadır.

4.1.3. Berceste

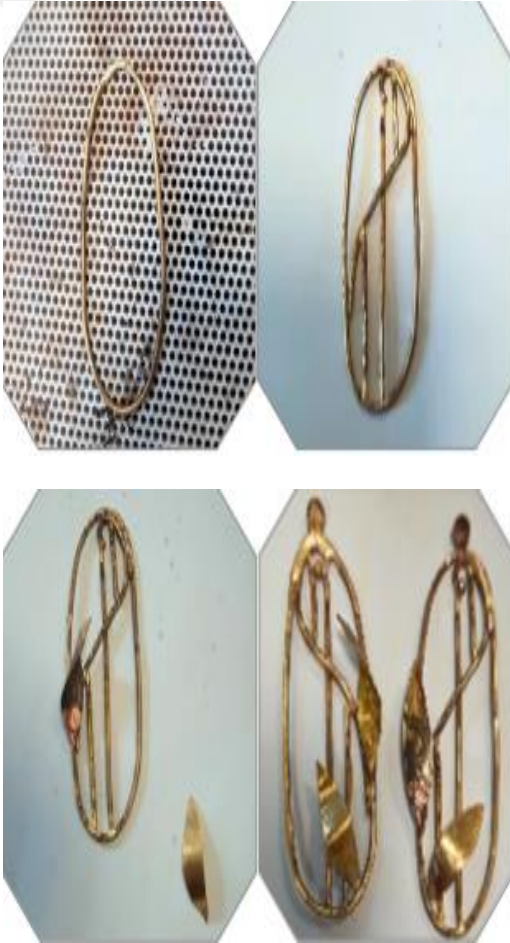
Berceste adı verilen bu çalışma, Art Nouveau sanat akımının özgün tasarım anlayışından ilham alarak tasarlanan zarif bir takıyı yansıtmaktadır. İşte bu tasarımın üretim aşamaları ve süreci hakkında daha fazla bilgi:

- **Tasarım Aşaması:** Bu tasarım, üretim aşamalarından önce kağıt üzerinde tasarlanıp çizimleri yapılarak başlamıştır. İlk olarak, tasarımın fikirleri ve ana hatları kâğıda dökülmüş ve çizimlerle somutlaştırılmıştır. Bu aşama, tasarımın temel planını ve estetik vizyonunu belirlemek için kritik bir adımdır.
- **Yapım Aşamaları:** Tasarımın bir sonraki aşaması, üretim aşamalarıdır. Bu aşamada tasarımın fiziksel olarak hayata geçirilmesi için gerekli adımlar atılmıştır. Malzemelerin seçimi, işlenmesi ve tasarımın şekillendirilmesi bu süreçte gerçekleşir. Her adım özenle ve ustalıkla tamamlanır, böylece tasarımın özgünlüğü ve estetiği korunur.
- **Ponza Cila İşlemleri:** Son aşamada, takının pürüzsüz ve parlak bir görünüme sahip olması için ponza cila işlemleri tamamlanır. Bu işlem, tasarımın son halini netleştirir ve her ayrıntısının öne çıkmasını sağlar. Tasarımın son hali bu aşamada gözler önüne serilir.

Görsel 4.7: Küpe, Eskiz Çalışması

Görsel 4.8: Yapım Aşamaları

Görsel 4.9: Berceste, Küpe

Görsel 4.7'deki bu küpe tasarımı, Art Nouveau sanat akımının temel özelliklerinden biri olan zarif kıvrımlı hatlardan ve doğanın motiflerinden ilham alarak yaratılmıştır. Tasarımın merkezinde yer alan zarif kıvrımlı hatlar, yaprak motifleri ile bir araya getirilerek stilize bir desen oluşturulmuştur. Bu tasarım, doğanın dengesini yansıtmayı amaçlamaktadır. Tasarım malzeme olarak pirinç alaşımı farklı yapılarda kullanılmıştır.

Görsel 4.8. Metal süsleme tekniklerinde olan güverse kıvrımlı hattın uç kısmında kullanılmış olup çeşitli yerlerden ince şerit formlar ortaya çıkmıştır. Küpenin uç kısmında, tasarıma görsel çekicilik ve zarafet eklemek amacıyla zirkon taşlar kullanılmıştır. Bu zirkon taşlar, tasarımın inceliğini ve güzelliklerini vurgulayarak tasarımın bütününe ufak, ancak etkileyici ışıltılar katmıştır. Bu parlak taşlar, tasarımın çarpıcı bir parçasını haline gelmektedir.

Görsel 4.9. Tasarımın son aşaması olan cilalama işlemi uygulanarak küpe pürüzsüz hale getirilir ve parlak bir görünüm kazanır. Bu işlem, tasarımın son halini netleştirir ve tasarımın parlaklığı kazandırılmaktadır.

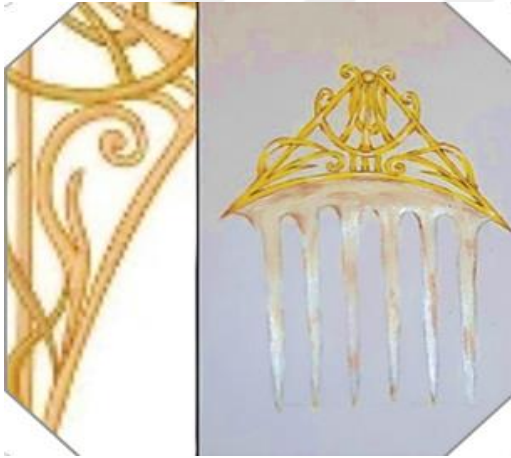
Bu tasarım, doğanın insanlığa kazandırdığı estetik bakış açısını yansıtarak farklı tasarım stillerindeki özgünlüğünü korur. Temel amacı, Art Nouveau sanat akımının zarif kıvrımlı çizgilerini doğadan alınan ilhamla motiflerin birleştirilip takıya dönüştürülmesi ve bu tasarımın sunulmasıdır.

4.1.4. Tumburak

Tumburak adı verilen bu çalışma, Art Nouveau sanat akımının karakteristik özelliği olan kıvrımlı ve akıcı çizgilerden esinlenerek özel olarak tasarlanmıştır. İşte bu tasarımın üretim aşamaları ve süreci hakkında bilgi:

- *Tasarım Aşaması:* Bu sanat eserin üretim aşamalarına başlamadan önce, tasarım öncelikle kâğıt üzerine çizilerek ve taslaklar oluşturularak hazırlanmıştır.
- *Yapım Aşamaları:* Tasarımın sonraki aşamalarında, üretim süreci resimler aracılığıyla adım adım görsel olarak belgelenmiştir.
- *Ponza Cila İşlemleri:* Son aşamada, takının son halini elde etmek için gerekli olan ponza ve cilalama gibi işlemler tamamlanmıştır. Bu adımlar, takının son görünümünü ve parlaklığını kazanmasını sağlayan son dokunuşlardır.

Görsel 4.10: Taraklı Saç Aksesuarı, Eskiz Çalışması

Görsel 4.11: Taraklı Saç Aksesuarı, Yapım Aşamaları

Görsel 4.12: Tumturak, Taraklı Saç Aksesuarı

Görsel 4.10'daki bu çalışma, Art Nouveau sanat akımının zarif kıvrımlı hatlarını kullanarak, doğadan ilham alarak tasarlanmış özel bir saç aksesuarının yaratımını göstermektedir. Bu saç aksesuarı, kıvrımlı hatların ustaca kullanılması ve doğadan gelen

bir ağaç parçasının nasıl bir tarak haline geldiğini aşamalı bir şekilde anlatılıp görsellerle desteklenmektedir.

Art Nouveau sanat akımı içinde, kadınların çekiciliği ve gücünü ifade etmenin önemli bir yolu uzun saçlardır. Bu akımın tasvir ettiği kadın figürleri, gizemli ve büyüleyici güzellikte uzun saçlara sahip olarak görülür. Rüzgârın saçları hafifçe savurduğu bu kadınlar, tıpkı bir tablodan fırlamış gibi tasvir edilirler. İşte bu saç aksesuarı, bu büyüleyici saçları toplamak ve vurgulamak amacıyla dönemin sanatçıları tarafından ilham alınarak tasarlanmıştır.

Görsel 4.11. Art Nouveau sanat akımı içinde, tasvir edilen kadın figürleri genellikle uzun saçları ile bilinirler. Bu saç aksesuarları, rüzgârla uçuşan saçları düz durması için tasarlanmıştır ve dönemin sanatçıları tarafından ilham alınarak oluşturulmuştur. Bu aksesuar, minimal bir taç görünümüne sahiptir ve ihtişamlı bir görünüm sunar. Bu tasarım, ahşap plaka ve pirinç alaşımını kullanarak oluşturulmuştur. İlk adımda, kalın pirinç teller silindir makinasında yassılaştırılarak bir çerçeve oluşturulur. Çerçeve, şaloma ile ısıtılma tabi tutularak metal daha kolay şekil alabilir hale getirilir. Ardından, çerçevenin içine kıvrımlı yassı teller yerleştirilir ve kaynak ile sabitlenir. Ahşap plaka üzerine tasarımı yapılan tarak çizimi yapıştırılır ve model tahta plakaya sabitlenir.

Görsel 4.12. Son aşama, tarak dişleri ve temel hat çizgilerinin kıl testere ile kesilmesini içerir. Bu aşamada tasarımın kabataslak hali oluşturulur. Tasarımın pürüzsüz hale getirilmesi ve parlak bir görünüm kazanması için tesviye işlemleri yapılır ve cilalama işlemine tabi tutulur. Son olarak, parlak hale getirilen pirinç plaka, ahşap plakadan işlenen tarak üzerine oturtulur ve aksesuar tamamlanır.

4.1.5. Efsunkâr

Efsunkâr adı verilen bu çalışma, Art Nouveau sanat akımının kıvrımlı çizgilerin doğa ile buluşmasını özgün tasarım anlayışından ilham alarak şekillendirilmiştir. İşte bu özel takının üretim sürecine dair detaylar:

- *Tasarım Aşaması:* Takının üretim süreci, tasarımın oluşturulmasıyla başlar. Bu aşamada, sanatçı veya tasarımcı, Art Nouveau sanatının karakteristik özelliklerini yansıtan bir taslak çizer. Kıvrımlı ve organik çizgiler, bitki motifleri

ve doğal ögeler, tasarımın temel taşlarıdır. Bu tasarım, takının şekli, boyutu ve temel özelliklerini belirler.

- *Yapım Aşamaları:* Tasarımın ardından takının yapım aşamaları sıralı bir şekilde göstermektedir.
- *Ponza Cila İşlemleri:* Son aşamada, takının metal kısımlarındaki pürüzlü yapılar düzeltilir ve yüzey parlatılır. Bu, takının parlak ve çekici bir görünüme sahip olmasını sağlar. Ponza cila işlemi, takının pürüzsüz ve aynı zamanda zarif bir yüzeye sahip olmasını sağlar.

Görsel 4.13: Taraklı Saç Aksesuarı, Eskiz Çalışması

Görsel 4.14: Taraklı Saç Aksesuarı, Yapım Aşamaları

Görsel 4.15: Efsunkâr, Taraklı Saç Aksesuarı

Görsel 4.13'deki çalışma Takının yolculuğu, art nouveau sanat akımı içerisinde kullanılan doğa ve organik formlardan ilham alarak başlar. Art Nouveau'nun karakteristik özellikleri olan kıvrımlı çizgiler, bitki motifleri ve doğal unsurlar, tasarımın temel taşlarıdır. Bu öğeler bir araya getirilerek benzersiz bir tasarım ortaya çıkmıştır. Tasarımın

tamamlanmasının ardından, uygun malzemeler seçilir. Art Nouveau döneminde yaygın olarak kullanılan malzemeler arasında renkli zirkon taşlar, ahşap plakaya pirinç alaşımı farklı yapılarda kullanılmıştır. Malzeme seçimi, takının estetik ve kullanım amacına uygun olarak yapılır.

Görsel 4.14. Öncelikle, tasarlanan motifin bir şablonu hazırlanır. Bu şablon, son tasarımın planını ve şeklini belirleyen temel rehberdir. Hazırlanan şablon, pirinç plakanın üzerine yapıştırıcı yardımıyla yapıştırılır. Bu, tasarımın pirinç plakaya aktarılmasını sağlar. Şablonun pirinç plakaya yapıştırılmasının ardından, bir süreliğine sabitlenmesi için beklenilir. Oval zirkon taşlar için ince tellerden taş yuvaları hazırlanır. Bu taş yuvaları, taşların takıdaki yerlerine uyumlu şekilde oluşturulur. Büyük taşlar için özel çerçeveler hazırlanır. Pirinç plakanın üzerindeki tasarımın belirli bölgelerine ulaşmak için freze yardımıyla delikler açılır. Bu delikler, çıkarılmak istenen kısımları belirler. Kıl testeresi, açılan deliklerden geçirilerek tasarımın iç kısımları kesilir ve boşaltılır. Bu adım, pirinç plakada istenen şekli oluşturur. Kesilmiş parçalar tesviye işlemine tabi tutularak pürüzsüz bir yüzey elde edilir. Hazırlanan taş yuvaları, tasarımın gerektirdiği yerlere oturtulur ve kaynak ile sabitlenir. Bu adım, taşların güvenli ve estetik bir şekilde takıya eklenmesini sağlar. Ahşap plakaya tasarımın yapıldığı tarak çizimi yapıştırılır ve bir süre beklenir. Bu, tasarımın ahşap plakaya sabitlenmesini sağlar. Kıl testeresi kullanılarak tarak dişleri ve temel hat çizgileri kesilir. Bu adım, tarağın temel şeklini ve işlevini oluşturur.

Görsel 4.15. Takının son halini vermek için tesviye işlemleri ile takı pürüzsüz hale getirilmesinin ardından metal kısımları parlatılır ve taşlar temizlenir. Bu, takının parıldayan ve göz alıcı bir görünüme sahip olmasını sağlar.

4.1.6. Dionysus

Dionysus adı verilen bu çalışma, Art Nouveau sanat akımının belirgin özelliklerinden biri haline gelen bitkisel motifler özellikle de üzümünden ilham alınarak üretilen tasarımı sunmaktadır. Bu tasarımın oluşturulma süreci aşağıda detaylandırılmıştır:

- *Tasarım Aşaması:* İlk olarak, üzümünden yapılan tasarımlar incelenerek çalışmanın temel tasarımı, kâğıt üzerine çizilerek oluşturulmuştur. Bu kritik

aşamada, çalışmanın ana görsel teması, estetik yapısı ve özellikle üzüm deseninin nasıl temsil edileceği ayrıntılı bir şekilde planlanmıştır.

- *Üretim Aşamaları:* Tasarımın bu evresinde, üzüm deseninin görünümü, takının ana formu ve bileşenlerinin nasıl bir araya getirileceği gibi temel detaylar belirlenmiş ve üretim sürecine geçilmiştir. Bu aşamada, takının ana yapısı inşa edilir ve tasarımın fiziksel formu oluşturulur.
- *Tesviye ve Cila İşlemleri:* Takının üretimi tamamlandığında, yüzey düzeltilmiş ve cilalanmıştır. Bu kritik adım, takının görsel çekiciliğini artırmak ve estetik açıdan tatmin edici bir sonuç elde etmek amacıyla gerçekleştirilir. Özellikle metal bileşenlerin yüzeylerindeki pürüzleri gidermek ve yüzeyi pürüzsüzleştirmek için özel olarak tasarlanmış araçlar kullanılır. Daha sonra, takının yüzeyi cilalanarak parlak bir görünüm kazandırılır. Bu aşama, takının estetik kalitesini ve tasarımın inceliklerini en iyi şekilde vurgulamaktadır.

Görsel 4.16: Kolye Ucu, Eskiz Çalışması

Görsel 4.17: Kolye Ucu, Yapım Aşamaları

Görsel 4.18: Dionysus, Kolye Ucu

Görsel 4.16'daki çalışma, Art Nouveau sanat akımının karakteristik özelliklerini taşıyan ve özellikle üzüm motifini zarif kıvrımlı yaprak hatlarıyla birleştirerek tasarlanmış bir kolye ucu sunmaktadır. Bu tasarımın temel amacı, doğanın bereket sembollerini insan bedenine zarif bir şekilde yansıtmaktır. Art Nouveau sanat akımı,

bitkisel motifleri yoğun bir şekilde kullanarak doğadan ilham almıştır ve bu tasarım da bu sanatsal geleneği sürdürmektedir.

Üzüm motifine özellikle vurgu yaparak, bu tasarımın ana unsuru olarak belirlenmiştir. Üzüm motifleri, zarif kıvrımlı hatlar ve yaprak motifleri ile stilize edilmiştir. Tasarım, dönemin estetik anlayışına uygun olarak bitkisel motifleri farklı tarzlarda ve stillerde betimleyerek çok yönlü bir sanatsal ifade sunmaktadır. Bu nedenle Art Nouveau sanat akımı içinde bitkisel motiflerin bu çeşitliliği ve zarif kullanımı, tasarımların zenginliğini ve estetik değerini artırmaktadır.

Görsel 4.17. İnce teller, halka oluşturularak özenle bir araya getirilir ve kaynak işlemiyle sağlam bir bağ oluşturulur. Daha sonra, tasarımın merkezinde bulunan asma yaprağı motifi için kullanılacak olan kalın bir tel, yaprağın damarlarına benzer bir desen oluşturmak amacıyla alt tarafı asma yaprağının orta kısmına kaynakla birleştirilir. Bu adım, yaprağın temel hatlarını oluşturur ve tasarımın karakterini belirler. Üst kısımda kalan tel, estetik bir şekilde kıvrılır ve aynı zamanda takma halkası işlevi görmesi için şekillendirilir. Tasarımın final aşamasında, birleştirilen tüm halkalar ve yaprağın motifi özenle düzeltilir ve kolye ucu üzüm tanelerini anımsatan bir form kazandırılmıştır.

Görsel 4.18. Tasarımın parlaklığını artırmak amacıyla cilalama işlemi uygulanır ve sonuç olarak, kültür incileri özenle her halkaya örülerek, üzüm tanelerini anımsatan bir tasarım sağlanmış olur. Art Nouveau sanat akımının doğadan ilham alarak tasarımı ifade etme konusundaki bir örnektir. Bitkisel motiflerin zarif kıvrımları ve detayları, bu tasarımın ana temasını oluşturur ve doğadan ilham alan sanatsal bir ifade sunar. Bu tasarımın yaratım süreci, sanatın yavaş ve özenli doğasını vurgulayarak tasarımın değerini artırır.

4.1.7. Ruh-u Revan

Ruh-u Revan adı verilen bu çalışma, Art Nouveau sanat akımının öne çıkan yaprak motiflerinden ilham alınarak özel olarak tasarlanmıştır. Bu tasarımın oluşturulma süreci aşağıda detaylandırılmıştır:

- *Tasarım Aşaması:* Bu sanat eserinin üretim aşamalarına başlamadan önce, tasarım öncelikle kâğıt üzerine çizilerek taslaklar oluşturularak hazırlanmıştır.
- *Yapım Aşamaları:* Tasarımın sonraki aşamalarında, üretim süreci resimlerle adım adım gösterilerek detaylı olarak anlatılmıştır.

- *Tesviye ve Cila İşlemleri:* Son halini elde edebilmek için ponza ve cilalama işlemleri tamamlanmıştır. Bu aşamalar, takının son görünümünü ve parlaklığını kazanmasını sağlayan son dokunuşlardır.

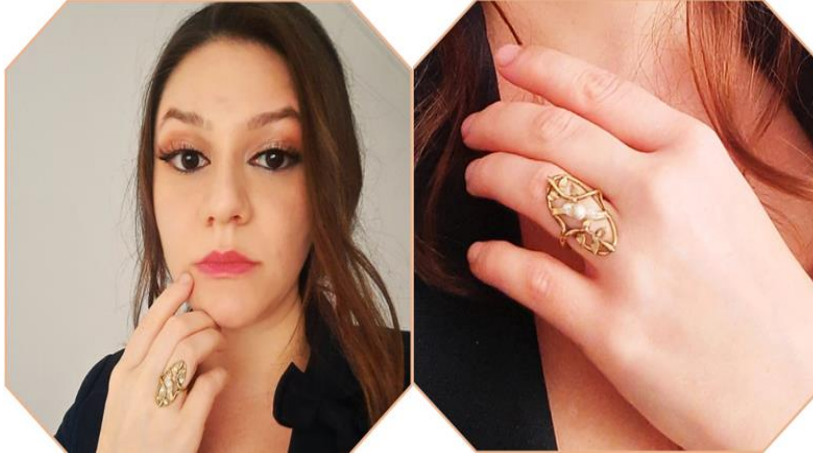
Görsel 4.19: Yüzük, Eskiz Çalışması

Görsel 4.20: Yüzük, Yapım Aşamaları

Görsel 4.21: Ruh-u Revan, Yüzük

Görsel 4.19'daki bu yüzük tasarımı Art Nouveau sanat akımının etkisi altında olup, bitkisel motiflerden ilham almıştır. Yaprığın zarif kıvrımlı hatları, bu stilde kullanılan stilize edilmiş bir motif olarak kullanılmıştır. Tasarımın amacı, kadınların saçlarında bir parlaklık yaratmaktır. Bu yaprağı tasvir eden motif, doğanın gizemini ve doğanın insan ruhunda bıraktığı izleri yansıtmaktadır. Yapraklar, insanoğlu için bazen şifa kaynağı olmuş, bazen de her mevsimdeki renk değişikliği ile büyüleyici güzelliğiyle insanları hayran bırakmıştır. Art Nouveau, yaprak motifini kullanma eğilimindedir ve dönemin tarzına göre farklı şekillerde tasvir edilmiştir. Tasarım için çeşitli malzemeler kullanılmıştır, bu malzemeler arasında kültür incileri ve pirinç alaşımı kullanılmıştır.

Görsel 4.20. Kalın bir tel, yüzüğün çerçevesine oval bir şekil vermek için kullanılır. Oluşturulan oval şekil, şaloma ile ısıtılarak metali yumuşatır, böylece oval şekil daha düzgün hale getirilebilir ve uç kısmı kaynak yardımıyla sabitlenir. Pirinç plakadan yapraklar tasarıma uygun şekilde çizilir ve kıl testeresi ile kesilir. Yapraklar, her iki kıvrımlı hattın oluşan tellere farklı şekillerde yerleştirilir ve kaynakla sabitlenir. Yüzüğün alt halkası, parmak ölçüsüne göre kesilir ve yüzüğün çerçeve kısmından aşağı doğru sarkan tele kaynakla sabitlenir. Orta kısmına ince pirinç plaka eklenir ve bu plaka yüzük çerçevesine kaynak yapılır. Çeşitli boylardaki kültür incileri kıvrımlı plakanın orta kısmına yerleştirilir.

Görsel 4.21. Son aşama olarak tamamlanan yüzük parlak hale getirilir, bu muhtemelen parlatma veya cilalama işlemi içerir. Yüzük takılabilir bir hal kazanır ve kullanıma hazır hale gelir.

4.1.8. Lepidoptera Rüyası

Lepidoptera Rüyası adı verilen bu çalışma, Art Nouveau sanat akımının kelebek motiflerinden ilham alınarak kelebeklerin zarif formları ve estetik özelliklerini yansıtmaktır. Bu tasarımın oluşturulma süreci aşağıda detaylandırılmıştır:

- Tasarım Aşaması: Bu sanat eserin üretim aşamalarına başlamadan önce, tasarım öncelikle kâğıt üzerine çizilerek taslaklar oluşturularak hazırlanmıştır.
- Yapım Aşamaları: Tasarımın sonraki aşamalarında, üretim süreci resimlerle adım adım gösterilerek detaylı olarak anlatılmıştır.

Görsel 4.22: Broş, Eskiz Çalışması

Görsel 4.23: Broş, Yapım Aşamaları

Görsel 4.24: Lepidoptera Rüyası, Broş

Görsel 4.22'deki tasarım, Art Nouveau sanat akımının etkisi altında hayat bulmuş bir eserdir. Bu tasarım, doğanın sunduğu zenginliklerden ilham alarak, hayvan motiflerinden özellikle de kelebeklerden ilham alınarak tasarlanmıştır. Bu sanat akımının özgünlüğünü yansıtan tasarım, ince ve zarif kıvrımlı hatları, stilize edilmiş motiflerin

karakteristik özelliklerini sergilemektedir. Broşun temel amacı, kadın giyiminde zarif bir ışıltı yaratmaktır. Bu kelebek motifi, doğanın gizemini ve insan ruhundaki derin etkileri anlatan bir sembol olarak işlev görür. Kelebekler, dönüşüm, özgürlük ve hafiflik gibi kavramları temsil ederler ve bu tasarım, sembolizmi yansıtarak derin bir anlam katmaktadır.

Görsel 4.23. İnce pirinç teller kullanılarak kelebek kanatlarının temel çerçevesi oluşturulur. Bu çerçeve iki farklı boyutta kanatları içerecek şekilde tasarlanır. Farklı boyuttaki kanatların uç kısımları kaynak işlemiyle sabitlenir, böylece kanatlar istenilen formda oluşturulur. Kanatların iç hatları, ince bakır teller kullanılarak kanat çerçevelerine sabitlenir. Bu, kanatların daha fazla ayrıntı ve dayanıklılık kazanmasını sağlamıştır. Kelebeğin gövdesini temsil etmek için iki farklı boyutta taş tercih edilir. Bu taşlar, kelebeğin vücut kısmını oluşturur ve çerçeve üzerine yerleştirilir. Tüm oluşturulan parçalar, kaynak işlemi kullanılarak birbirlerine sabitlenir. Bu, kelebeğin kanatları ve gövdesinin bir araya getirilmesini sağlamıştır. Kanatların iç kısımları, soğuk mine tekniği kullanılarak iki farklı renk tercih edilerek kanatlardaki boşluklar doldurulmuştur. Bu, kelebeğin kanatlarının görsel çekiciliğini artırır ve ayrıntılarını vurgular.

Görsel 4.24. Son aşama olarak mine uygulamasının ardından broş, kuruması için özel bir ortamda bırakılır. Kuruma işlemi, mine katmanının sertleşmesini ve istenen görünümü almasını sağlar. Kuruyan broş yüzeyi, parlak ve koruyucu bir cam benzeri tabaka ile kaplanmıştır. Bu kaplama, broşun daha parlak ve dayanıklı olmasını sağlamıştır. Aynı zamanda tasarımın uzun süre korunmasına yardımcı olmaktadır. Broşun arkasına bir takma pim ve kilit eklenilerek. Giysiye veya aksesuarlara kolayca takılmasını sağlamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sanat, insanlığın tarihinde duygusal, estetik ve düşünsel ifadesinin bir yolu olarak önemli bir rol oynamıştır. Bu ifade biçimi, zaman içinde toplumların evrimi ve değişimi ile birlikte farklılaşmış ve çeşitlenmiştir. Her dönemde farklı estetik anlayışlar ve sanatsal yaklaşımlar ortaya çıkmış, bu da modern sanat akımlarının doğmasına ve gelişmesine neden olmuştur. Bu akımlar, sadece sanat dünyasını değil, aynı zamanda diğer sanatsal disiplinleri, dâhil olmak üzere takı sanatını da derinden etkilemiştir.

Modern sanat akımları, 19. ve 20. yy.' da ortaya çıkmış ve geleneksel sanat normlarına meydan okumuştur. Bu akımlar, sanatın tanımını ve işlevini sorgulamış, yeni ifade biçimleri ve estetik anlayışları geliştirmiştir. Modern sanat akımları, takı sanatını daha özgün, ifade dolu ve çeşitli bir sanat formu haline getirmişlerdir. Takı tasarımı artık sadece süs eşyası olmanın ötesinde bir ifade biçimi ve düşünsel derinlik taşıyan bir sanat dalı olarak görülmektedir. Modern sanatın etkisi, takı sanatının sınırlarını genişletmiş ve sanatçılara daha fazla yaratıcı özgürlük sunmuştur.

Takının tarihsel gelişimi incelendiğinde, bu sanatın insanoğlunun varoluşundan günümüze kadar olan dönemlerdeki ekonomik, sosyal ve kültürel değişikliklere paralel olarak nasıl evrildiği görülmüştür. Takı, sadece estetik bir ifade aracı olmanın ötesinde, toplumların inançları, kültürleri ve korunma dürtüleri doğrultusunda şekillenmiştir. Geleneksel takılar, süsleme tekniklerinin kullanılmasıyla farklı formlar almış ve sanatın tarihsel dönemler boyunca nasıl değiştiğini yansıtmıştır.

Bu tez aynı zamanda Art Nouveau sanat akımının takı sanatına olan büyük etkileri incelemiştir. Art Nouveau'nun doğadan ilham alan zarif ve kıvrımlı çizgileri, bitkisel motifleri ve fantastik figürleri, takı tasarımında organik ve estetik olarak yeniliklerin kapısını açmıştır. Emaye tekniği, bu dönemde takıların renklendirilmesinde sıklıkla kullanılmış ve takıların daha canlı ve çekici olmalarını sağlamıştır. Art Nouveau, takı sanatını sadece süs eşyası olmanın ötesinde bir ifade biçimi haline getirmiştir. Sanatkârların tasarladığı takılar, dönemin estetik anlayışını yansıtmış, özgünlük, estetik yenilik ve evrensellik gibi temel prensiplere odaklandığı görülmüştür.

Art Nouveau akımının takı sanatına getirdiği katkılar ve etkiler oldukça belirgin ve anlamlıdır. Doğadan ilham alarak takı tasarımlarına organik bir estetik kazandırması, asimetri ve zarif süslemelerin kullanılmasının takıları özgün kılması, yeni malzemelerin ve üretim tekniklerinin keşfedilmesine öncülük etmesi, kadın figürlerini ve insan

formlarını vurgulayarak takılara duygusal bir derinlik katması gibi özellikler, Art Nouveau'nun takı sanatında önemli avantajlarını oluşturduğu anlaşılmaktadır. Ancak, bazı dezavantajlar da göz ardı edilmemelidir. Özellikle, bu akımın takı tasarımlarının bazen karmaşık ve maliyetli olmasına neden olabileceği ve estetik özelliklerinin herkes tarafından anlaşılabilir olmayabileceği unutulmamalıdır.

Gelecekteki takı tasarımı için öneriler ise çok yönlüdür. Art Nouveau'nun doğal estetiğinden ve yaratıcılığından ilham alarak yeni eserler yaratmak, özgün tasarımların temelini oluşturabilir. Ancak, aynı zamanda diğer sanat akımlarından da ilham almak ve farklı estetik yaklaşımları denemek, takı tasarımının çeşitliliğini artırabilir. Geçmişin mirasını saygıyla karşılamak ve gelecekteki tasarımlarda sınırları zorlayarak yeni ve yenilikçi eserler yaratma olanağı olduğu görülmüştür.

Çalışma kapsamında Art Nouveau niteliği gösteren takılar kapsamında; altı sanatçı ve altı eseri, altı adet takı süsleme tekniği, on iki adet takı incelenmiş, Art Nouveau sanat akımı ile ilgili özgün sekiz adet takı uygulaması yapılmıştır. Uygulaması yapılan takıların tasarımlarında Art Nouveau' nun doğanın zarif eğrilerine ve stilize motiflerine özgü bir estetik yaklaşım yeni bir özgün nitelik gösterecek şekilde üretilmiştir. Ayrıca, takı tasarımları üzerine uygulanan renk paleti ve takı üretiminde kullanılan malzeme seçimini bu akımdan esinlenerek gerçekleştirilmiştir.

Art Nouveau'nun takı tasarımlarını sembolizm, figüratif motifler ve özgün renk paleti ile bir araya getirerek eşsiz bir ifade biçimi oluşturmaktadır. Takılardaki figürlü motifleri, özellikle kelebek, yusufçuk, yılan, tavus kuşu, yarasa kanatlı kadın, peri, denizkızı ve medusa gibi büyülü figürler, derin anlamlar oluşturularak estetik açıdan zengin ve sembolik eserlere dönüşmüştür. Her bir sembol, takıların taşıyıcılarına değişimi, cesareti, ölümün ve yeniden doğuşun gücünü, ebedi hayatı ve asaleti temsil etme yeteneği sunmuştur.

Art Nouveau'nun karakteristik renk paleti, mavi, sarı, kırmızı, yeşil, mor ve daha fazlasını içererek sembollerin anlamını daha da vurgulamaktadır. Bu renkler, takılardaki figürlerin sembolizmini ve derinliğini artırmaktadır. Ayrıca, değerli taşlar kullanılarak takılar daha fazla çekicilik kazanır ve zarafetleri yüceltilmiştir.

Art Nouveau takılarda özellikle orkide, leylak, gelincik ve iris gibi doğadan esinlenen sembollerin takı tasarımlarına entegre edilmesiyle, doğanın güzelliği ve

maneviyatı takıların özünü zenginleştirir. Art Nouveau tasarımlarda sembol; romantizmi, hüznü, duygusal derinliği ve gizemi yansıtarak takılara özgün bir hava katmaktadır.

Araştırma kapsamında, Art Nouveau'nun takı tasarımları üzerindeki büyüleyici etkisini vurgulayarak, sanatın ve estetiğin takılardaki derinliğini ve anlamı vurgulanmaya çalışılmıştır. Her bir takı tasarımı, organik çizgiler ve ince işçilikle bir araya gelir, taşıyıcılarına mistik bir atmosfer sunmaktadır. Art Nouveau, sembolizm, estetik ve doğanın güzelliğini bir araya getirerek takıların ruhunu en yüksek seviyede yansıttığı görülmektedir.

Tasarlanan takılarda, bitkisel motifler ve stilize kıvrımlı çizgiler Art Nouveau'nun estetik anlayışının belirgin özelliklerini yansıtmaktadır. Bitkilerden esinlenen bu motifler, doğanın zarafetini ve organik güzelliği takı tasarımlarına taşımaktadır. Stilize kıvrımlı çizgiler ise dönemin sanatsal anlayışının temelini oluşturmuş ve takı tasarımlarında bu akımın karakteristik özelliklerini yansıtmıştır.

Ayrıca, bu çalışma Art Nouveau'nun takı sanatındaki döneminin yanı sıra, bu estetik anlayışın dünya genelinde birçok ülkede etkili olduğunu göstermektedir. Bu akımın takı sanatına getirdiği bitkisel motifler ve stilize çizgiler, takı tasarımcıları tarafından yaratıcılıklarını ifade etmek için kullanılmış ve dönemin ruhunu başarıyla yansıtmıştır.

Art Nouveau, 19. ve 20. yüzyılın başlarında Avrupa'da önemli bir sanat akımı olarak ortaya çıktı ve sanatın tüm alanlarını etkiledi. Bu akımın takı sanatı üzerindeki etkisi ise oldukça belirgindi. Art Nouveau'nun takı sanatına getirdiği yenilikler, doğal formların, organik desenlerin, sembollerin ve soyutlamaların takı tasarımlarına yansıtılmasıyla ortaya çıktı. Bu dönem, takı tasarımcılarının kendilerini ifade etmek için mücevherler aracılığıyla estetik açıdan zengin ve duygusal bir platform buldukları bir dönem olarak kabul edilmektedir. Araştırmada, René Lalique, Louis Aucoc, Georges Fouquet ve Charles Destrosier, Lucien Gautrait, Henri Vever ve Lluís Masriera gibi dönemin önde gelen takı sanatçılarının tasarımları incelenmiştir.

René Lalique, Art Nouveau döneminin önde gelen takı sanatçılarından biri olan Lalique, cam ve emaye işçiliği konusundaki ustalığıyla tanındığı görülür. Takılarında doğadan ilham alırken, camın ve mine tekniklerinin doğal güzelliklerini kullanarak organik formları benzersiz bir şekilde yorumladığı anlaşılmıştır. Bitkisel motifler,

böcekler ve kadın figürleri, eserlerinde sıkça kullanılan temalar haline geldiği, Lalique'in takıları, döneminin öne çıkan eserlerinden olduğu söylenebilir.

Louis Aucoc, Art Nouveau takı sanatının önemli figürlerinden biri olduğu görülür. Paris'te faaliyet gösteren Aucoc, takılarında değerli metalleri ve değerli taşları özellikle inci ve pırlanta kullanarak zarif takılar üretmiştir. Takılarında zarafeti ve detaycılığıyla öne çıkan Aucoc, kuğu motifleri, çiçekler ve kadın figürleri gibi romantik temaları sıklıkla kullandığı görülmüştür. Organik formların yanı sıra Doğu kültüründen ilham alan tasarımlar geliştirdi. İnci ve taşları ince bir şekilde işleyerek, mücevherlerine zariflik ve sadelik kattığı söylenebilir.

Georges Fouquet ve Charles Destrosier, Art Nouveau dönemi takı sanatının Parisli öncülerinden olduğu tespit edilmiştir. Fouquet, Art Nouveau'nun zarif stilini takı tasarımına taşımıştır. Çoğu takısında kadın figürlerini ve doğal motifleri kullanarak estetik açıdan etkileyici eserler üretmiştir. Charles Destrosier ise bu dönemin zarifliğini ve zarafetini takılarına yansıtarak ün kazandığı görülmüştür. Mücevherlerinde renkli taşlar ve değerli metaller kullanarak estetik tasarımlar oluşturdukları görülmektedir.

Lucien Gautrait, Art Nouveau takı sanatının özgün bir temsilcisidir denilebilir. Gautrait, Art Nouveau tarzının özünü yakalayan mücevherler üretti. Takılarında doğanın karmaşıklığını yansıtan organik formlar ve bitki motifleri kullanarak benzersiz bir tarz geliştirdikleri söylenebilir. Eşsiz emaye işçiliği ve değerli metallerin uyumlu kullanımı, Gautrait'ın takılarını diğerlerinden ayıran özellikleri olduğu tespit edilmiştir.

Henri Vever, dönemin önde gelen mücevher koleksiyoncularından biriydi ve kendi tasarımlarını üretmeye başladığı anlaşılmıştır. Takılarında Art Nouveau'nun estetik değerlerini yansıtmıştır. Vever, Japon sanatından ilham alarak inciler, yakutlar ve zümrütler gibi değerli taşları ve çeşitli metallerin ustaca kullanımı, onun takı tasarımında öne çıkmasını sağladığı görülür.

Lluís Masriera, Art Nouveau takı sanatının önde gelen İspanyol temsilcilerinden biridir. Takılarında Katalan modernizmi etkisi görülür. Doğadan ilham alarak takılarda organik formları kullanmış ve özellikle lale motiflerine sıklıkla yer vermiştir. Masriera, Art Nouveau dönemi takı sanatında İspanyol etkisini güçlendiren sanatçılardan biri olduğu görülür. Özellikle emaye işçiliği konusundaki ustalığıyla tanınmıştır. Doğal motifler ve semboller, eserlerinin temelini oluşturduğu anlaşılmıştır.

Art Nouveau döneminin takı sanatı, doğanın güzelliklerine ve organik formlarına duyulan hayranlığın bir yansıması olduğu kabul görmektedir. René Lalique, Louis Aucoc, Georges Fouquet ve Charles Destrosier, Lucien Gautrait, Henri Vever ve Lluís Masriera gibi sanatçılar, dönemin estetik anlayışını takı tasarımlarında benzersiz bir şekilde yansıtmışlardır. Doğal motifler, zarif kadın figürleri ve incelikli detaylar, Art Nouveau takı sanatının temel özellikleriydi ve bu sanatçılar bu özellikleri ustaca kullanarak unutulmaz eserler ortaya çıkarmışlardır. Art Nouveau dönemi takı sanatı, bugün koleksiyoncular tarafından aranan nadir ve değerli eserler sunmaya devam ettiği söylenebilir.

Art Nouveau, 19. ve 20. yüzyılın başlarında Avrupa'da ortaya çıkan önemli bir sanat akımı olarak, takı tasarımı alanında derin etkiler bırakan özgün ve estetik bir yaklaşım sunmuştur. Bu akımın temel estetik ilkeleri, doğanın güzellikleri ve sembollerin takı tasarımında kilit bir rol oynamıştır. Bitkisel motifler, çiçekler, yapraklar, sarmasıklar, hayvan figürleri, kadın figürleri ve semboller, Art Nouveau takı tasarımının temel öğelerini oluşturmuştur. Bu öğeler, dönemin tasarımcıları tarafından zarif bir şekilde stilize edilerek takılara yansıtıldığı görülür.

Art Nouveau'nun takı tasarımına olan etkisi, doğanın güzelliklerine ve sembollerine olan derin ilgisiyle örtüşmektedir. Bu sanat akımının temel özellikleri, özgün sekiz adet takı uygulamasında modern takı dünyasına taşınmış ve doğanın güzelliklerinin ve sembollerinin takılara yansıtılması hedeflenmiştir. Bu, zarif ve kıvrımlı çizgilerin doğal motiflerle buluşarak zarif mücevherlerin sunulmasını amaçlayan temel yapısı yansıtılmaya çalışılmıştır.

Art Nouveau döneminde, takı tasarımının estetik cazibesini artırmak ve özgün tasarımlar oluşturmak amacıyla değerli taşların kullanımı büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle pırlantaların göz kamaştırıcı parlaklığı, zümrütün canlı yeşili, safirin derin mavisi ve yakutun tutkulu kırmızısı, bu dönemin tasarımcıları tarafından ustaca işlenerek takıların merkezine oturtulup göz alıcılığı arttırılmıştır. Bu değerli taşlar, özgün sekiz adet takı uygulaması ile sanat akımı içerisinde kazanılan estetik ve zarafeti modern takı dünyasına taşıması amaçlanmıştır. Bu tasarımlarda dönemin zarafetini yansıtan benzersiz tasarımlar haline getirilmeye çalışılmıştır.

Art Nouveau'nun takı tasarımına olan derin etkisi, doğanın güzelliklerine ve sembollerine olan tutkusu ile öne çıkmaktadır. Bu sanat akımı, zarif bir şekilde stilize

edilmiş doğal motiflerin ve değerli taşların kullanımıyla özgün sekiz adet takı uygulaması ile özgün ve estetik takılar oluşturulmaya çalışılmıştır. Art Nouveau' nun takı tasarımındaki etkisi, sanat dünyasında ve mücevhercilikteki büyük bir öneme sahip olduğu ilgililerce kabul gören bir gerçektir.

Öneriler

- Yapılan araştırma kapsamında Art nouveau takılarının sanatsal ve estetik günümüzde de yaygınlaştırılabilir tasarımlar haline getirilebileceği düşünüldüğünden takı tasarım yarışmaları düzenlenmelidir. Bu yarışmalar da tasarımcıların kendi özgün eserlerini üretmeleri istenmelidir.
- Art Nouveau sanat akımı ile üretilen takıların talep görebilecek estetik beğeniye açık olduğu düşünüldüğünden eğitim kademelerinde, Art Nouveau döneminde kullanılan malzemeler ve teknolojiler hakkında eğitim verilmelidir. Bu, geleneksel takı tasarımına yeni bir bakış açısı getirilebilir.
- Art Nouveau sanat akımı kapsamındaki geçmiş takıların stilize fakat estetik tasarımları zengin bir literatür oluşturduğu ve bu literatürün günümüzde değerlendirilebileceği düşünüldüğünden özellikle teknik ve sanat kapsamına giren eğitim birimlerinde Takı sanatının tarihini ve farklı sanat akımlarını inceleyen dersler ile eğitim alanlara geçmişin takı tasarımına olan etkisini anlamalarına yardımcı olmalıdır. Art Nouveau, bu derslerin önemli birleşenlerinden bir tanesi olmalıdır.
- Art Nouveau akımı ile geçmişte üretilmiş takıların devamı ve yeni özgün versiyonu niteliğinde yeni takıların üretilmesi ile günümüz takı piyasasına talep gören yeni tasarımların oluşmasının olanaklı olduğu varsayıldığından, sektördeki tasarımcılar çeşitli türdeki eğitsel, bilgilendirici ve dikkat çekici metotlar ile Art Nouveau sanatı tarzının özgünlüğünü vurgulayarak piyasadaki sıradan takı tasarımlarından farklı, yenilikçi ürünler üretmeye teşvik edilmelidir.
- Art Nouveau sanatı ve bu sanat akımı ile üretilen takıların ve yeni özgün versiyonlarının takı piyasasında yer almasının gerekli olduğu düşünüldüğünden firmalar sadece art nouveau sanat akımı ile meydana getirilmiş takı sergileme etkinlikleri düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Abay, F. (2021). *Modern dönemde sanatçı-moda tasarımcısı birliktelikleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Ağatekin, M. ve Turan, N. (2019). Art Nouveau Akımı'nın cam sanatına yansımaları. *İdil Dergisi*, 62, 1355-1374.
- Alexandris, L. (2017, 17 November). Art Nouveau Jewellery. Retrieved from: https://gemolithos.com/wpcontent/uploads/2019/11/art_nouveau_jewell_pdf
- Alt Paleolitik. (2023, 13 Mayıs). Erişim Adresi: https://deontoloji.hacettepe.edu.tr/faaliyet/tetkon/tetkon_2018_2019/isinyalcinkaya/isinyalcinkaya_sunum.pdf.
- Amerika. (2023, 21 Nisan). Erişim Adresi: <https://diamondsinthelibrary.com/artnouveau-necklace-by-louis-comfort-tiffany-of-tiffany-co/>.
- Art & Crafts. (2023, 10 Mayıs). Erişim Adresi: <https://tehne.com/library/ruskin-jseven-lamps-architecture-illustrations-drawn-author-sixth-edition-sunnysideorpington-kent1889>.
- Art & Crafts. (2023, 10 Şubat). Erişim Adresi: <https://www.tademagallery.com/jewellery/d/sibyl-dunlop-arts-&-crafts-pendant-brooch/208192#>.
- Art Deco. (2023, 02 Ocak). Erişim Adresi: <https://tiinasmithjewelry.com/products/cartier-london-art-deco-aquamarine-and-diamond-ringcirca1935?variant=39448245764182>.
- Art Deco. (2023, 11 Mayıs). Erişim Adresi: <https://tr.pinterest.com/pin/140806215431986/>.
- Art Nouveau. (2022, 01 Kasım). Erişim Adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Art_Nouveau.
- Art Nouveau. (2023, 10 Şubat). Erişim Adresi: <https://areaofdesign.com/rene-lalique/>.
- Art Nouveau. (2023, 11 Mayıs). Erişim Adresi: <https://vontadedeviajar.com/museumucha-praga/>.
- Art-Deco. (2023, 10 Kasım). Erişim Adresi: <http://www.antikalar.com/art-deco>.

- Atik, D. (2019). *Giyilebilir sanat ifadesiyle moda* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Avusturya. (2023, 21 Nisan). Erişim Adresi: <https://tr.pinterest.com/pin/184295809728490521/>.
- Ayaydın, A. (2015). Art Nouveau Akımına 21. yüzyıl perspektifinden bir bakış. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 58-73.
- Başak, O. (2010). Taş Çağı'ndan Tunç Çağı'na Anadolu'da maden sanatının gelişimi ve kullanımı *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 15-33.
- Başbuğ, F. ve Güngör, T. (2021). Sanatta kavramsal anlam üzerine bir değerlendirme. *İdil Dergisi*, 87, 1711-1714.
- Bayburtlu, Ç. vd. (2018). Moda tasarımcılarının takı tasarımı yaklaşımları. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 48-69.
- Belçika. (2023, 21 Nisan). Erişim Adresi: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:PhilippeWolfers_for_Wolfers_Fr%C3%A8res_Nik%C3%A8brooch_1902_Collectie_KonigBoudewijnstichting_-_Voormalige_verzameling_Marcel_Wolfers.jpg.
- Beşir, E. Ş. ve Bal, B. H. (2019). Modernleşme sürecinde mobilya tasarımında melezlik *SDÜ ART-E Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, 12(24), 13-26.
- Bora, R. (2013). *19. yüzyıl Osmanlı resim sanatında kullanılan takılar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bozkurtoğulları, Y. (2012). *19. ve 20. yüzyıl İstanbul Art Nouveau mimarisi ve kullanılan seramikler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Burnak, T. (2021). 1900'lü yıllarda Doğu'nun Art Nouveau üslubu: İstanbul ve Bakü mimari örnekleri. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergisi*, 49, 1-30.
- Cabochonné Emay. (2023, 29 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.vancleefarpels.com/tr/tr/the-maison/articles/the-art-of-enamel.html>.
- Camcı, İ. (2021). *Resim sanatında dekoratif imge ve figür* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.

- Champlevé Emay. (2023, 25 Aralık). Erişim Adresi: <https://luxvic.com/en/prod/106limousin-champleve-enamel-applique-medallion-13th-century.html>.
- Charles De Rosier. (2023, 02 Aralık). Erişim Adresi: <https://collections.vam.ac.uk/item/O88348/brooch-fouquet-georges/>.
- Çakırusta, A. (2006). *Art Nouveau bağlamında kadın imgesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çamaş, N. (2007). *Günümüzde seramik takı ve kişisel yorumlarım* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin, M. (2021). Pop Art Sanat Akımı. *Markut Dergisi*, 9, 1-16.
- Demir Çağı. (2023, 05 Şubat). Erişim Adresi: <https://arkeofili.com/demir-cagisavascilari-dusmanlarinin-kiliclarini-bukuyordu/>.
- Denizkızı. (2023, 05 Mayıs). Erişim Adresi: <https://tr.pinterest.com/pin/347269821280799798/>
- Desaleux, A. C. (2018). The genius of glass the magic of crystal. *Press Kit Lalique Museum*, 2, 2-28.
- Durmaz, A. (2019). *Dokuma kumaşlarda bakır tel ve farklı malzeme kullanımıyla oluşturulan heykelsi formlarda tekstil sanatı uygulamaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Durmuşoğlu, E. (2009). *Emayeleme ve oluşabilecek hatalar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eceven, A. ve Beydiz, G. M. (2018). Paleolitik ve Neolitik dönem buluntularında giyim kültürü. *Turkish Studies*, 13(10), 303-333.
- Elsaid, G. A. (2015). The foundations constructivism and design to trends in the drafting of metal jewelry in art nouveau: Analytical study of Rene Lalique's jewelry as a new entrance for teaching metal works in the faculties of art Education. *American Journal of Educational Research*, 3(12), 1579-1591.
- Erem, P. (2022). *Yirminci yüzyıl Türk resim sanatında kadın imgesinin dönüşümü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Farthing, S. (2013). *Sanatın tüm öyküsü* (3. Basım). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Fendoğlu, O. (2021). Kuyumculuk ve takı tasarımında sanatın önemi. *Sanat ve İnsan Dergisi*, 5(2), 419-429.
- Fransa. (2023, 21 Nisan). Erişim Adresi: <https://nasvete.com/art-nouveau-style-jewelerlucien-gaillard/>.
- Gelincik. (2023,05 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.christies.com/lot/lot-an-art-nouveau-enamel-and-goldebuckle4468351/?from=salesummary&pos=8&intObjectID=44680351&sid=995c516e-c67f-48a5-b4fe-5ebce61e0f76&page=23>.
- Georges Fouquet. (2022, 27 Kasım). Erişim Adresi: <https://www.christies.com/lot/lot6091607>.
- Gravür. (2023, 05 Şubat). Erişim Adresi: <https://serret-portier-expertises.com/venteetude-binoche-maredsous-20052017/>.
- Grizay Mine. (2023, 01 Ocak). Erişim Adresi: <https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2015/dillee-dynastie-experts-collectionneurs-pf1541/lot.1.html>.
- Güncü, Ş. B. (2017). Moda sektöründe Art Nouveau etkisi, *Art-Sanat Dergisi*, 8, 437-449.
- Güney, H. (2022). Üniversitelerin (geleneksel) Türk el sanatları bölümlerinde kuyumculuk-takı tasarımı el sanatının önemi ve gerekliliği. *Jass Studies The Journal of Academic Social Science Studies*, 15(92), 237- 250.
- Gürel, A. A. (2015). *Seramik sanatta figüratif form olanakları bağlamında Amiguruminin kullanımı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Güverse. (2023, 05 Şubat). Erişim Adresi: <https://romanovrussia.com/antique/antiqueart-nouveau-gold-enamel-sapphire-pendant/>.
- Henri Vever. (2023, 15 Kasım). Erişim Adresi: <https://thefrenchjewelrypost.com/en/style/henri-vever-the-art-nouveau-jeweler/>.
- İlk Sanat Ürün. (2022, 01 Kasım). <https://derstarih.com/tarihte-kesfedilmis-en-eski-10-sanat-eseri/>.

- İngiltere. (2023, 21 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.tademagallery.com/jewellery/d/guild-of-handicraft-snowdrop-pendant/208724>.
- İris. (2023, 05 Mayıs). Erişim Adresi: https://www.1stdibs.com/jewelry/brooches/brooches/enamel-diamond-art-nouveau-iris-brooch/id-j_46559.
- İspanya. (2023, 21 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.cellinijewelers.com/jewelry/designer/masriera/woman-in-profile-brooch-pendant>.
- İyioğlu, M. T. (2021). *Geleneksel meslekler rehberi/ansiklopedisi* (1. Basım). Ankara: Ajans Düş Pınarı.
- Kalkolitik Çağ. (2023, 17 Ocak). Erişim Adresi: <https://www.bilgipedia.com.tr/bakirmaden-tas-cagi-kalkolitik-donem/>.
- Kaplan, N. (2016). *Modern heykel sanatının takı tasarımına etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Karabacak, Ö. (2011). *Elazığ'da bakır sanatı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Karaca, F. (2021). *20. Yüzyıl Kübizm ve Minimalizm sanat akımlarının takı tasarımı üzerine etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Altınbaş Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Karakuş, D. (2018). *Art Nouveau tarzda biçimlenen Fresk ve Sgraffito uygulamaların Belçika (Brüksel) merkezli mimari örnekler üzerinden analizi* (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü. İstanbul.
- Karayel, K. (2021). *Resim sanatında böcek imgesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Kartal, A. B. (2005). *Art Nouveau'da insan imgesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kelebek. (2023, 04 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.leopoldmuseum.org/en/exhibitions/12/the-brilliance-of-an-era>.
- Kerimi, A. (2019). *Seramik malzemenin takı tasarımında kullanımı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

- Kılıç, S. (2016). Eski Türklerde kuyumculuk geleneği ve metal süsleme teknikleri. *Akademik Bakış Dergisi*, 58, 23-55.
- Küçükkekiciler, B. (2019). 21. yüzyıl'da Trend'in takı tasarımı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Altınbaş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Lazer Mine. (2023, 30 Kasım). Erişim Adresi: <https://www.jansjewels.com/u-namel-jewelry-enamels.html>
- Leylak. (2023, 05 Mayıs). Erişim Adresi: <https://tr.pinterest.com/pin/9570217937246779>.
- Lluís Masriera. (2022, 30 Kasım). Erişim Adresi: <http://revistacultural.ecosdeasia.com/el-japonismo-de-la-familia-masriera-ii/>.
- Lluís Masriera. (2023, 30 Kasım). Erişim Adresi: <https://www.masriera.com/en/product/grace/>.
- Louis, Aucoc. (2022, 14 Kasım). Erişim Adresi: <https://www.tademagallery.com/jewellery/d/the-birth-of-venus/56135#>.
- Louis_Aucoc. (2022, 30 Kasım). Erişim Adresi: https://www.wikiwand.com/en/Louis_Aucoc.
- Louis_Aucoc. (2023, 30 Kasım). Erişim Adresi: <https://www.hancocks-london.com/maker/aucoc-louis/>
- Lucien Gautrait. (2023, 27 Kasım). Erişim Adresi: <https://moomindeco.tumblr.com/post/150685032309/designed-by-gautrait>.
- LucienGautrait. (2023, 30 Kasım). Erişim Adresi: <https://www.incollect.com/artists/ucien-gautrait?artist=52912&type=artist>.
- Magara Resimleri. (2023, 14 Ocak). Erişim Adresi: <https://wannart.com/icerik/9105-35000-yillik-magara-resimleri-ve-insanligin-ilk-animasyonlari>
- Medusa. (2023, 21 Nisan). Erişim Adresi: <https://tr.pinterest.com/pin/439101032431038498/>
- Mine Sanatı. (2023, 07 Aralık). Erişim Adresi: <https://www.vancleefarpels.com/tr/tr/themaison/articles/the-art-of-enamel.html>.

- Mine. (2023, 05 Şubat). Erişim Adresi: <http://www.revereacademy.com/paintingenamels/>
- Misiorowski, E., & Dirlam, D. (2011, 20 May). *Art Nouveau: Jewels and Jewelers*. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/285701820_Art_Nouveau_Jewels_and_Jewelers.
- Modern Sanat Akımları. (2022, 01 Kasım). Erişim Adresi: <https://www.arkhesanat.com/sanat-akımları-nelerdir/>.
- Neolitik Çağ. (2023, 15 Ocak). Erişim Adresi: <https://theconversation.com/neolithicbling-provides-clues-to-spread-of-farming-in-europe-39848>
- Neolitik Çağ. (2023, 17 Ekim). Erişim Adresi: <https://aktuelarkeoloji.com.tr/kategori/aktüel/8-bin-yillik-cocuk-mezarinda-bulunan-tas-boncuklardan-olusankolye-yeniden-birlestirildi>.
- Op Art. (2023, 05 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.mutualart.com/Artist/Victorvasarely/00A8E985DCF54147/Artworks>
- Op Art. (2023, 10 Şubat). Erişim Adresi: <https://treasurefinejewelry.com/products/victor-vasarely>
- Opak Emay. (2023, 10 Mayıs). Erişim Adresi: <https://romanovrussia.com/antique/blueenamel-earrings/>.
- Opal Emay. (2023, 10 Mayıs). Erişim Adresi: <https://tr.pinterest.com/pin/26106872830138983/>.
- Orkide. (2023, 05 Mayıs). Erişim Adresi: <http://www.alaintruong.com/archives/2016/02/12/33361488.html>
- Orta Paleolitik. (2023, 13 Mayıs). Erişim Adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Paleolitik#/media/Dosya:Biface_Cintegabelle_MHNT_PRE_2009.0.201.1_V2.jpg.
- Öner, İ. (2020). *Takı sanatında çağdaş yaklaşımlar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefkoşa.
- Özakın, D. (2018). Art Nouveau akımının Rus sanat dünyasında yorumlanması: Rus stili. *Art-Sanat Dergisi*, 9, 241-251.

- Özdemir, F. M. (2021). *Geleneksel meslekler rehberi/ansiklopedisi* (1. Basım). Ankara: Ajans Düş Pınarı.
- Özdemir, Yağan, G. (2019). *Takıda gerçeküstü yaklaşımlar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özüdoğru, Ş. (2013). Modern sanat akımları ve moda. *İdil Dergisi*, 2(6), 211-238.
- Paleolitik Çağ. (2023,05 Mayıs). Erişim Adresi: <https://arkeofili.com/emma-baysalroportaji-tarih-oncesinde-suslenme-ve-takinin-onemi/>.
- Paleolitik Dönem. (2023, 15 Ocak). Erişim Adresi: <https://www.porporadesign.com/post/tarih-%C3%B6ncesi-tak%C4%B1-tarihi>.
- Peri. (2023, 05 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.topazery.com/item/Art-Nouveau-1910-Fairy-Brooch-pn2360/>.
- Pivovarov, A. (2004). Стиль модерн в ювелирном искусстве. *Antikalar, Sanat ve Koleksiyon Dergisi*, 17, 35-42.
- Plique-À-Jour Broş. (2022, 25 Aralık). Erişim Adresi: <http://www.alaintruong.com/archive s/2013/02/14/ 26417023.html>.
- Pop Art, (2023, 10 Şubat). Erişim Adresi: <https://www.architecturaldigest.com/gallery/sofia-sanchez-and-alexandre-de-betak-curate-jewelry-sale-forpaddle8slideshow?epik=dj0yJnU9YVpvdUxHZUNodi11ellTbUhYRkVtVklzcwT2xsenImcD0wJm49TVhNMTZxTnptYncyQkJNQnlFT1M5QSZ0PUFBQUBR1V4UGhr>
- Pop Art. (2023, 11 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.soylentidergi.com/pop-artakiminin-mimari-yansimalari/>.
- René-Jules Lalique. (2022, 19 Kasım). Erişim Adresi: <https://rlalique.com/blog/?tAg=rene-lalique-jewelry-an d-r-lalique-jewelry>.
- Repousse. (2023, 05 Şubat). Erişim Adresi: <https://tr.pinterest.com/pin/32299322306748010/>.
- Rusya. (2023, 21 Nisan). Erişim Adresi: <https://museumjewellery.com/products/russianfaberge-egg-pendant-with-purple-enamel>.
- Sıcak Mine. (2023, 05 Şubat). Erişim Adresi: <https://namfleg.com/pages/fire-enamel>

- Soğuk Mine. (2023, 05 Şubat). Erişim Adresi: <http://smar-deco.ru/blogs/blog/peregorodchataya-emal-yuvelirnye-emali-tehnologii-istoriya-sovremennost>.
- Soytogay, D. (2006). *Endüstri devriminden günümüze takı tasarımında biçime etki eden faktörler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şaman, N. (2013). *Çağlar boyu takı ve kalite yönünden değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şaman, N. ve Duru, M. N. (2013). İnsanın varoluşundan demir çağına kadar takı ve takının kalitesi. *ABMYO Dergisi*, 31, 51-64.
- Şaman, N. ve Duru, M. N. (2015). Yirminci yüzyıldan günümüze takı. *ABMYO Dergisi*, 40, 95-112.
- Şeffaf Emay. (2023, 10 Mayıs). Erişim Adresi: <https://blingvine.com/blogs/onlinejewelleryblog/everything-you-need-to-know-about-enamel-jewellery>.
- Şekerci, H. (2006). *Dumlupınar Üniversitesi Kütahya Meslek Yüksekokulu Görsel Sanatlar Programları bölümü uygulamalı takı teknolojisi programının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dekoratif Sanatlar Öğretmenliği Anabilim Dalı. Ankara.
- Şekerci, H. (2014). Kuyumculukta savat tekniği ve savatlı takı uygulamaları. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 9(4), 100-109.
- Tamamoğlu, H. E. (2020). *Gaziantep ilinde kakma sanatı ve seramik takılar üzerine gümüş kakma tekniğinin uygulanması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Tavus Kuşu. (2023, 04 Mayıs). Erişim Adresi: <https://kameya-cat.livejournal.com/30760.html>.
- Telkâri. (2022, 05 Şubat). Erişim Adresi: <https://tr.pinterest.com/pin/757308493563775291/>.
- Tunç Çağı. (2023, 10 Şubat). Erişim Adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Tun%C3%A7_%C3%87a%C4%9F%C4%B1.

- Turan, N. (2017). *Art Nouveau Akımı'nın seramik ve cam sanatına yansımaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Türe, A. (2006). *Takının öyküsü* (1. Basım). İstanbul: Goldaş Yayınevi.
- Türe, A. ve Savaşçın, Y. (2000). *Kuyumculuğun doğuşu* (2. Basım). İstanbul: Goldaş Yayınevi.
- Ünsal, V. ve Şimşek, Ö. R. (2020). Demir Çağı'nda Kapadokya'nın kültürel ve siyasal görünümü. *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 2618-5873.
- Üst Paleolitik Dönem. (2023, 15 Ocak). Erişim Adresi: <https://geoimagecollection.com/preview.asp?item=117309&itemw=200&itemf=0001>.
- Üstündağ, H. (2019). *Çağdaş sanatsal anlatım dili olarak emaye tekniklerinin kullanımı ve kişisel uygulamalar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Antalya.
- Yağmur, Ö. (2007). *Modern sanatın takı sanatına yansımaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yalçinkaya, M. (2013). *Kameo örneğinde süstaşı işlemeciliği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Yarasa Kanatlı Kadın. (2023, 05 Mayıs). Erişim Adresi: <https://tr.pinterest.com/pin/68117013106141399/>.
- Yeşilmen, N. (2018). *Takının tarihsel gelişim süreci ve 21. yüzyılda takı anlayışı: Seramik-metal kili ile çağdaş takı yorumlamaları* (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi). Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Yılan. (2023, 04 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.tadema-gallery.com/jewellery/d/rattle-snake-brooch/300916>.
- Yurtyapar, N. (2021). *Rönesans dönemi takı sanatı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Altınbaş Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Yusufçuk. (2023, 04 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.bonhams.com/auction/21036/lot/549/a-plique-a-jour-enamel-and-diamond-dragonfly-brooch/>.

DİZİN

-A-

Art Nouveau, v, vi, vii, ix, x, xii, xiii,
xiv, 1, 2, 14, 19, 20, 21, 22, 23, 41,
42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 57, 63,
64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73,
74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83,
84, 85, 86, 87, 90, 91, 93, 94, 96, 97,
98, 99, 101, 102, 104, 105, 107, 108,
109, 111, 112, 113, 114, 115, 116,
117, 118, 119, 120, 121, 123, 126

-D-

Değerli taşlar, 26, 27

-M-

Mine tekniği, 49, 54
Modern sanat akımları, v, 1, 111, 124
Modernleşme, 118

-O-

Organik formlar, 114

-S-

Sanat, v, vi, ix, xiii, 1, 5, 6, 7, 9, 12, 15,
17, 19, 20, 21, 22, 25, 40, 41, 49, 53,
63, 65, 67, 69, 71, 75, 78, 111, 118,
119, 120, 123, 124
Sanatkâr, 84
Stilize, 113

-T-

Takı sanatı, vi, 1, 12, 26, 75, 79, 116,
123
Tasarım, 2

-Z-

Zanaat, 9